Digitaliseret af | Digitised by

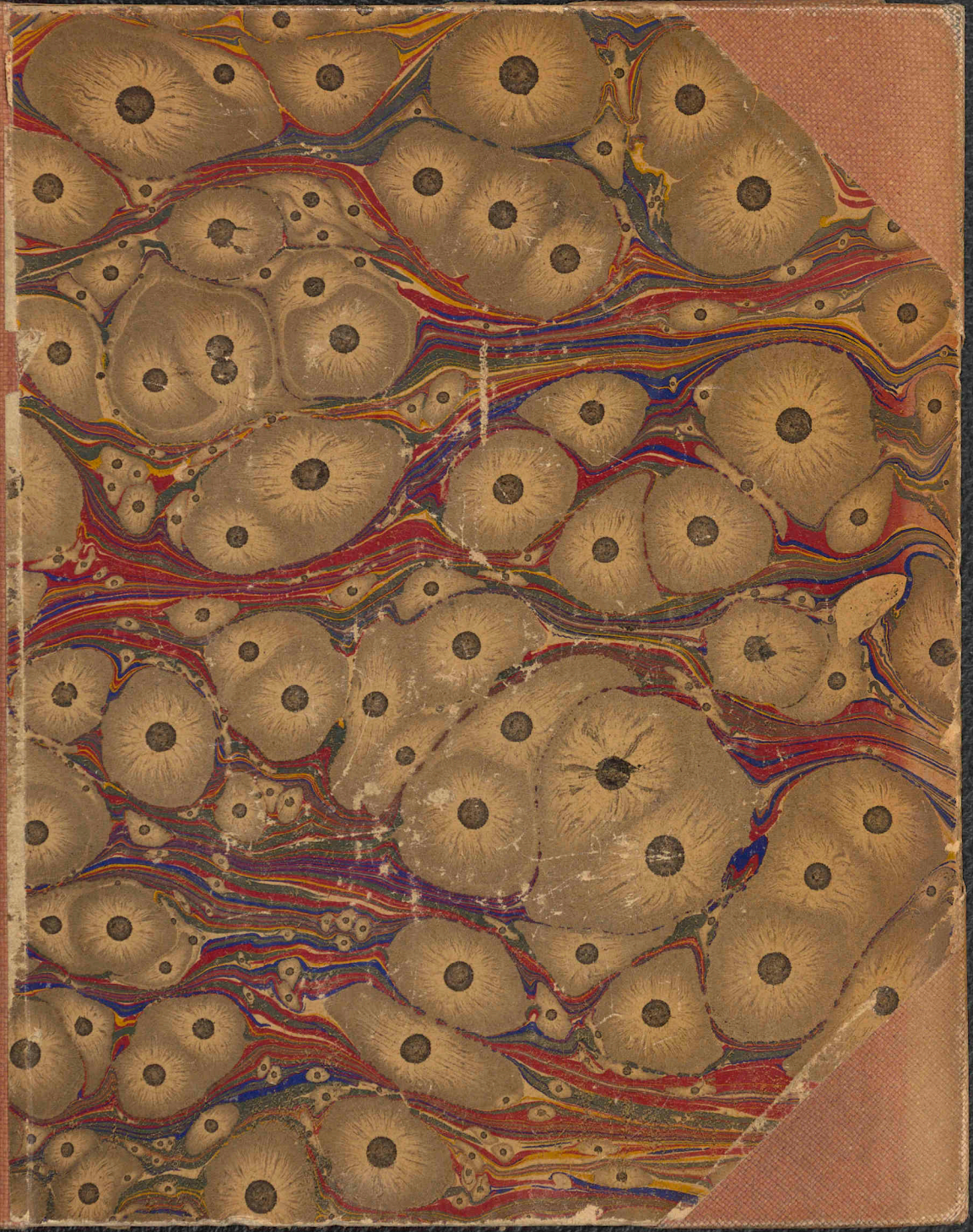
Forfatter(e) | Author(s):	Poulsen, Johannes.; Omsl. malt af Kay Nielsen.
Titel | Title:	Gennem de fagre riger -
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	8. tus.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : V. Pios Boghandel - Povl Branner, 1917

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

28, -96

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 28 8°

1 1 28 0 8 01875 X

+Rex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

GENNEM DE FAGRE RIGER

JOHANNES POULSEN

GENNEM DE FAGRE RIGER —

JOHANNES POULSEN

GENNEM DE FAGRE RIGER –

8. TUSINDE

1917 L 2364

V. PIOS BOGHANDEL — POVL BRANNER
NØRREGADE — KØBENHAVN — 1917

Copyright 1916 by
Johannes Poulsen,
Royal theatre, Copenhagen.

Omslaget malt af
Kay Nielsen.

J. COHENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

INDLEDNING

Kære læser!

Når du tager denne bog i din hånd for at læse om en rejse rundt om Jorden, så vent ikke en skøn og digterisk og farverig fremstilling af Østens og Vestens fagre riger. Hvis du vil det, så må jeg anbefale dig at ty til de rigtige og store digtere Johannes V. Jensen, Jack London og Kipling.

Jeg er nemlig ikke forfatter og endnu mindre digter, og skønt jeg til daglig bestrider en ligeså trang og bitter profession som en digters, så er den dog meget vidt forskellig fra hans.

Det du vil finde i denne bog er ligesom de billeder der følger hvert tekstblad: en række grå amatørfotografier, som i deres tørhed og gråhed har meget lidt tilfælles med den strålende, farverige, glødende, fantastiske, Orientalske eventyrpragt.

Men selv om bogen intet kunstnerisk formål har, så har den dog et moralsk.

Det har slået mig gennem hele min egen udvikling, at det er en ulykke, at ens land og ens folk er lille. Det er en ulykke på mange områder og blandt andet har små lande den dårlige indvirken, at de gør beboerne ligeså små som forholdene og landet og derved hæmmer dem på tusinder af områder. Det gør dem frygtsomme, det gør dem usikre, forlegne, det giver dem mangel på handleevne og handlekraft. Ganske vist opnår det enkelte individ i reglen større dannelse i de små lande end i de store, men de opnår tillige en forfærdende mangel på selvsikkerhed og selvbevidsthed, som er ødelæggende for al stor fremgang. Se blot hvor rolig, overlegen, selvbevidst en Englænder, Amerikaner eller en Tysker er, og se så på den halvforlegne, elskværdige, bløde, bøjelige, usikre og behagelige Dansker.

Man trænger — når man som vi boer i et lille provinsland — til at komme ud i den store verden, medens man er ung.

Jeg rejser ynder
ved dem sig ofte danner en begynder —

Kunde jeg ved hjælp af disse amatørbilleder gøre mit til at unge dygtige Danske fra Vejle, København eller Haslev fik lyst til at rejse ud og tjene deres formue på de steder, som jeg har rejst igennem og affotograferet i min bog, da har jeg nået det eneste formål, jeg egentlig kunde have med at skrive.

Altså kære læser, hvis du vil have et digterisk indtryk af den runde, grønne Jord, så læs ikke mig, og hvis du vil have en rejsebog så læs heller ikke mig, men køb Murrays guide around the world eller henvend dig til det vidunderligt organiserede Cooks bureau — og hvis du alligevel ikke kan finde bedre anvendelse for dine penge, så køb bogen til dine unge sønner og døtre, og skulde de under læsningen føle en trang til at ombytte deres Østergade eller deres promenade i anlæget med skovene i Bagindien og Java, havnene i Indien, kontorerne i Singapore eller minerne i Kina, hvor magten og de vældige formuer ligger og venter på dem, da vil forfatteren føle sig tilfreds. —

Johannes Poulsen.

I

GENNEM EVROPA UNDER KRIGEN

Når man i September 1914 gjorde en rejse til Tyskland, mødte man det Tyske folk præget af enighed, kraft, ro, mandig begejstring, — en virkelig „heldenhafter" holdning; alle de, som allerede gennem flere år kendte og beundrede Tyskland for dets uhyre fremskridt på alle områder — alle vi, som allerede gennem flere år kunde sige, at vi havde nogle af vore bedste venner blandt Tyske, tog derfra med den største beundring for dets kræfter, dets mod, dets formåen.

Anderledes nu; det indre Tyskland har allerede nu i februar som med et slag forandret sig, og forandringen er endda meget påfaldende, de Tyske borgere er urolige, lette at ophidse, næsten forpinte, man har en fornemmelse, som om en eller anden usynlig hånd pinte og plagede dem på et sted, hvor de ikke kunde komme til at slå igen eller jage hånden bort. Gaderne i Berlin er meget tomme. Lørdag aften mellem 10 og 11 talte jeg på den ene side af Unter den Linden så langt øjet kunde række, siger og skriver 4 mennesker. Man har en fornemmelse af, at Tyskland, som hurtig

og forholdsvis let, takket være den daværende politiske og militære geniale ledelse, har vundet de sidste 4 evropæiske krige, nu er ude af sig selv over meget længere, end det havde tænkt sig, at måtte udholde alle de pinsler, som krigen pålægger alle de hjemsøgte lande.

Ophidselsen var stor på restauranterne. Jeg så en udlænding, vistnok Hollænder, som rejste sig efter at have betalt, og da han skulde forbi nogle siddende herrer, sagde han høfligt: „Darf ich passieren?" En officer, som sad i nærheden og ikke tålte selv dette stærkt fortyskede Franske ord, råbte til ham, idet han på en uhøflig måde lod, som han antog Hollænderen for en kellner, der vilde have betaling: „Wie, wollen sie kassieren?" Hollænderen svarede ikke, men sagde til sin ledsager højt på Tysk: „Er alle tyske officerer altid saa velopdragne? Jeg var fornylig i Paris, og noget sådant hændte mig end ikke der." I det samme sprang en ældre Tysk herre op — blodrød i ansigtet af raseri og råbte: „Hvis noget sådant ikke er hændt dem i Paris, saa rejs fanden i vold til Paris og bliv der." Hollænderen var klog nok til at tie stille og roligt gå sin vej, da han ikke vilde have sit hoved slået itu af seidler og vinglas.

Når jeg om aftenen gik igennem en restaurant, stirrede officerer og det gode publikum efter mig med ildevarslende blikke, rimeligvis på grund af mit glatragede ansigt og Engelsk udseende klædedragt.

Dette er kun småting, men de afspejler i deres lidenhed

de større forhold, og når man i mange år har hørt til Tysklands beundrere, forundres man over en sådan barnlighed og mangel på værdig og mandig holdning.

Jeg sejler i øjeblikket i det Toscanske hav.

Ombord er der kun Hollændere, som alle skal til Java; købmænd, regeringsfolk, alle slags.

Her snakkes om krig og politik så lang dagen er. Alle er mod Tyskland. Her høres hele dagen voldsomme udfald mod Preusserne. De fortæller, at deres egen regering, som siges at være meget dygtig i øjeblikket, holder sig strengt neutral, men med undtagelse af nogle få højerestående officerer er hele folket mod Tyskland. I begyndelsen, siger de, var de fleste for Tyskland — Hollænderne har som bekendt ingen grund til at elske England —; men efter at de har set den forfærdelige invasion af voldtagne Belgiske kvinder, af sultne børn, af ødelagte og sårede gamle mænd over Hollands grænse, er alle Tysklands tidligere venner i Holland bragt i et sandt raseri mod Preusserne. Min køje-kammerat, en Hollandsk købmand fra Java, sagde til mig: „Ja, vi har ingen grund til særligt at elske Belgierne, for de er hverken os eller Franskmændene sympatetiske, men når man har set, hvad vi har set, så må man fatte den dybeste medlidenhed med dem og kan aldrig glemme Tyskland, hvad det har gjort."

En af Hollænderne her fortalte mig, at en af hans ven-

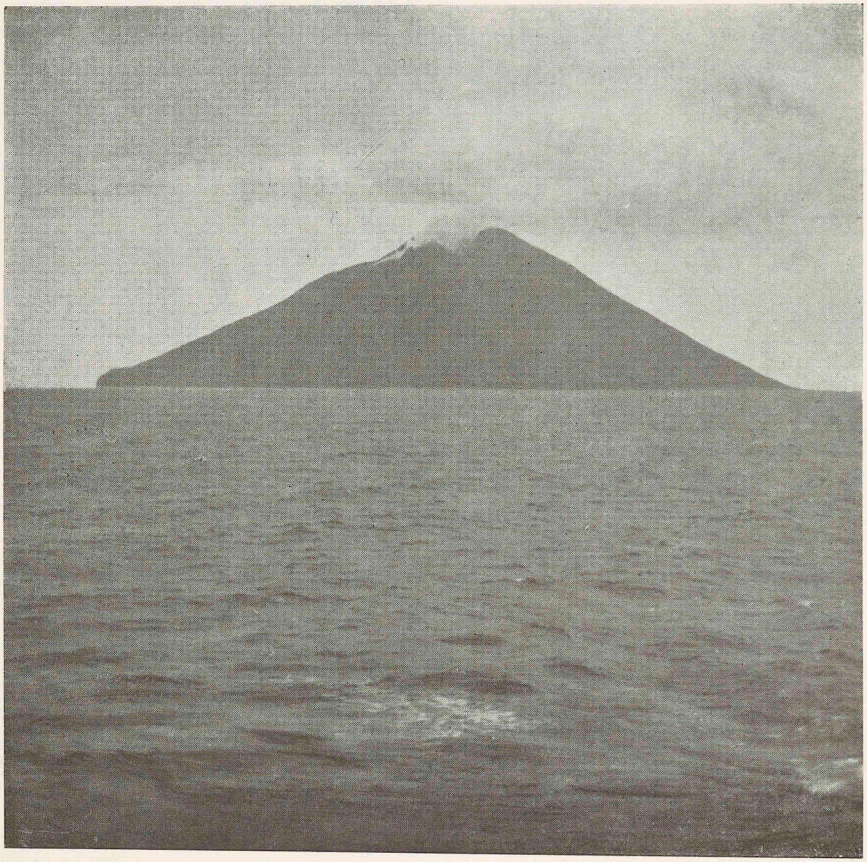
ner i Belgien under forfærdelig kamp havde fået sendt sin datter over grænsen til ham, fordi en Tysk officer gang på gang gjorde forsøg på at voldtage hende. — Sådanne fortællinger høres her stadig, fortællinger af lignende art, som vi allerede har læst i aviser og blade, og skønt intet fornuftigt menneske vel tror mere end højst en tyvendedel af, hvad der trykkes, så antager efterhånden beretningerne om Tyskernes skændselsgærninger i Belgien så faste former, at man ikke kan tilbagevise dem som overdrivelser. Hollændernes beretninger her falder iøvrigt fuldstændigt sammen med Amerikaneren Alexander Powels beretninger i „Politiken"s kronik.

I modsætning til tidligere lykkelige og lærerige dage i Tyskland lod man denne gang med et let hjerte landet som en mørk tung sky bag sig. På en grænsestation så jeg en Tysk såret soldat i et tæppe blive løftet ud af kupévinduet. Han var ca. 40 år, en pæn lille beskeden urmager el lign., sikkert med kone og mange børn, fra en lille, stille, Tysk provinsby. Hans gule magre hånd knugede sig af smærte kramagtig om tæppet, da de løftede ham ud. Han så på de omkringstående, forfærdet og uforstående, var åbenbart aldeles ikke forberedt på eller havde nogensinde forestillet sig alt dette.

I Schweitz var man meget bange for Italien. Man mener, at Italien vil forsøge at tage Ticino. Der var derfor masser af soldater i egnene mod Syd, alle bjergpasser, alle jernbanelinier, alle

Italiensk harpespiller ved afrejsen fra Genua.

Stromboli.

tuneller var sort besat med militær, og op over Skt. Gotthardt stod de og knagfrøs i nyfalden sne til midt på livet.

I Italien var alt i uro. Den Danske konsul i Genua — han er forøvrigt Svensk — fortalte mig, at 95 pct. af befolkningen med djævelens vold og magt vilde have krigen.

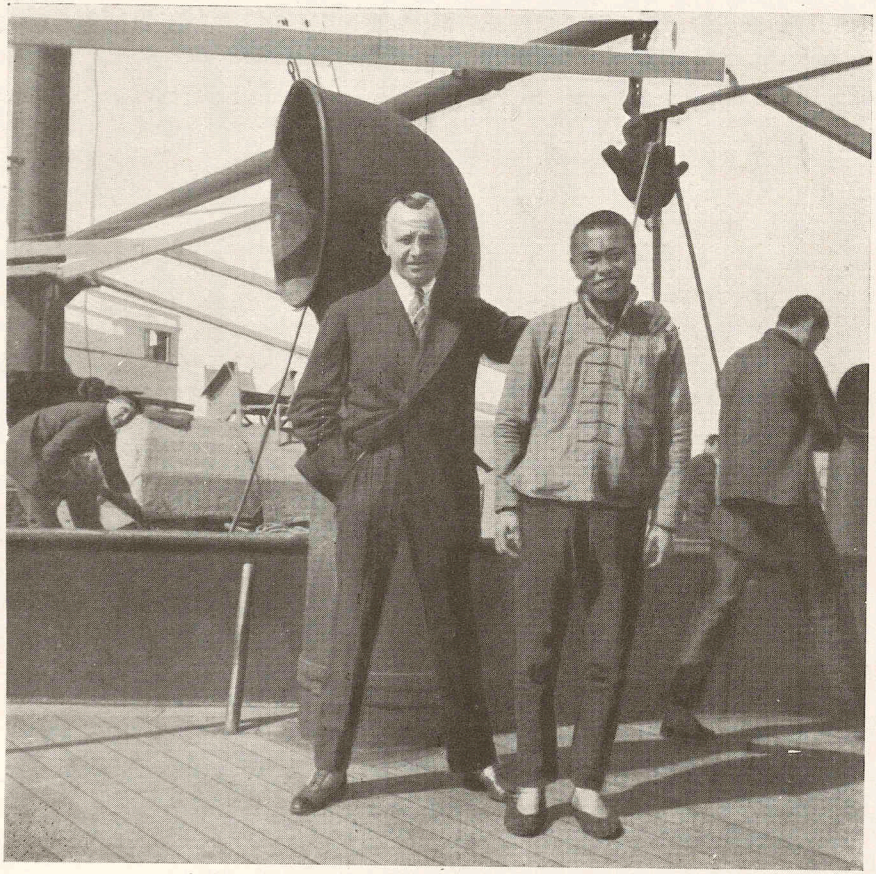
Hver dag var der store demonstrationer i Genua. Store folkemasser drog syngende og råbende gennem Gaderne. Krig! krig! krig! hørte man over alt. Jeg kiggede ud ad vinduet af en restaurant, da jeg første gang så det, og spurgte min sidemand, hvad det var. „Oh — la demonstratione!" sagde han blot og læste roligt videre. Det var altså noget, som var ganske dagligdags.

I Milano gik jeg en aften kl. 12 ned for at se på domkirkens vidunderlige, lette Gotiske kniplingsvæv i det klare måneskin. Men i stedet for Gotisk mystik og måneskinsstilhed mødte der mig skarer af snakkende, råbende og gestikulerende menneskeklynger; „Guerra! guerra! tedeschi! guerra!"

Men vi sejler. — Den store Hollandske damper vugger sig på de lange blå dønninger i solskinnet langs Italiens kyst. De små elegante Malayiske tjenere fra Java med de bare, nydelige fødder i sandaler af laklæder og nydelige tørklæder om hovedet, bærer Hollandske cocktails og limonader ned langs dækket. Jeg ligger helt forude på maven på dækket i tynde sommerklæder i solskinnet. Al Middelhavets varme, blide ånde blæser på mig. Der glider Stromboli som

en rygende, forfærdelig panserkolos fra en kyklopisk drømmeverden forbi mig. I det vinblå hav forude Sicilien og Calabriens vidunderlige grønne bjærgskrænter. Hele Odyssén står klart og solbeskinnet for mig. De Kinesiske matroser kommer farende op i stævnen og råber og peger ivrigt ned i vandet. Og foran boven danser og springer i solskinnet lette, yndefulde delfiner. De danser hen over søen og bugter sig som på de gamle vasemalerier. De ligner et spand havheste, som trækker skibet med sig. Vi glider igennem Messinastrædet, forbi Scylla, den farlige pynt, hvor Odysseus med sine roere kæmpede for livet. Jeg forstår Carybdis, for der står et voldsomt pres af vældige strømmehvirvler op igennem strædet og vender og drejer som malstrømme omkring pynterne. Briggen, som møder os, går også i den hårde vestenvind, som står ned over strædet, for klodsrebede mærssejl helt over under Messinakysten for at undgå strømmen.

Vi slipper ud af strædet, og det bliver eftermiddag, medens det begynder at blæse stærkt op, da vi kommer fri af den Italienske sydkyst. Min nye Hollandske ven og jeg går ned for at klæde os om til middag. Vi er næsten færdige, da pludselig lytter vi begge to: maskinen standser! Er der sket noget? Vore øjne farer hastigt over opslaget på væggen: „Ved katastrofe *øverste* dæk, styrbords redningsbåd nr. 4.“ Vi løber ud på gangen hen til maskinen. Jo, den er standset. Skibet ligger og vælter i de høje søer. Så farer vi op på dækket, og se: 100 meter på siden af os ligger i mørket den nyde-

Forfatteren og en Kinesisk matros på den Hollandske dampers fordæk gennem det Toscanske hav.

ligste lille torpedodestroyer og holder vagt over os, som en lille foxterrier over en stor vagabond. Den ruller og vagrer op og ned på de tårnhøje søer, og gnistrer ivrigt til os med sin lyssignallampe, som om den vilde have noget bestemt at vide. Vor brede Hollandske kaptajn svarer langsomt og ligesom modvilligt. Så gnistrer den anden igen arrigt og voldsomt, og pludselig skyder en båd ud fra mørket, roet af matroser, op og ned ad bølgerne, medens to mænd øser ustandseligt.

De går over på vor læside for at komme i smult vande, og op ad stigen kommer entrende, drivvåde, en flot Fransk løjtnant med to revolvere i bæltet, og to matroser i olietøj og karabiner og huggerter. „Bon soir, messieurs, mes dames," siger han rask og går op på broen til vor kaptajn for at se papirerne og passager- og mandskabsliste. Da han er kommen på det rene med, at intet Tysk findes ombord, kommer han tilbage og hilser pjaskvåd og chevaleresque på os. Kaptajnen følger ham til dørs. Båden slipper ved et under over igen. Så blinker torpedomanden, at vi kan gå, og vi sætter os tungt i bevægelse, medens de af passagererne, som ikke er søsyge, går ned for åt spise til middag.

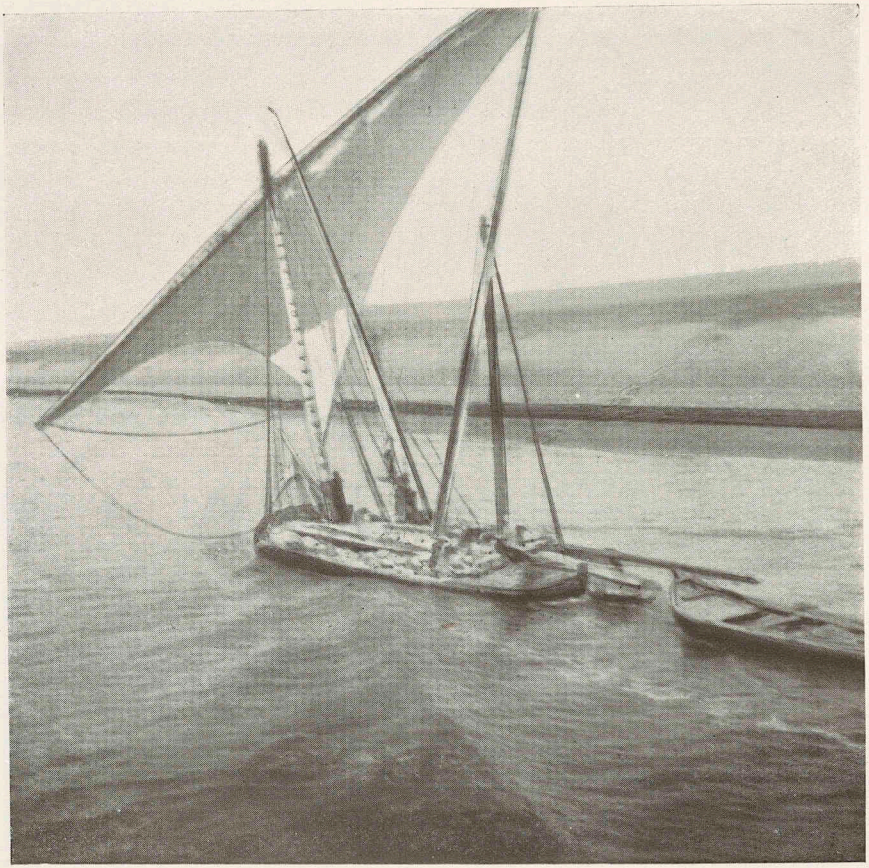
2den styrmand og jeg står og stirrer efter torpedojageren. Pludselig slukker den alle sine lanterner og damper i buldrende mørke mod Kreta, øst på, idet det lille legetøjsfartøj næsten skjules undet de kolossale søer. „Ik zou niet gårne deze nach daar aan boord willen zijn!" siger styrmanden. Han har ret.

Verden har vel næppe kendt magen til heltemod, der i øjeblikket vises på søen. Man forstår det først, når man selv ligger i mørke midt imellem sorte bølger som 2-etages huse. Jeg vilde nødig være der om bord i nat.

Jeg ligger nu i min køje og skriver. Udenfor mit koøje dundrer bølgerne ved siden af skibet, det skyller og bruser og sukker og hyler. Det lyder som stormene ved havet fra min barndom. De sorte bølger med de hvide kamme forekommer mig igen som gode venner og gamle bekendte, og dog er det kun et stykke glas, der skiller mig fra Middelhav og de grønne græsenge på dets bund.

Lesseps statue ved indsejlingen til Suezkanalen.

Ned gennem Suezkanalen.

II.

GENNEM ÆGYPTEN OG DET RØDE HAV

Som et hylende helvede fuldt af beskidte Arabere, snavsede, glinsende Sudannegere, Copter, Syrer, lasede Beduiner, Jøder, Italienere og forkomne Franskmænd, staar Cairo i det fjerne for den rejsende, der stille glider ned ad det røde havs golf, — blide, varme sommervinde vifter om hans hoved — lyse, lette ørkenbjerge glider forbi som et gyldent, vandrende bælte mellem havet og himlen, — luften er så blå og så gennemsigtig, som aldrig nogen nordboer har tænkt sig.

Som et hylende helvede, fuldt af støv og lopper, råb, skrig, fjollet slagsmål og skænderi, dyrplageri og piskesmæld, øjensygdom, degeneration, svaghed, dumhed og uærlighed, — og over dette kaos, hvor ti sprog hyler i munden paa hverandre ordet *Backschick* (drikkepenge), — skrevet med tindrende flammeskrift.

I Cavlings bog om Østen er der en beskrivelse af Port Said — så at sige Indgangsporten til Cairo — som er lige så utrolig, som den er sand og komisk. Jeg havde lige læst den, før jeg gik i land, og jeg må sige, det klukkede i mig af latter, da jeg gik op igennem gaderne — thi alt var der endnu. Byen var som et urværk, der blev trukket op —

Rosita gik atter i højden — barberen slog atter sæben, så det skummede — kellneren trak os ind i restauranten og sjovere solgte Ægyptiske antikviteter importerede fra Berlin — lazaroner indbød til damebekendtskaber — hvilken sum af barnagtighed og latterlighed.

Og dog er Cairo ti gange værre. Vil man kortelig skildre befolkningen i Cairo og byerne ned langs Nilen, Luxor osv., kan det gøres med følgende ord: rakkerpak, støv, snavs, dovenskab, ugidelighed, svaghed, barnagtighed, øjensygdom, degeneration, ruin, dyrplageri og den modbydligste art immoralitet, uærlighed uden klogskab, fuldkommen mangel på skønhed og ynde, dovenskab, snavs, støv og rakkerpak.

Hvilket forfald og hvilken ruin.

Dette er de stolte Arabere og Tyrkere. Dette er de skønne og vilde Beduinere, som vi lærte om i vor barndom — alle, alle vore forestillinger om Arabien er tåbelige og falske, alt er galt lige til vor almindelige udtale af ethvert Arabisk navn eller ord. Alt er ruin, men dog ikke skønne, stolte ruiner, som Italien og Spanien og deres indbyggere. Arabiens og Ægyptens ruiner er ruiner af støv og stene så bløde, at man kan skære i dem lettere end i en merskumspibe, og på samme måde er også det Muhammedanske folk, *een* stor ruinhob så blød og sprød, at den falder sammen som støv ved den første berøring.

I sandhed den der allierer sig med Muhammeds folk, han har en dårlig forbundsfælle.

Studenterne i universitetet i Caïro.

Vandbærere ved Nilen.

Den bedste del af befolkningen er de rene efterkommere af Ægypterne, der lever ude på landet som bønder, bruger den samme plov, det samme overrislings-apparat, arbejder i den samme dragt som for 4000 år siden, og så enkelte købmandsfolk i Bazaren, som ganske har beholdt deres gamle fantastiske præg. Min og andre Danskes ven Mustapha hører til de allerbedste af dem. Hos ham kan man i hans åbne skyggefulde bod midt imellem dynger af de gyldenvirkede Orientalske silketøjer, herlige antikviteter, skønne sølvbeslagne Mauriske våben, røgelse og parfume, tilbringe herlige eftermiddage i filosofisk samtale ved den dejligste the i verden, medens vandpibens melodiske gurglen med sin stille summen forener os i sympati, forståelse og nydelse.

Her i Bazaren lever 1001 nats æventyr endnu.

Jøderne holder sig ganske udenfor den øvrige befolkning. De er dygtige, arbejdssomme, langt ærligere end de andre, og skønt de går i den Orientalske dragt, regner de sig aldeles ikke for Orientalere, men for Evropæere, deres synagoger er rene, vaskede, nydelige, velholdte. Muhammedanernes er støv, snavs og ruiner.

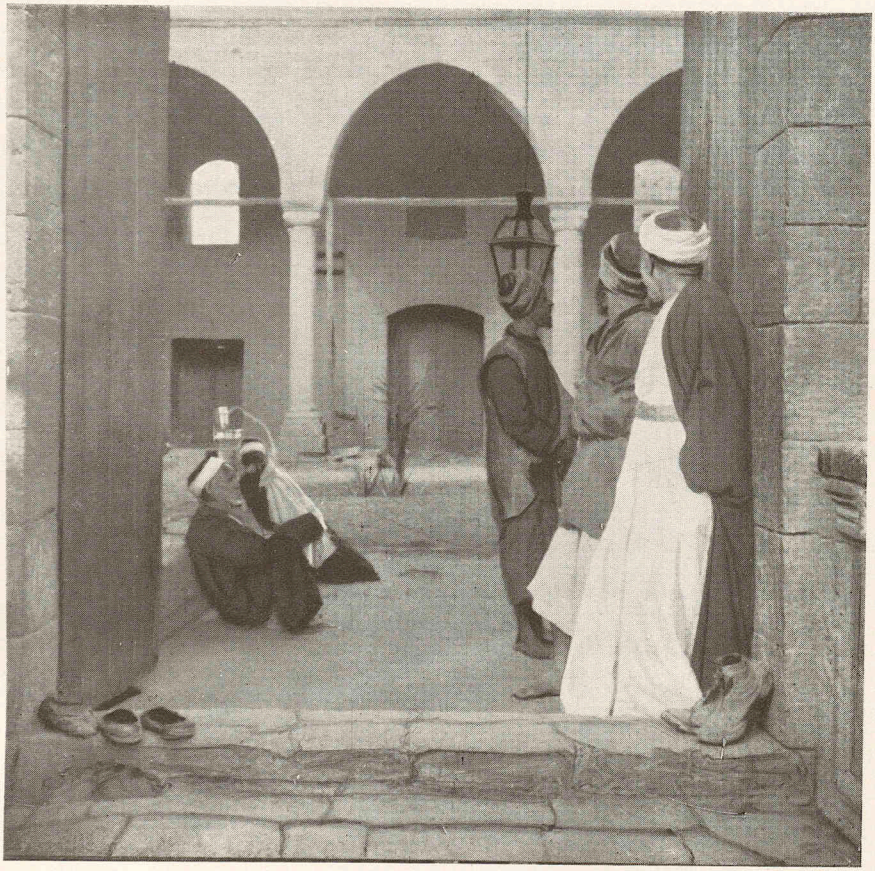
Det er svært at komme på det rene med befolkningens holdning overfor krigen; men et er nogenlunde sikkert, at havde Franskmændene og Englænderne ikke indført så megen oplysning, at befolkningen nogenlunde kan trykke og læse deres egne og delvis de Evropæiske aviser, så havde al Ægyptens rakkerpak nu etableret den hellige krig med tilhørende over-

skaarne Evropæiske struber, hoveder på stager, bål og henrettelser.

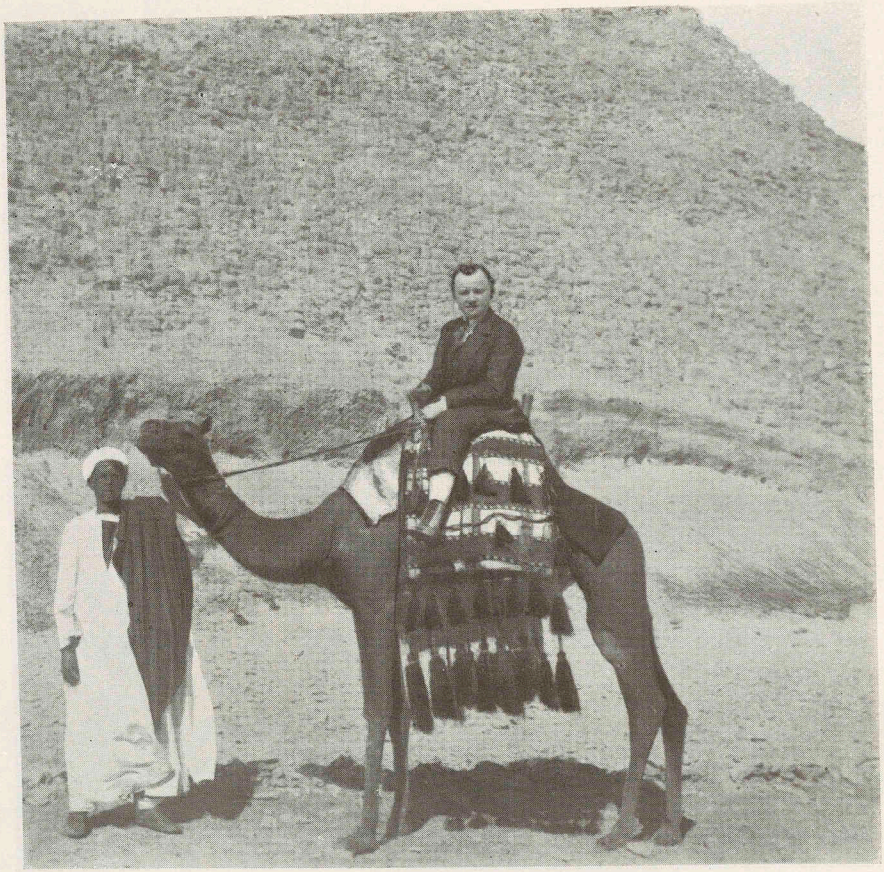
Forleden dag var jeg oppe på Cheops pyramide — jeg blev trukket og puffet op af tre Beduiner — i parenthes må jeg fortælle, at Beduinerne ikke er skønne, mørke Arabere, som på en hvid Arabisk hest flyver gennem ørkenen med sølvbeslagne pistoler i saddeltaskerne og en langskaftet bøsse ved kinden, frygtelig mod fjenden, men gæstfri mod vennen — det er kun nogle snavsede, radmagre, lasede tiggere, som har lært sig lidt Engelsk for bedre at kunne snyde og tigge af Amerikanerne. Sådanne tre fyre bragte mig altsaa til toppen, og da vi var kommen helt op, kiggede de forsigtigt ned ad alle fire sider af pyramiden for at se om der ingen Australske soldater var i farvandet; derpå spurgte de mig ivrigt, hvem jeg troede var de stærkeste, Tyskerne eller Englænderne, og da jeg svarede dem, at jeg troede Tyskerne var de bedste soldater, men at Englænderne måske slog hårdere, fordi de slog på pengepungen, medens Tyskerne kun slog i hovedet — så grinte de og sagde, at det havde de nok tænkt sig, og var forøvrigt henrykte over dette fælles Evropæiske skibbrud.

Jeg havde det held, inden jeg rejste fra Cairo, at overvære både den berømte „danse du ventre“ samt hvad der havde særlig interesse for mig, Arabiske skuespil.

Dansen foregik i et stort aflangt rum, hvor der langs den ene endevæg sad 10—12 musikanter og sangere, som skiftevis faldt i søvn og skiftevis foer op og hylede, fløjtede, trommede

Indgang til en gammel moské i Caïro.

Ved foden af Cheops pyramiden.

og blæste en djævelsk koncert af monotone Arabiske melodier. Derpå sprang let og koket en ældre overmåde hæslig dame ind, klædt i en dragt, der var en blanding af halvnøgenhed og langskørtet dyrehavsbakkemode fra 1880.

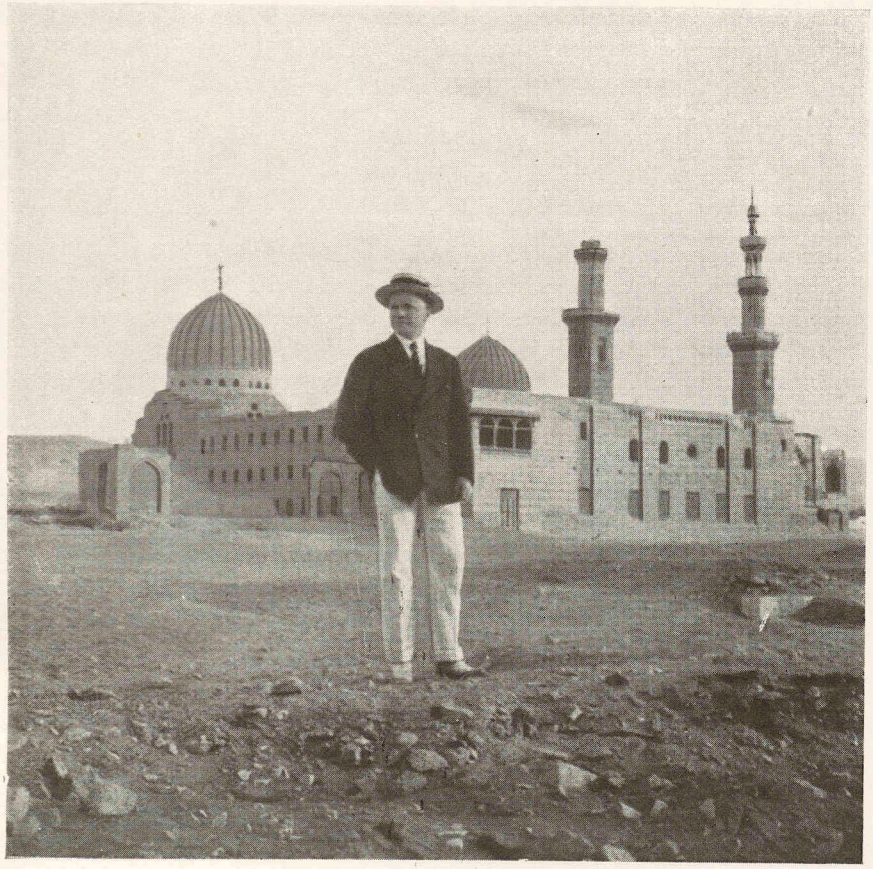
Araberne så sløve til med rød fez paa hovederne. Den ældre dame begyndte så at vippe med sin halvnøgne brystkasse og derpå med sin barm, der om den end ikke var skøn, til gengæld var så meget desto mere nøgen, og endelig vippede hun med sit hoved, som om rygmarven var taget ud af hende og der i stedet for var sat glidekuglelejer mellem halsknoglerne. Da alt dette ikke hjalp — Araberne var lige sløve — begyndte hun at vippe med alt, hvad hun havde, både for og bag, hun foer frem og tilbage, op og ned, og vippede snart med dette og snart med hint. Musikanterne hylede og peb, skreg og brølte — men intet hjalp, Araberne var henfaldne i en lethargisk døs, hvoraf de ikke lod sig vække. Fire købmænd sad roligt med ryggen til og talte om forretninger, og da jeg skulde se nærmere til, var han, der spillede violin, falden i søvn med violinen ved kinden og buen i hånden.

Damen havde nu vippet en stiv halv time, men syntes utrættelig, og da jeg begyndte at ane uråd med hensyn til visse små dyr, som kryber, forlod jeg lokalet. Mit reelle udbytte af aftenen var 27 lopper, hvilket efter forholdene at dømme må siges kun at være et fattigt udbytte, da en berømt Dansk læge i Cairo fortalte mig, at der fandtes 33 slags menneskeligt utøj i denne stad.

Skuespillet beredte mig større nydelse. En meget berømt Arabisk skuespiller gav forestillinger med sin trup på Cairos bedste theater. Skuespillet, der opførtes, hed „Charlotte" og var vist oversat fra Fransk. Med store forventninger betrådte jeg theatret, der var fyldt til randen med mandfolk, stadig med rød fez på hovedet. 1ste etage var forbeholdt damerne og var i sin helhed dækket med hvide blonde-gardiner af den værste art, for at ublufærdige mandfolks blikke ikke skulde krænke deres kvindelige uskyld. Dog, de havde åbenbart stor lyst til alle krænkelser, thi der var revet store huller i gardinerne, hvorigennem små kvindehoveder stak ud og sendte lystige blink rundt i forsamlingen.

Tæppet gik nu op, og jeg tør sige, at aldrig har jeg overværet en så vanvittig og sindssvag, komisk tragedieforestilling som denne. Desværre maatte man være en Mark Twain for at kunne gengive den således, at læseren forstår, hvor morsomt det var.

Stykket foregik på Christian den II.s tid. Elskeren, som ogsaa var direktør og derfor naturligvis havde taget den bedste rolle, var en ganske lille, urtekræmmeragtig udseende mand på 55 år, med stærkt pomadiseret og krøllet skilning på siden, kolossalt overskæg, som var sat fast i næsen, og lyserød vams med svaneduns-kanter, lillebitte kårde, suppefarvet bomuldstricot i ål og små knapstøvler af rødt safian. Dertil var hans ben af en forunderlig art. Det syntes, som om han havde et led midt på skinnebenet, eller også havde han en

Udenfor Caïro.

Memnonstøtterne. Paa fodstykket ses forfatteren og den Ægyptiske muldyrsdriver.

mekanisk fod, for når han gik, svingede han den ene fod uden om den anden med et spjæt og satte den derpå hårdt i gulvet med to små slag. Hans ven var en lang frygtagtig mand, klædt på omtrent som troldmanden i pantomimerne, og denne person var tillige førsteminister hos kongen. Tæppet gik nu op for kongens audiensgemak — det var en noget falmet stue fra en net tre værelsers lejlighed i Tordenskjoldsgade — og for at give dette rum karakter af audiensgemak var der langs væggene stillet seks havarerede stole, betrukket med grønt plyds med kvaster. For yderligere at fremhæve det renæssanceagtige var der opstillet fem korsfarere uden for den åbne baggrundsdør. De var iført lyseblå flonelsskaberakker samt blikhjelme; men for nemheds skyld havde de beholdt deres egne lange bukser og gule Støvler på og så forøvrigt ud, som om de var kede af det hele og helst vilde hjem. Lige inden for døren stod der to vildt udseende Franske kyradserer med grønne bukser, lange gule støvler som i Elverhøj og hestehaler på hjelmene.

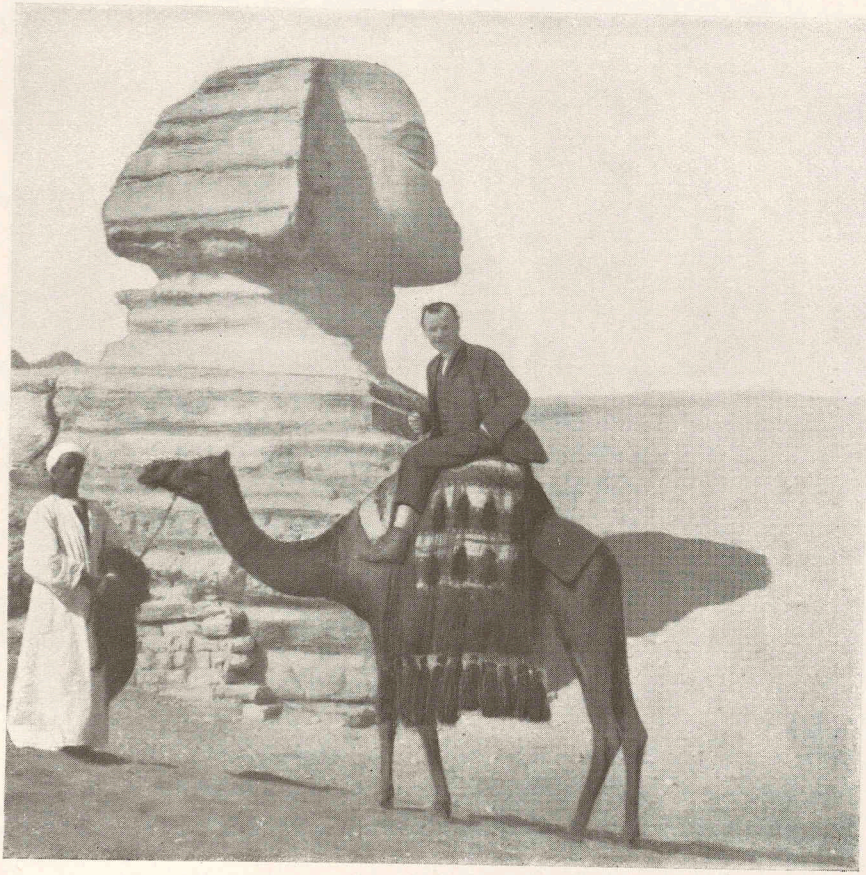
Nu trådte kongen ind, det kom til et opgør mellem ham og elskeren, elskeren gjorde et spjæt med benet og sagde kongen sandheden, kongen udstødte en drøj ed og foer ind på ham. I samme nu styrtede elskerinden — et kolossalt fedt, ældre fruentimmer i nedringet sort middagskjole med tournure — hun havde fra en tapetdør beluret samtalen — frem og kastede sig med sit vældige legems vægt imellem dem — hvilket naturligvis havde den virkning, at mandfolkene for

fra hinanden, De Franske kyradserer kastede sig nu over elskeren og førte ham ud, hvorpaa elskerinden under publikums jubel havde sin store opgørsscene med kongen. Under denne listede korsfarerne stille af, om det var af diskretion eller fordi de hellere vilde hjem til aftensmaden, stod mig ikke klart.

Hele anden akt bestod i, at elskeren med en stemme som en sprukken potte sang Arabiske sange om, at den vilde tiger nu vilde komme ud fra træerne og æde ham. Publikum henflød virkelig i tårer og ødslede med medlidenheds-tilråb og bifald, skønt der ingen grund var til frygt for tigere, da dekorationen forestillede en net bøgeskov.

Tredie akt foregik hos nonnerne og endte med, at kongen rasende styrtede ud fra et sideværelse og pryglede den tykke elskerinde med en tamp, hvorpå hun kastede sig ned paa maven og stak bagdelen i vejret, hvilken glimrende chance kongen ikke undlod at benytte med fynd og klem. Så faldt tæppet, og publikum trak atter vejret.

I sidste akt havde elskeren sneget sig ind i klosteret ved hjælp af en bredskygget hat, og medens elskerinden i hvid frisertrøje lå på en sofa i baggrunden, udspilledes den store elskovsscene. Midt under denne styrter kongen ind, stadig fra samme dør. — Kårderne drages, de fægter, elskeren giver kongen et stød lige i maven, han styrter om med frygtelige vridninger, hvorefter han udånder under forfærdelige krampetrækninger, medens elskeren ustandselig stikker ham i maven under tordnende bifald fra publikum.

Ved den store sfinx

Læsende studenter i universitetet i Caïro.

Elskerinden — som syntes, at der nu går noget fra hende — benytter som alle primadonnaer de andres mest spændende øjeblik til at søge at henlede publikums opmærksomked paa sig ved at rulle ned af divanen i baggrunden og som en tønde rulle ned til lamperækken, under fortvivlede skrig om hjælp.

Spillet endte under stormende bifald, efter at førsteministeren havde forenet de elskende. —

Intet i denne anmeldelse er overdrevet eller usandt.

Et langt mørkere billede afgiver Tyrkernes forfærdelige dyrplageri og deres dyriske prostitution.

Dyrplageriet, som sker på grund af en blanding af råhed og barnlig uvidenhed, udstrækker sig til ethvert dyr, med undtagelse af kamelen, rimeligvis af angst for dens størrelse og majestætiske kræfter. Man forundres over, at de Franske myndigheder stadig roligt ser på dette pinefulde barbari. —

Prostitutionen er værre endnu. I mørke, smalle, krogede gyder, hvor aldrig nogen frisk luftning trænger ind, og som mere må betegnes som rendestene med høje mure end som gader, sidder de prostituerede kvinder bag ved jerngitre, udstillet på borde som vilde dyr i et menageri. Den forbipasserende kan så i ro og mag vælge og for en ringe betaling købe den, han lyster.

De er for det meste gamle eller ogsaa ganske unge, og som oftest hæslige. Dog så jeg et par 14—15 årige Ægypterinder af en egen, melankolsk skønhed. Flertallet var som sagt hæslige og snavsede og søgte med dyriske og uanstændige

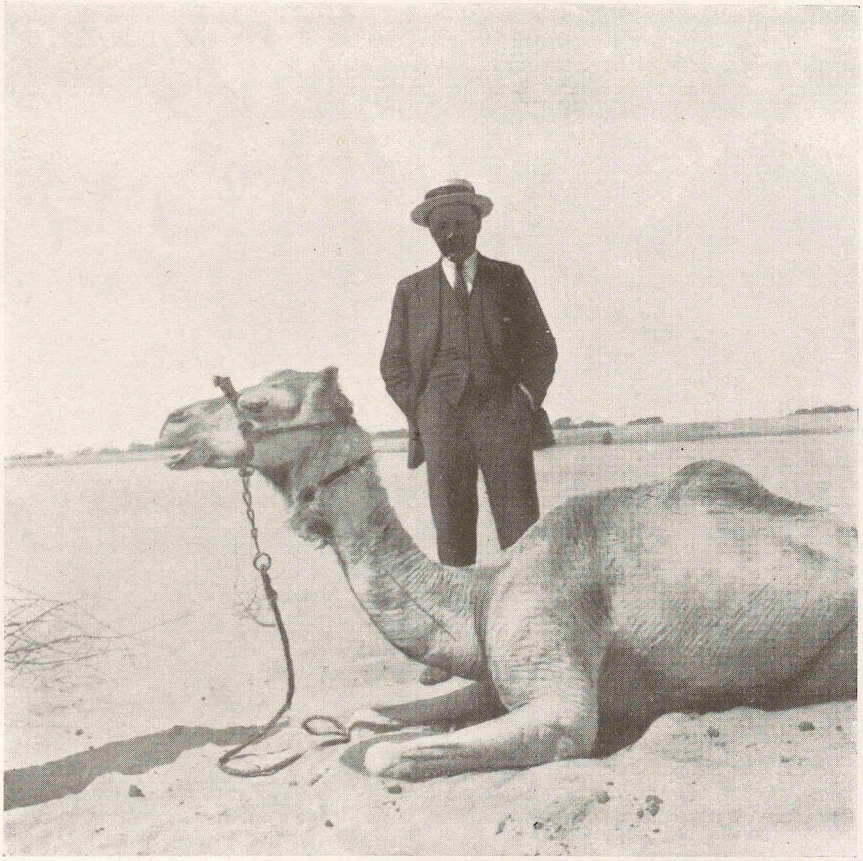
gebærder at hidlokke den forbipasserende, eller også sad de sløve og sammensunkne og gebærdede sig nærmest som dyr eller gale i bur. Det er de lavest stående og dybest sunkne mennesker, jeg nogensinde har set, og skønt hverken jeg eller mine ledsagere er nogle årsunger, var vi i virkeligheden dybt rystede, da vi forlod dette sted, fuldt af sygdom og fornedrelse.

Der er en ting, som er fuldstændig karakteristisk for Muhammedansk og Arabisk kultur, og som går som en rød tråd igennem deres kunst, deres moral, deres arkitektur, deres hele livsførelse, deres elskov, deres institutioner og deres levende og døde ruiner.

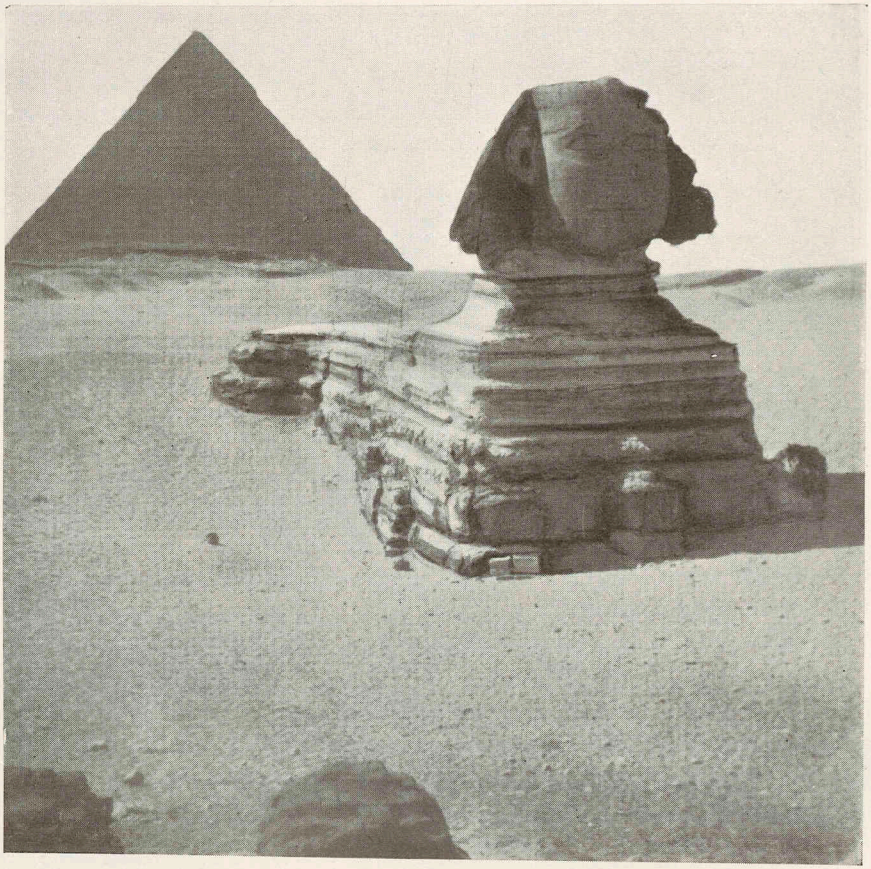
Det er en fuldkommen mangel paa ånd.

Dette er det stærkeste indtryk, den rejsende bringer med derfra, og når dette er blevet een klart, slaar det een, at Jødernes fantastiske stilling i verden kommer til at stå i et endnu mærkværdigere lys.

Hvorledes har det været muligt, at dette lille land, ikke meget større end Jylland, indesluttet på alle sider af de folk, som lidt senere blev Muhammeds folk, at dette lille land uden særlige påvirkninger har frembragt to bøger, som selv afgiver det højeste udtryk for menneskelig ånd, en ånd der den dag i dag — især ved hjælp af Englænderne — omspænder hele jordkloden, og på hvis grundlag al menneskelig lov og ret og moral i øjeblikket hviler. Biblen forklarer det ved, at Jøderne var Guds udvalgte folk. Alle indtryk her fra Levanten og Orienten bringer virkelig een til at tro det.

Ved Nilens bred.

Den store sfinx.

III.

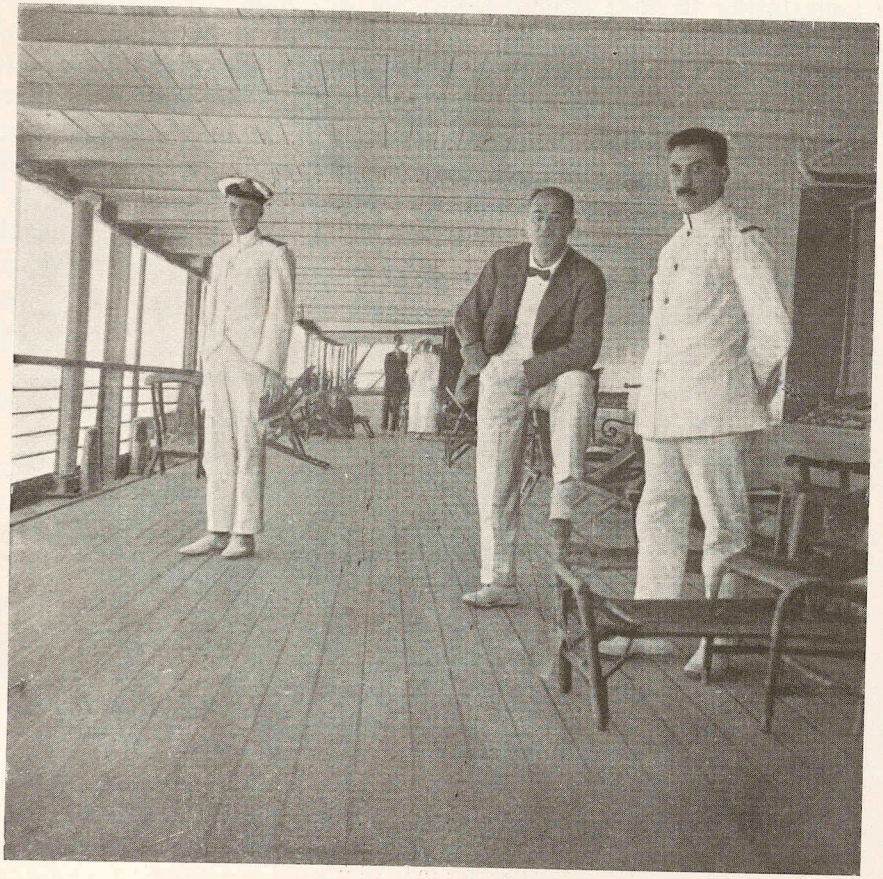
TAVSHEDENS TÅRNE

Man siger, at to slags folk kan give et indtryk af Indien: turisten, som rejser over landet i løbet af ti dage, og den, der har brugt et helt liv til at lære landet at kende. I hvert fald måtte man bruge hele bøger til at beskrive det. Et lille kapitel er kun en stakkels dråbe mod et hav af fantastisk skønhed. Indien er rigdommens, skønhedens, dødens, religiøsitetens og fantasiens uendelige kæmperige.

Vi lander i Bombay. Som en gylden kæmpestrøm ruller hundreder, og hundreder af tunge, høje, tohjulede kærrer — sådanne som Indere har brugt dem i tusind år —, belæssede med sølv, tin, ris og bomuld, med silke og krydderier — al Østens uendelige rigdom ned mod de vældige Ostindiefarere, som, overvældede af solild, ligger og venter i den lyse, skinnende bugt. Hver kærre er forspændt med to hvide vældige okser med store pukler og med kæmpemæssige horn, enten helt forgyldte eller malet irgrønne med gyldne metalspidser. På vognstangen sidder en høj, slank Hindu og vugger med gratiøse bevægelser mellem de to hvide dyr. Han er splitternøgen, kun med et stærkfarvet, blødt Indisk stykke tøj viklet om lænderne. Hans elegante

krop skinner i solen som blankt, gammelt, gyldent elfenben, og ned paa begge sider af hovedet over de mørke, dybe øjne har han en stor, purpurrød, violet eller Indisk gul turban, hvoraf en lang slids hænger ham ned ad ryggen. Langs gadens sider kommer deres kvinder. De er små, slanke, meget velskabte, med de nydeligste faste ungpigeformer, selv hos de gifte og ældre. Deres fødder er som slanke palmeblade, aldrig ødelagt af unaturligt, Evropæisk fodtøj. Om anklerne har de masser af tykke sølvarmbånd, ligeså om armene, og masser af ringe på de nydelige velskabte tæer; et skørt i varme, stærke farver hænger om deres slanke hofter, over brystet har de et tyndt, altfor nedringet lille liv, som er snøret stramt lige under brystet og viser enhver kvindelig form, og livet og den nydelige lille mave er ganske nøgne. Over skuldrene og op over hovedet har de kastet et langt, gennemsigtigt, lyserødt eller lila slør, som kun yderligere fremhæver den nydelige og naturlige nøgenhed. Når de går, slår sølvringene mod hinanden, og det lyder som en sød musik af små sølvklokker, der ledsager deres lette spændstige gang. Mange er smukke, også efter Evropæisk smag, og de er rene og velholdte, thi Inderen holder det for en religiøs pligt at bade længe og grundigt, både når solen står op, og når den går ned. —

Luften er fyldt af lys og ild. De stærktfarvede, Indiske huse med fantastiske gallerier og udhængende tage stråler ild ud fra sig, og selve jorden er hed, som om der var ild lige

Englændere på skibet gennem det røde hav og Indiske ocean.

Indiske skibe under ebbetid ved Bombay.

under fladen, — men det gør ikke noget. Her er skønt og herligt. Varmen er fuld af vellugt, af blomster og krydderier. Inderen vugger afsted foran de store vogne mellem de hvide dyr, han synger for dem, en melankolsk langtrukken sang, og får dem til at gå ved at tale et særligt sprog med dem, og hvilken fryd for en dyreven, der kommer lige fra Tyrkiets dyrplagere, han slår og mishandler dem ikke, men elsker dem og hjælper dem. Han tror nemlig paa sjælevandringen, og det kunde hænde, at hans døde faders eller søsters sjæl nu måtte leve sit næste liv i et af disse smukke dyr, med store, melankolske øjne.

Vi spadserer op igennem Bombay, gennem de fantastiske gader, forbi alle de vidunderlige butikker.

Vil man vide, hvordan butikker ser ud i Indien, så forestille man sig, at ruderne er tagne ud af henholdsvis hofjuvelerer Michelsens og hofjuvelerer Dragsteds vinduer i Bredgade i København, og alt sølvtøjet, som overhovedet fandtes i forretningen, var flyttet ud i de to vinduer, og at begge de to forretningers ældste indehavere sad ganske splitternøgne midt i vinduet på alt sølvtøjet, kun med en lille kalot på hovedet, og hvis det kommer højt et lille lændeklæde.

Når dertil så lægges, at de førte et ustandseligt, blidt skænderi forbi murpillen ind til hinandens butikker, om hvem der skulde betjene den fremmede kunde først, så har man et billede af butikslivet i Bombays øvre del.

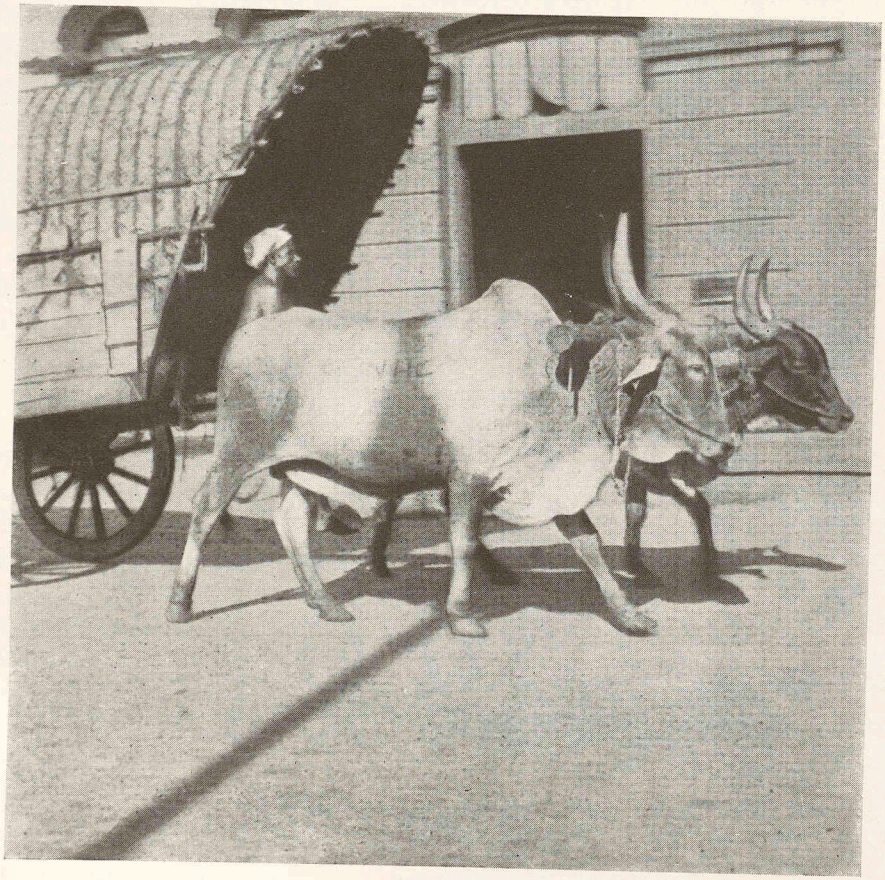
Her ligger også det ældgamle „Pangra Pol", d. v s. et

stort hospital og alderdomshjem for gamle og syge dyr. Man slår ikke sine gamle dyr ihjel i Indien, man plejer dem, indtil de selv dør en blid og rolig død. — Hospitalet optager en meget stor plads og er fuld af gamle hunde, heste og køer, udslidte små æsler og halte okser. De har det rart og står hele dagen i åbne stalde og skyggefulde folde og gumler på hø og drikker vand. Store og små aber løber rundt på gesimserne og gør alle mulige gebærder ad de besøgende, og ravne og krager sidder på ryggen af de store okser og holder dem rene for utøj.

Midt i anstalten er der udsalg af frisk græs, blade og majs, så man kan traktere „lemmerne" for en billig penge, og Inderne selv gaar troligt derind og ofrer nogle Pais*) for et par bløde majskolber til en gammel hest, og et par grønne tidsler til et gammelt æsel med lange øren og et verdenserfarent blink i øjet. —

I det hele taget forundres man og betages over Inderens blidhed og milde følelser. Her findes ingen uro og kamp og halsen gennem livet for at opnå en ussel fordel, ingen vanvittig jagen for at udnytte hvert livets øjeblik, sådan som hjemme. Her er ro og tid nok til alt, thi de ved, at dette liv, som de hjemme i Evropa holder så angst og krampagtig på, fordi de ikke tror, de har andet, — at dette liv kun er eet af de hundrede af liv, som deres ånd skal gennemleve, før den naar den evige store fred i Nirwana. —

*) kobberskilling.

Indisk oksekærre.

Indiske børn på en af øerne udenfor Bombay.

Sammen med en Inder i lange, hvide, tynde musselinsklæder og en gul, blomstret silketurban på hovedet kører jeg ud til „tavshedens tårne". Det er Parsernes begravelsesplads, som jeg har faaet særlig tilladelse til at betræde. Den ligger langt ude på Malabarhøjene, og er en stor „døde-have", med fire runde hvidkalkede tårne. Vi bliver modtaget af en Parserpræst, som fører os ind igennem Haven i den dybeste stilhed. Sådan må Ludvig den XI's dødningehave have set ud.

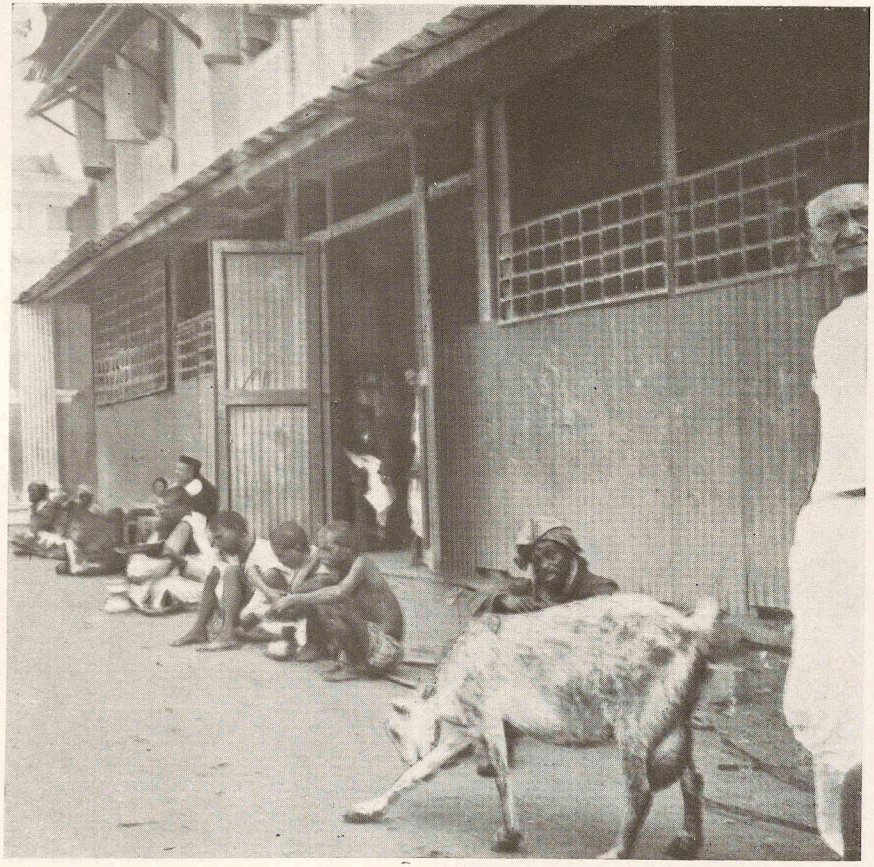
Alle træerne er store og omtrent nøgne, og af en art, som vi aldrig har set hjemme, og på de nøgne sorte grene sidder tavse, vældige fugle, med højt opskudte vingeskuldre og store grå, nøgne hoveder. De sidder stille og tavse som støtter og venter. Det er gribbene, som venter på de døde. Længere henne opdager vi de kalkede runde tårne. De er åbne foroven uden tag, men inden i dem, sådan at vi netop ikke kan se den, er der en platform eller et gulv, der skråner ned mod midten, helt overdækket med ganske flade stenkister. I øverste rundkreds er der store ligkister for mænd.

Den midterste er for kvinderne, og længst inde mod centrum er der en rundkreds med ganske smaa kister for de døde børn.

Herind lægges alle lig, nøgne. Fra hver kiste er der en rende ned til et stort hul i centrum af platformen, hvoraf alle de forrådnede safter af legemet kan rinde. Hullet er opfyldt af kul og filterstene. Parserne er ildtilbedere og tør derfor ikke forurene den hellige ild ved at brænde deres

døde, ejheller begraver de dem. De lader solen og gribbene fortære dem, og lader tilsidst regn og sol vadske benene og knoglerne bort til støv. Jeg vil gå nærmere til tårnene, men Parseren standser mig blidt og venligt. Min vantro sjæl og mit urene legeme vilde forurene stedet.

Der høres ikke en lyd. Varmen og stilheden er forfærdelig. Pludselig løfter gribbene de grå, nøgne hoveder, og de gule øjne spejder. Lidt efter hører vi en langtrukken, klagende sang af menneskestemmer langt nede ad Vejen. Det er et af Parsernes hvide ligtog, som kommer. Nu svinger de op ad vejen til højen. De er alle i lange, hvide klæder, med hvide slør for ansigtet, og vanter af hvidt slør om hænderne for ikke at forurenes af liget. Den døde bæres højt på en båre på skuldrene af tolv mænd; det nøgne legeme er kun indhyllet i hvidt, tyndt musselin. Foran den store, hvælvede stenport standser toget. Kun et par af de nærmeste slægtninge må ledsage den døde til tårnet. Tempel- og havetjenerne overtager liget og bærer det i tavshed op til tårndøren. I samme øjeblik letter gribbene fra træerne, og med vældige, lydløse vingeslag flyver de og sætter sig som en tyk sort kreds langs randen af tårnet. Tempelfolkene bærer båren ind, og vi kan se, at de må have fået liget bragt på plads, thi pludselig vælter gribbene uden en lyd ned i tårnet. Nogle sværer på de store vinger lige over det. De flyver op og ned, og lidt efter kommer en for en op igen på murkanten, nogle gylpende i næbbet og halsen, og andre

Pangra Pol.

Udenfor haven med tavshedens tårne. På taget ses utydeligt en af gribbene.

med lange trævler af kød og indvolde hængende i deres blodige, stinkende gab.

Så kunde jeg ikke mere se på det og sagde til Inderen, at det var vel bedst at gå. —

Længere henne i haven lå der en ung Parser på sine knæ og bad for sin stakkels, elskede døde, medens tårerne stille løb ham ned over kinderne.

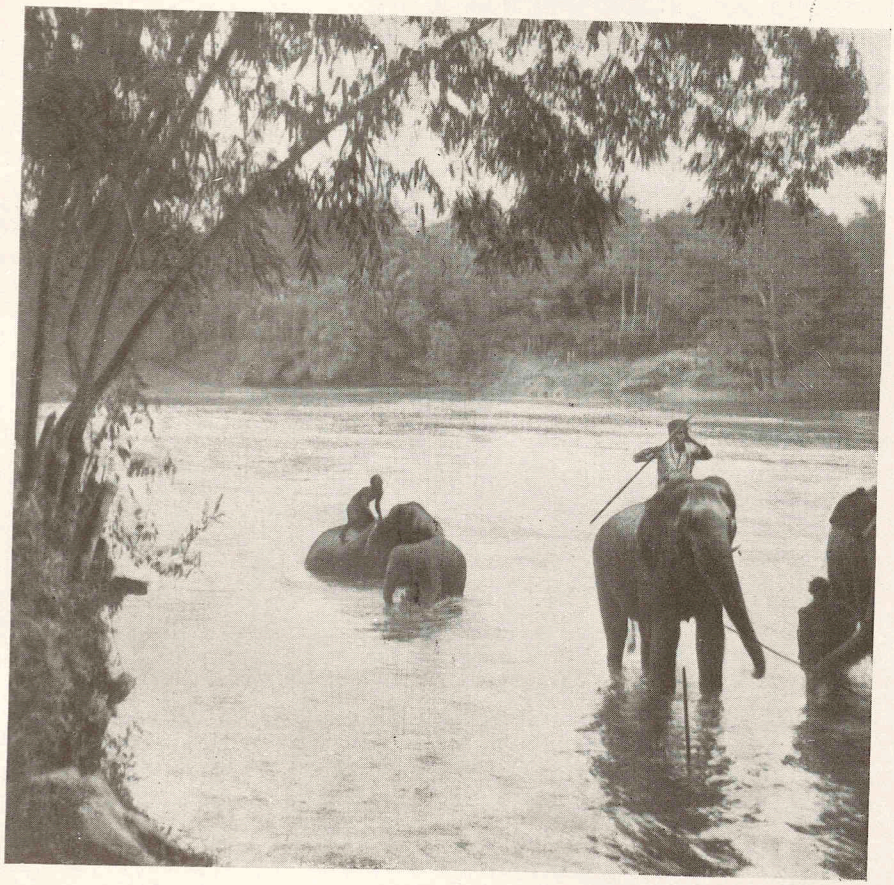
IV.

DEN BLODIGE OFRING I JAIPUR

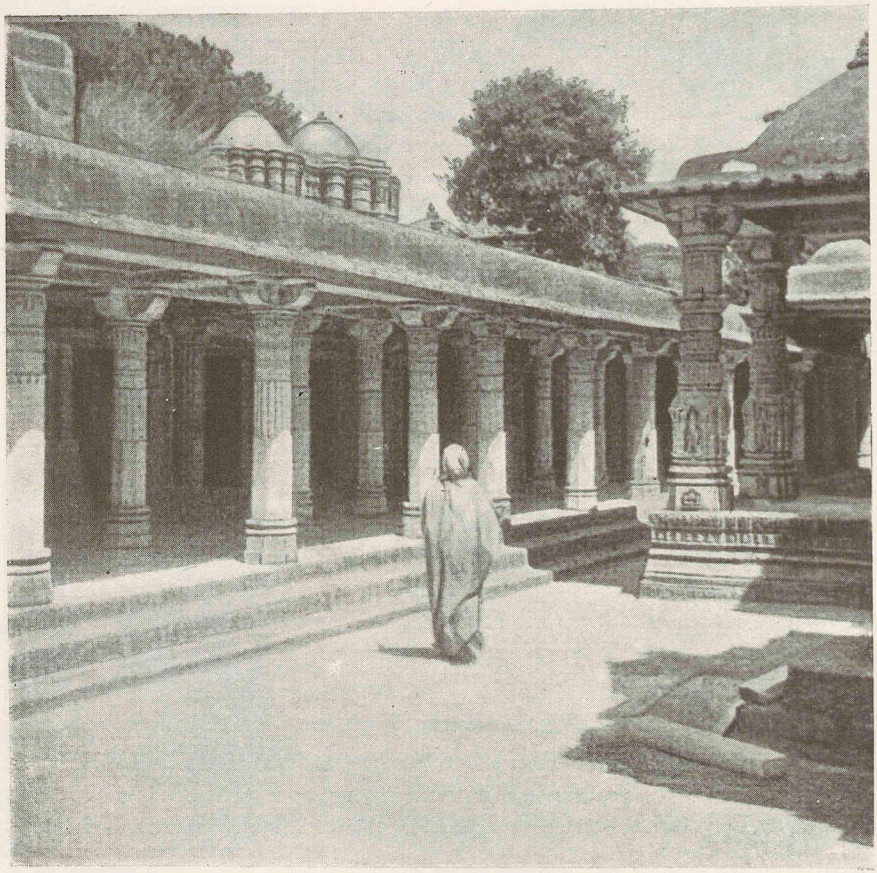
Vi kører med toget op igennem Indien.

En kupé i Indien er så stor som to kupéer hjemme. Der findes intet i dem undtagen en læderbetrukken briks på hver side, to elektriske vifter i loftet, og tre sæt forskellige vinduer, et med glas, et med jalousier og et med hårsigtevæv. For den ene ende er der et baderum med badekar og for den anden et lille mørkt rum til tjenerne. — Indien er tjenernes land, alle har tjenere. Maharajaerne har dem i hundredevis, og selv kaperkusken har i hvert fald een, det er nødvendigt i den forfærdelige varme.

Vi kører. Ovre på den anden briks ligger en Engelsk officer, han skal nord på op i Punjab og slås. Afghanerne som altid er urolige, har benyttet øjeblikket til oprør og har slået sig sammen med nogle indfødte Sikhregimenter. De ligger nu i den forfærdelige varme og skyder hinanden oppe i junglen, og de stakkels unge Englændere fra London og Skotland, der er kommet ud til Indien for et muntert og æventyrligt liv i de Engelske regimenter, ligger nu og bløder i solen, med knuste ben i 100—130 graders varme. Deres eneste tilflugt er de rødglødende barakker, den Engelske

Indiske elefanter.

Gammelt Indisk marmortempel.

dåsemad, det hede, usunde drikkevand, den Engelske militærlæges kniv, og en sygeseng, opstillet i en bagerovn. —

Men vi kører. Vore tjenere i de hvide musselinsklæder, de pragtfulde turbaner over de mørke, underdanige ansigter har lige redt vore senge, som vi selv medbringer. De har vasket det støvede badekar og har nu fyldt det med hedt vand fra beholderen, der har stået i solen på vogntaget, og trækker sig tilbage til deres hede aflukke, med dybe bøjninger og hænderne mod panden. Rejserne i Indien er lange, i reglen to nætter og én dag, somme er fem dage og fem nætter, så vi har tiden for os. Vor bagage er stablet op på gulvet, officeren har ti kufferter med i kupéen, men deri er intet underligt. —

Vi snakker lidt og falder så i søvn, medens punkaerne suser over os. — Jeg vågner næste morgen, netop som solen står op, og sætter mig overende på briksen. Hvilket syn udover landet! Jeg forstår, hvorfor de Engelske soldater er klædt i kakhi. Landet er nemlig kakhifarvet, så langt som øjet rækker ikke et friskt græsstrå, ikke en grøn plet, kun grågult og grågult, med enkelte sortgrønne træer med læderblade.

Det er forår nu, så derfor har enkelte nogle svage, grønne spirer. Men hvilket dyreliv i solopgangen. Kæmpestore, lysegrå aber med lyserøde bagdele og lange, opretstående haler galoperer ned ad jernbaneskrænterne, sætter sig på bagdelen, gnider sig i øjnene med begge hænder og griner ad os.

Store, pragtfulde hvide og blå påfugle med kæmpemæssige haler sidder på stolper og buske og udstøder lange skrig, som katte i måneskin. Hvide falke, glénter, ørne og gribbe svæver med store sving i den lyse morgenluft. Langt borte flygter en række små hunde over mod de gråviolette bjerge. Officeren fortæller, at det er sjakalerne, der er på vejen hjem En halv time efter er alt forsvundet, flygtet for solens lys og ild, kun den sortbrændte, nøgne Indiske paria arbejder sammen med sin okse ved sin årtusind gamle overrislingsbrønd. En mils vej længere oppe står der pludselig en vældig, sort-grå elefant ved en træklynge; den har snablen oppe mellem bladene i trækronen, dens store hvide tænder lyser i solskinnet, og den er ganske upåvirket af os og toget. Det giver et chok i mig, jeg har aldrig set en vild elefant før, og det gør det mærkeligste indtryk på en. Det er, som man pludselig var i tiden før syndfloden.

Jeg ankommer næste morgen til Jaipur. Der findes ingen Evropæere i byen, kun Hinduer. Stationen og hotellet, der er en lille Persisk bygning, omgivet af hvide søjler og blå klematis, ligger langt udenfor byen, og det sidste ejes af en gammel Perser. Jeg er den eneste gæst. Husets tre tjenere bringer mig lydløst min frokost, der består af kogte høns, ris og carry som brændende ild, og frugt, medens min egen tjener står som en støtte bag min stol, og punkakulien udenfor holder trækpunkaen viftende over mit hoved.

Det er Rahmas fødselsdag, og hele Jaipur er i fest. Vi

Dak-Bungalow (Indisk rasthus eller landhotel).

Gammel Indisk tigger og filosof.

skal først ride på elefanter opad bjerget til Maharajahens gamle palads. Så skal vi med pilgrimmene til den blodige ofring i templet, derpå om eftermiddagen til den store procession af elefanter og levende gudebilleder, og om aftenen har jeg for min egen regning bestilt to Indiske danserinder med tilhørende strængemusikanter og tam-tam-slagere. —

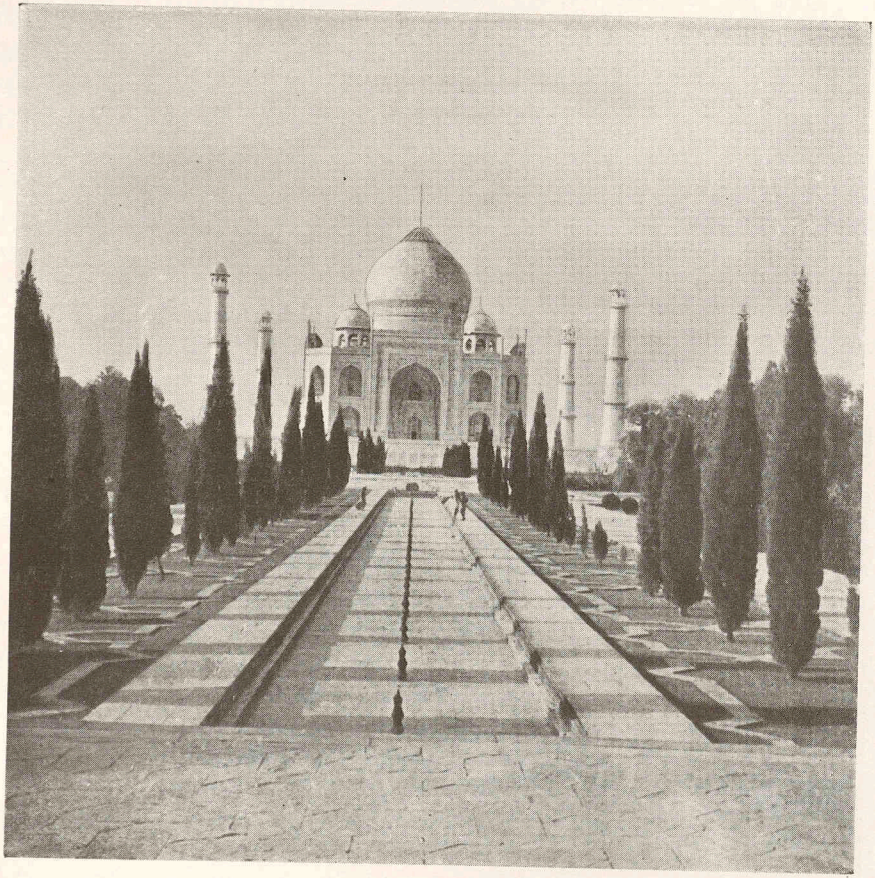
Vi kører afsted i victoriaen. Et mærkeligt optog. På bukken kusken i sin hvide dragt og højrøde turban. Ved siden af mig, på bagsædet, min fører, en ung Inder i hvide musselinsklæder, silketurban og snabeltøfler og bag på min og kuskens tjener. Stive og strunke i fineste puds med grønne og gule turbaner. Kuskens tjener springer ustandselig af og løber foran vognen med lange råb og jager folk af vejen, thi her kommer den fremmede, hvide sahib, som skal besøge Maharajahens slot.

Den hvide sahib selv er den tarveligste af dem alle, thi han er iført den almindelige hvide Danske eller Hollandske tropedragt, knappet op i halsen, og det er en dragt, som ingen Englænder eller Inder vilde nedværdige sig til at bære. Vi svinger i fuld firspring ind gennem de dobbelte porte og mure i det gamle Jaipur. Tjenerne stormer skrigende og råbende i forvejen gennem det hvide støv og den brændende sol. Vi kører igennem byen med de mærkelige, lyserøde, irgrønne og gule huse, med gallerier og udskæringer, ud gennem den modsatte port forbi Maharajahens sommerpalads, og standser ved foden af bjerget. Der står elefanten — den

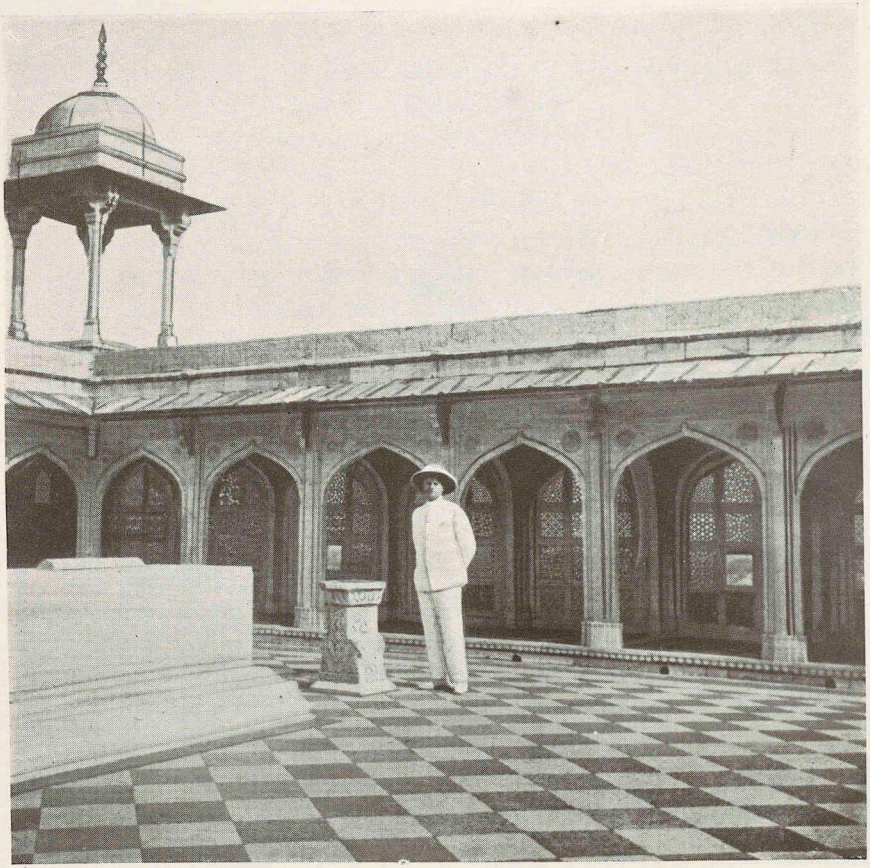
er kolossal — den er malet med hvide og røde ornamenter i panden. Omkring hver af de hvide, mægtige tænder har den tre forgyldte bronceringe med ornamenter, og over hele sin vældige krop et stort, højrødt tæppe med kvaster og frynser og store broncekloklker, og på ryggen et tårn, hvori min fører og jeg skal sidde. — En løber kommer i fuld firspring op mod os; han har løbet i solens ild helt inde fra Maharajahens nye palads for at overbringe mig tilladelsen til at se det gamle. Han bærer en rund bakke i en bred, rød læderrem over skulderen ligesom et skjold, hvorpå han overrækker mig tilladelsen på Indisk. Hinduen, som sidder halvnøgen på elefantens nakkehvirvel, og rider den ligesom en hest ved at presse knæene og schenklerne ind bag dens store øren, får den nu til at knæle, og ad en stige entrer vi op i tårnet. Elefanten rejser sig og gynger afsted, ledsaget af to nye tjenere med elefanthager som spyd i hænderne. Hvad de skal der, er mig en gåde, da hinduen på nakkehvirvlen besørger det hele.

Det var egentlig en skuffelse at ride, man havde blot den samme fornemmelse som på dampskibet i oceandønningerne, og ikke fornemmelsen af en levende krop under sig. Op kom vi ad stejle bjergskrænter, langs gamle Arabiske mure og kasteller, indtil vi standsede foran portalen og de vældige hvide trapper op til Maharajahens gamle marmorpalads.

Jeg må tilstå, jeg bryder mig ikke meget om Arabisk arkitektur. Den forekommer mig, ligesom det meste af, hvad

Tasj-Mahaal. Gravmonument over Shah Jehans første kone. Monumentet er et af de berømteste bygningsværker i verden.

Ved Stormogulens grav. I den fritstående pille har Koh-i-nor diamanten, som nu sidder i den Engelske kongekrone, været indfattet.

Araberne selv har skabt, at mangle baade indhold og ånd. Dette slot var et stort kniplingsvæv, hugget og skåret med den fineste, manuelle kunst i marmor. Murene var gamle, gulhvide kniplinger. Vinduerne, dørene, portalerne, lofterne, alt var kniplinger, og alt var marmor. Der var nogle divaner, som var herlige med pragtfulde kniplingsbuer og udsigt ud over de violette bjerge. Der var nogle dunkle, kølige badesale af marmor og guld, badefordybningerne i gulvet var hugget med stærkt bølgeformede sider og bund, så det så ud, som om vandet var i oprør, og hvor kølige kaskader kom styrtende ned fra den øverste del af væggene, stærkt oplyst af utallige lamper i nischer i den gennemborede marmorvæg. Hvis man tror, at 1001 nats paladser er æventyr, så tager man fejl.

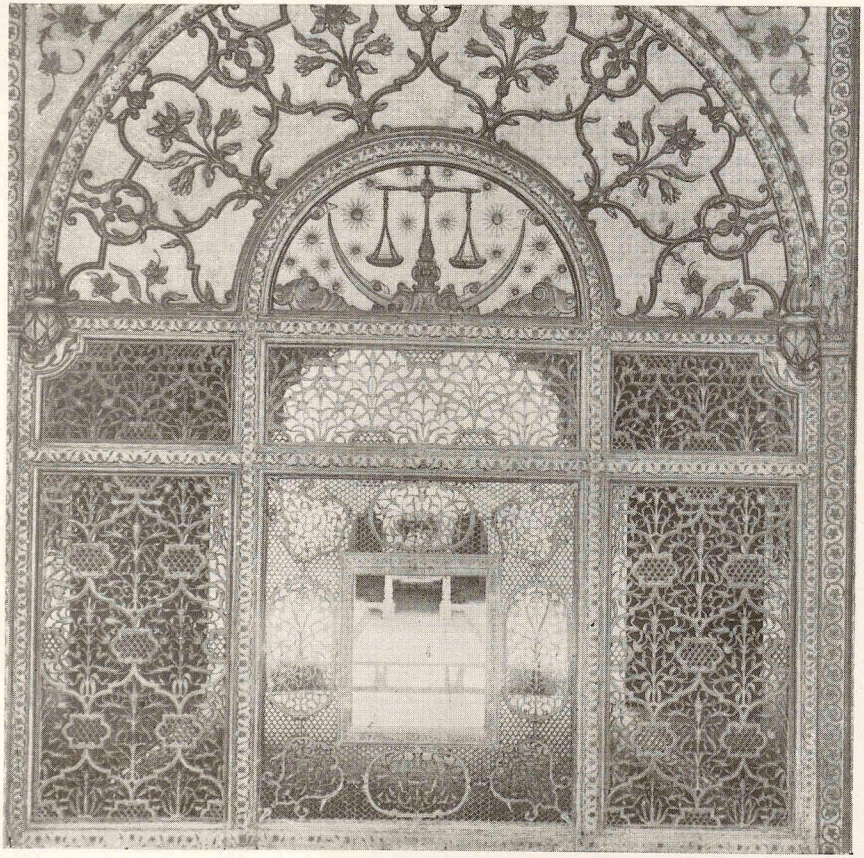
Tre tjenere i lange gennemsigtige musselinsklæder og silketurbaner førte os rundt. Ialt fordredes der elleve tjenere for at vise en almindelig Københavner et slot, som man lige så godt kunde have gaaet og set alene.

Vi red højere op og kom op til det store, gamle Hindumarmortempel. Hvilken pragt, hvilken skønhed og hvilken ånd. Alt, hvad der netop manglede i paladset, fandtes her, men det var også bygget af Hinduer, ikke Arabere. Man forstår, at Araberne har været Østens Preussere, men Hinduerne dens Grækere eller Franskmænd.

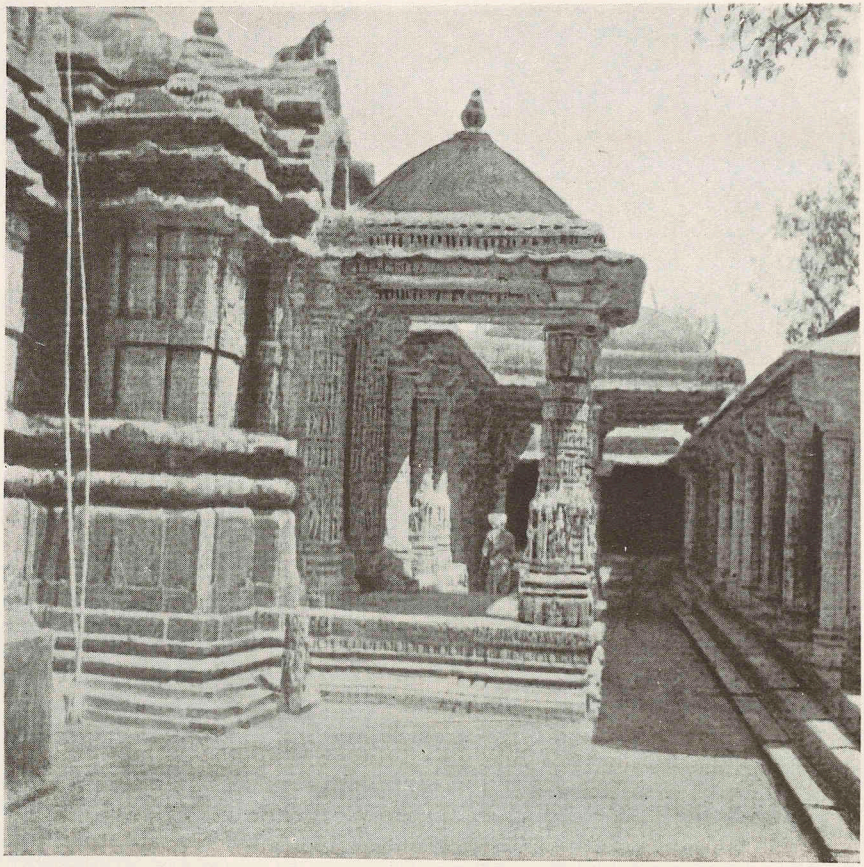
Templet er stort, med en skov af de dejligste udhuggede marmorpiller, bedækket med skønne og meget vellystige

figurer af halvnøgne tempeldanserinder. I Midten er det store dunkle gudehus, som ikke må betrædes, og hvor guden hviler med korslagte ben, den store, slanke, gyldne krop, de røde brystvorter af rubiner, og de funklende, uhyggelige øjne af store diamanter og safirer lyser ud mod os fra halvmørket. Ofringen er forlængst begyndt. Præster med sorte, bølgende, glinsende lokker, nøgne, kun med et bølgende, rødviolet silkeklæde slynget om deres overben og liv, med tykke sølvkæder om hofterne og sølv- og guldringe om armene svinger de dampende røgelseskar ind mod gudebillederne i gudehusene, hver efterfulgt af en kvinde, fuldkommen tilhyllet af farvede silkeslør. Det er tempeldanserinderne. Præsterne er gyldent brune i huden med slanke, lidt fedladne kroppe og lade, kvindelige bevægelser.

Pilgrimmene, med deres klokkestave, ligger i to brede rækker hen over marmorfliserne med panden mod gulvet og beder halvhøjt, og ind imellem dem står to høje, muskuløse, halvnøgne præster med en slags store krumme øksesværd, omtrent som omvendte leblade, sådanne sværd, som man ser paa billederne i gamle bibler. De dypper dem i varmt vand, og een for een trækker tempeltjenerne sorte og brune geder, bedækket med gule og hvide, kvalmt duftende blomster ned langs rækken. Præsterne hæver sværdene, og med et rask hug, ganske som en slagter hjemme, kløver de panden på gederne een for een, en anden snitter halsen og maveskindet op, og ud vælter de dirrende indvolde, hvori præsterne sandsynligvis læser.

Gennemhugget marmorvindue i et Indisk slot.
De gennemhuggede marmorflader er ca. 4 tommer tykke, men virker på afstand som et let kniplingsvæv

Gammelt Indisk tempel.

Blodet siver i røde strømme over de hvide marmorfliser, indvoldene damper, pilgrimmene og præsterne beder voldsomt og højlydt, og røgelsen hænger i duftende skyer over vore hoveder.

Jeg har nok. Tempeltjenerne fejer indvoldene og blodet og blomsterne sammen i en rød dynge, hvorfra blodet siver, og som snart er sort af fluer i den voldsomme varme. Jeg går min vej over til en af ydermurene — dér ligger en lille, sort ged, som er bleven tilovers, den er bunden til muren med et lille stykke sejlgarn, og da jeg klapper den, mimrer den med munden og siger et lille kort „mæh", ganske som vi var hjemme på landet.

Jeg føler næsten, som om det var en landsmand, der taler et sprog, som jeg har kendt fra barn, og får den inderligste medlidenhed med den, men den mimrer, ret tilfreds videre, den forstår gudskelov slet ikke, hvad der foregår. Jeg rider nogenlunde trøstet hjem på min tålmodige elefant til min ensomme middag, med mange mørke tjenere, tørt fårekød, ris og carry i det dæmrende lys i den hvælvede hvidkalkede stue, medens den hede luft dirrer udenfor som tindrende violet-gul svovlild. —

V.

RAHMAS FØDSELSDAG OG INDISKE DANSERINDER

Det er blevet efter middag, og den forfærdelige varme begynder at lette.

Jeg har været i haverne omkring Maharajahernes nye palads — de er indrettet med kunstigt regnvejr — Maharajahaen selv var på slottet, så vi kunde ikke bese det. Han er 63 år, har 4 koner, 200 konkubiner, et utal af danserinder og 200 naturlige hermafroditer til at passe på dem — jeg så en af dem vandre over slotspladsen, han var fed og uhyggelig.

Jeg lader vognen køre ned på de store, brede korsgader. Der findes ikke ét Evropæisk hus i byen, og alt er farver — hvilket syn — der er tusinder af Hinduer — hvis man kan tænke sig et vældigt, levende rosenbed af store silketurbaner i de skønneste, stærke farver, så er det den rigtigste beskrivelse. De er alle i de lange, hvide, gennemsigtige klæder, enkelte har pragtfulde, lyserøde eller irgrønne silkekåber med guld- og sølvbrokade. Langs siderne er der mørke, brune striber, det er fakirerne på deres måtter, de er nøgne,

sortbrændte og skindmagre, med langt, flagrende hår og sortbrune kamelhårs-kapper — de ligner ganske Johannes den Døber på de gamle, Italienske billeder, og sådan må han også have set ud — ingen véd, hvor de kommer fra, men hver gang der er fest, strømmer de sammen.

På én er benene næsten ædt op af sår, røde og blålige, vædskende sår, der går så langt ind, at man ser kanten af skinnebenspiberne stikke ud, han holder dem ud i solen og støvet, rimeligvis for at de skal blive værre; selv ligger han på siden i støvet og skjuler hovedet under sin måtte, medens han skriger, vistnok en slags bønner; en anden prygler sig selv ustandselig med en lang hundepisk, medens han med den anden hånd holder oppe omkring ilden af en brændende fakkel — det er et fuldkomment under, at han ikke brænder hånden af; en tredje sidder stille og beder med de visne arme udstrakte, de er gennemborede ind forbi benet og ud igen af utallige lange, flade stålnåle; en fjerde sidder ganske stille i solen og beder, han læner sig op mod en kasse og ser ustandselig ned på sine egne knæ eller sit underliv, og hele hans krop er bedækket af utallige grå syfilissår, der væsker i solen, og henne på gadehjørnet ligger en ældgammel, nøgen fakir med langt, gråt hår og skæg — han ligger ganske stille med lukkede øjne, udstrakt på en træplade med opretstående, lange, sorte, smedede jernsøm — han hviler roligt med hele sit gamle, tynde legeme på de lange sømspidser, og han har et udtryk, som om han var fjernt, fjernt

borte. Ved siden af hver fakir står der en almindelig, rusten konservesdåse, og heri hælder de troende, medens de går forbi, nogle riskorn eller majskorn — det er deres hele almisse.

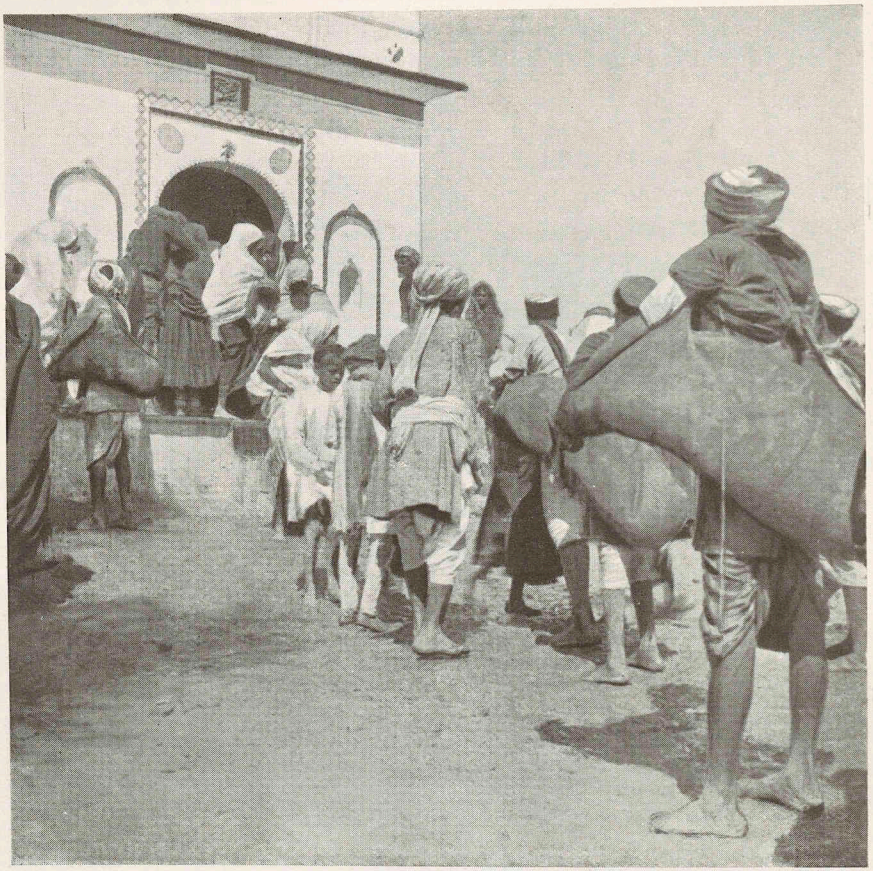
Ude midt på gaden kører to lange rækker oksekærrer på to høje hjul, beslået med messingsøm. De har som ruf et slags tårn bedækket med rødt klæde, og inden i dette er der stuvende fuldt af kvinder — som ikke må ses — der høres kaskader af latter derinde fra, navnlig når den eneste hvide kører forbi dem, og neden under klædet stikker der ud på alle sider en række af de nydeligste små fødder og ankler med masser af ringe på de slanke, små tæer.

Men det pragtfuldeste er næsten de skrå, udhængende hustage, de er helt fyldt med hængende klynger af kvinder i violette, røde, gule silkeskørter og slør og masser af ringe om de nøgne arme og ben — de ligner aldeles klynger af vindruer, og når tolken og jeg fra vor Engelske vogn tillader os at flirte med dem, er de henrykte og ler og fniser og puffer hinanden ned ad taget.

Der høres råb og skrig langt nede ad vejen, folk trykker sig ind mod siderne, en hvid støvsky kommer op imod os, og ud af den stormer rækker af Indiske ryttere i pragtfulde dragter, flagrende turbaner, raslende krumsabler, på små gråhvide, dejlige heste; de rydder den brede gade, og nu kommer elefanterne med svingende hoveder og svingende snabler, røde og forgyldte tårne på de kæmpemæssige rygge. Der

Fest i Jaipur.

Hellig renselse med vand i et tempel i udkanten af byen.

er 6 elefanter i hver række, og på hver elefants nakke sidder en halvnøgen Inder. Under hver baldakin et levende gudebillede — det er halvvoksne drenge, malede elfenbenshvide, i pragtfulde klæder og med store stråleglorier om hovedet — der er Rahma og Buddha og Vishnu og hans hustru og mange andre; bag hvert gudebillede ligger to tjenere på knæ og vifter guden med store påfugle-vifter. Række på række af elefanter kommer — som store, forhistoriske væsner — og jorden formelig ryster under deres voldsomme skridt. Bagefter kommer hundreder og hundreder af dromedarer og kameler i lange rækker — hver med en solbrændt, rytter på puklen — de svinger og svajer som skibe i søen, jorden gungrer under deres store trædepuder, og det hvide støv står som en sø til op under deres maver. Hvilket syn — det var uforglemmeligt.

Ak — dette er kun blegt, farveløst amatørfotografi af den strålende, fantastiske virkelighed, man er næsten beruset af synet af farverne, af luften — den hede blanding af rosenduft og krydderier, af hed carry og stegende olie, af kvindernes mærkelige parfume, af menneskelige uddunstninger og de åbne afløb fra husene, af hede og varme og kamelernes, hestenes og elefanternes sved, og over alt det igen blomsterduft og blomsterduft og krydderier og sol!

Det er blevet aften og mørkt, og jeg har lige fået tid til at sluge min middagsmad hjemme hos den gamle Parser og ombytte pengene i min bukselomme med en ladt revolver

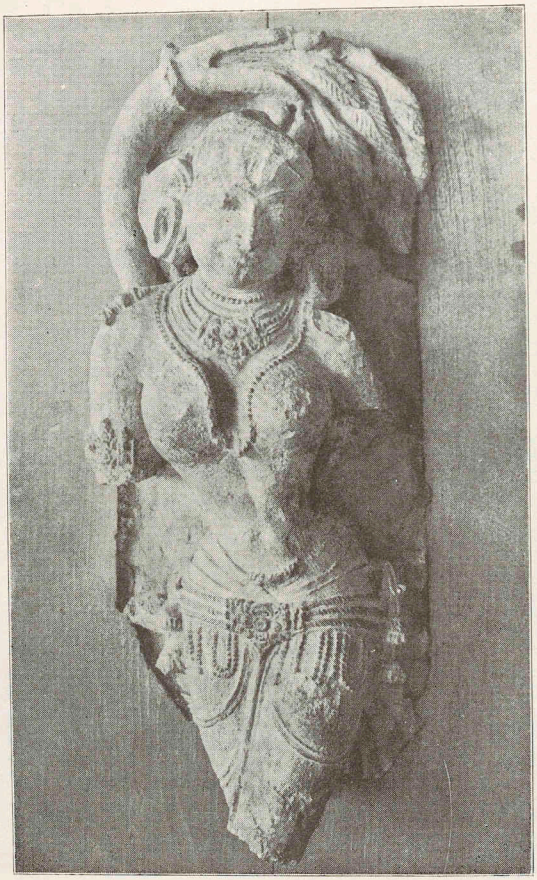
— så kører jeg afsted igen i galop og når lige at komme ind igen i byen gennem de to store, dobbelte porte, inden de smækkes i med et brag kl. 9.

Vi kører gennem de mørke gader, indtil vognen bliver standset af en mand med en lygte. Tolken og jeg står ud og følger efter ham ned ad nogle krogede, smalle gyder, hvor Hinduerne ligger på flettede lejer og sover i mørket udenfor husene. En anden tavs, mørk mand med en lampe i hånden kommer ud fra et hus og fører os op ad smalle, mørke trapper og gallerier, som omgiver den indvendige gård. Jeg stikker hånden i lommen til min revolver, for det forekommer mig alligevel ikke helt sikkert at være den eneste hvide i en stor, mørk by, hvor der kun er Indere. Pludselig kommer vi ind i et stort, hvidkalket værelse, og jeg opdager til min forbavselse, at loftet mangler, og månen og den dybe stjernenat skinner lige ned på os.

Midt på gulvet sidder to danserinder med korslagte ben; de ligner store stedmoderblomster med de pragtfulde silkeklæder flydende ud til alle sider. Bag dem er der to strengemusikanter og en paukeslager; han slår to små pauker, og i pauserne laver han betelblade i stand til danserinderne. Tolken har fortalt mig, at det er to af Maharajahens danserinder, hvilket naturligvis er den sorteste Løgn, men den ene af dem — den ældste, hun er 17 år — er virkelig dejlig; hun har ravnsort hår, der bølger ned over begge øren med en stor knude i nakken, store, mandelformede,

Indisk danserinde.

Relief af Indisk tempeldanserinde.

sorte, blide øjne; hun er meget velskabt, nydelige, slanke ben, hænder og fødder med lyserøde, polerede negle og lyserøde fodsåler; hendes fyldige, smukke læber er farvet stærkt røde, ligesom hendes tandkød, af de små betelblade, som hun holder skjult i munden — for den Evropæer, der overhovedet er i stand til at føle noget overfor en race, der ikke er hvid og har solskin i håret, måtte hun være overordentlig forførende.

Søsteren er kun 15 år, men dog fuldvoksen; hun er ikke så smuk som den ældste. Kun én ting skuffer mig — deres arme og fødder er nøgne, besatte med ringe og stene, men ellers er deres skikkelse hyllet i en mængde tynde silkeslør. Jeg synes, det er underligt, thi når kvinderne paa gaden kan gaa halvnøgne ved højlys dag, kan jeg ikke se nogen grund for *danserinderne* til at være så anstændige.

Musikken begynder at spille — denne forunderlige Arabisk-Indiske musik, som for vore grove Evropæiske øren, lyder, som om de halve toner var falske. De to søstre sidder først længe med halvlukkede øjne, så rejser de sig og begynder at danse. Det er ikke dans i vor forstand, kun stillestående, yndefulde, lade bugtninger og svajninger af de slanke legemer og en meget udviklet plastik af hænder og de nøgne, smidige fødder og tæer, medens alle ringene ustandseligt leverer et sølvklokkeklart akkompagnement dertil. Der var påfugledans, hvor de løftede de pragtfulde silkeskørter højt op bag sig som en påfuglehale. Der var klapperslange-

dansen og utallige andre. Tolken og jeg sad som to Rajaher, med benene overkors på vore puder på gulvet. Imellem dansene kom de to unge mørke piger blidt og undseligt hen og trykkede sahib — det er mig — i hånden — et blødt, køligt fugtigt håndtryk — som tegn på hyldest og underkastelse. Sådan har de danset, og med de samme ceremonier, i tusinde år; thi de tusind udhugne danserinder på marmorpillerne oppe i det ældgamle Hindutempel danser nøjagtigt med de samme yndefulde, gratiøst forvredne gestus som de to 16årige, jeg lige har set.

Omtrent ved midnat vandrer vi ned ad de øde gader — ved hjælp af en sølvrupee*) får vi vagten til at slippe os ud gennem en lem i et af porttårnene — udenfor holder en anden vogn, og jeg kører langsomt hjem i den klare, tindrende stjernenat.

Ak, hvor langt borte er jeg dog ikke fra alt, hvad der er skønnest og herligst her i verden. — Danske piger med gyldent hår og blide blå øjne —

Østens søn i kåber lange
bag sin vifte gisper efter luft
— — — — — — — men ingen sange
hjerteløse møer med gylden spange,
store glimmerblomster uden duft.

*) ca. 1 Kr. 25 Øre.

— På hele min rejse har denne sang sunget i mine øren, skønt jeg ikke kan komme på den verslinie, der mangler, — Jeg lærer at forstå, at dette digt, som jeg så ofte har leet af hjemme på theatret så tårerne trillede ned ad kinderne — er højeste og skønneste udtryk for al Østens stemning. — Hvilken længsel har jeg dog ikke efter kløvermarken og det friske pust fra søens vove og et ly af Thules skove — Gud i himlen, hvilken hjemvé har jeg dog ikke. — — — —

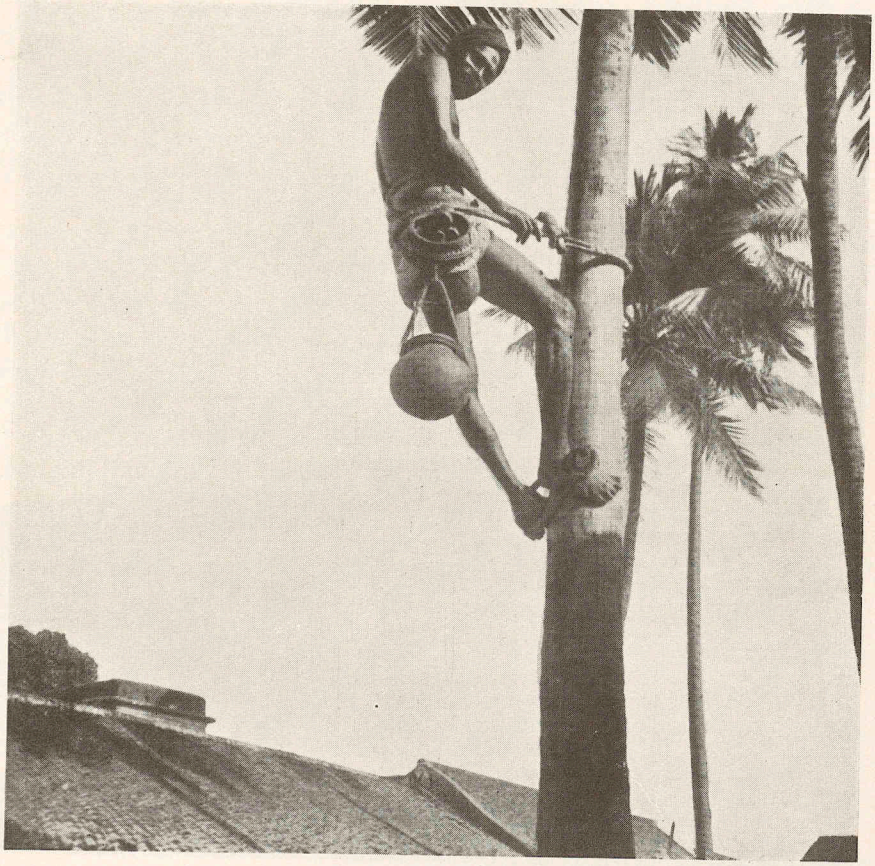
VI.

BURNING INDIA

Heden i Delhi og Luchnow var forfærdelig. Badevandet var lige varmt, enten man tog det fra det varme eller fra det kolde rør. Den eneste hjælp var at tage koldt bad indvendig ved hjælp af afkølet sodavand med citronsaft i. Men da heden stadig steg, viste det sig efterhånden at være unyttigt. Thi hver gang jeg — som drengen i eventyret — slog glasset i gabet på det tørstende uhyre, så nåede sodavandet ikke længere ned end til midt i spiserøret, før det piblede ud af alle porer, som om jeg havde hældt det gennem en sigte. Det var ligegyldigt, hvor meget jeg drak. Luften var så tør, at den trak al væde ud af mig. Det løb ud af panden, af ryggen, af brystet — overalt.

Men jeg vilde overvinde hindringen, og næste morgen, da vandet var mindst varmt, postede jeg badekarret fuldt og lod min Inder bringe mig to store glas iskoldt sodavand. Så lagde jeg mig i karret og drak, og — o under! — Vandet blev inde i mig.

Jeg åbnede en pakke aviser hjemmefra, som min familie havde sendt — for at glæde mig. — I en stod der, at min

Paria (Sydindien) tapper „toddy“ af en toddypalme.

Ganges.

virksomhed som skuespiller nærmest måtte betragtes som gymnastik, i en anden udtaltes der taknemlighed over, at der fandtes en så herlig mand i nationen. Jeg tør sige, jeg tilbragte en behagelig time i badekarret, henrykt over at føle mig kold indvendig og at være 1000 mile borte fra en vis kær by.

Men lykken er kun kort. Tre timer efter følte jeg mig meget underlig til mode. Jeg greb min eneste ven på denne rejse, et lille termometer til indvortes brug, som det hedder på apoteket, og — du gode Gud — temperaturen var oppe på 39 grader. Jeg begyndte at ryste af kulde, skønt sveden drev af mig i varmen. Benene sitrede under mig; jeg kunde hverken spise eller sove, gå eller ligge, og jeg kunde ikke få vejret for smerter i brystkassen. Om aftenen stod det mig klart, at jeg havde dysenteri.

Den Engelske militærlæge — alle civile hvide var for længst flygtet op i bjergene — opmuntrede mig med, at min opfindelse med at få sodavandet til at blive i kroppen kunde slå en hest ihjel i Indien.

En forfærdelig nat fulgte. Tænderne klaprede i munden på mig, mens min seng var pjaskvåd af sved. Dagen var ikke bedre. Men jeg måtte videre til Benares for at nå skibet i Kalkutta. Jeg vilde ud på søen, bort fra dette forbandede feberklima.

Om eftermiddagen kom guiden med vognen. Vi skulde ud at se monumenterne over de officerer, der faldt under det store oprør af indfødte soldater i 1857.

Ude på en slags kirkegaard, hvor der voksede røde roser, standsede vi ved en obelisk. Jeg gik nærmere og læste:

— — de salige levninger af
Oberst R. C. Parker.
Han døde af dysenteri — —

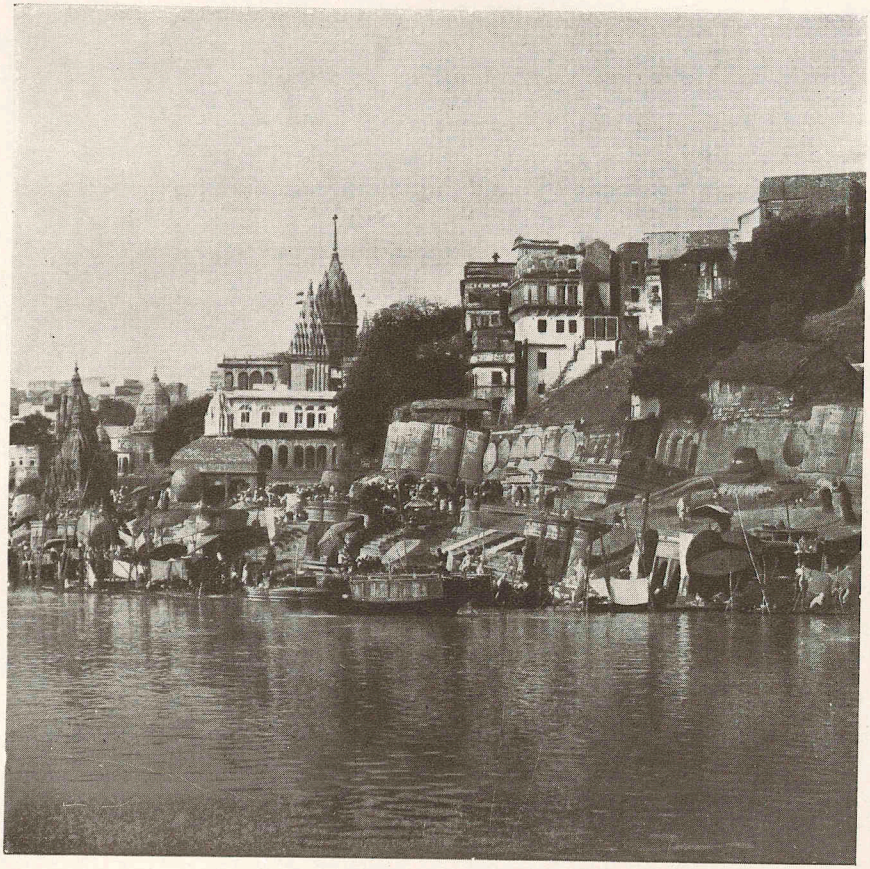
De to Indere stod og så på mig med mørke, ildevarslende miner. Jeg vaklede tilbage til vognen — hjem, hjem, bort for enhver pris.

Den næste dag kørte jeg ad Benares til. En gammel, venlig Brahmin og hans tjener gav mig frugter, fortalte mig om Buddha og bad mig ikke hænge for meget ved dette liv, da der fulgte mange andre efter — men jeg havde nu alligevel nok lyst til at komme hjem først.

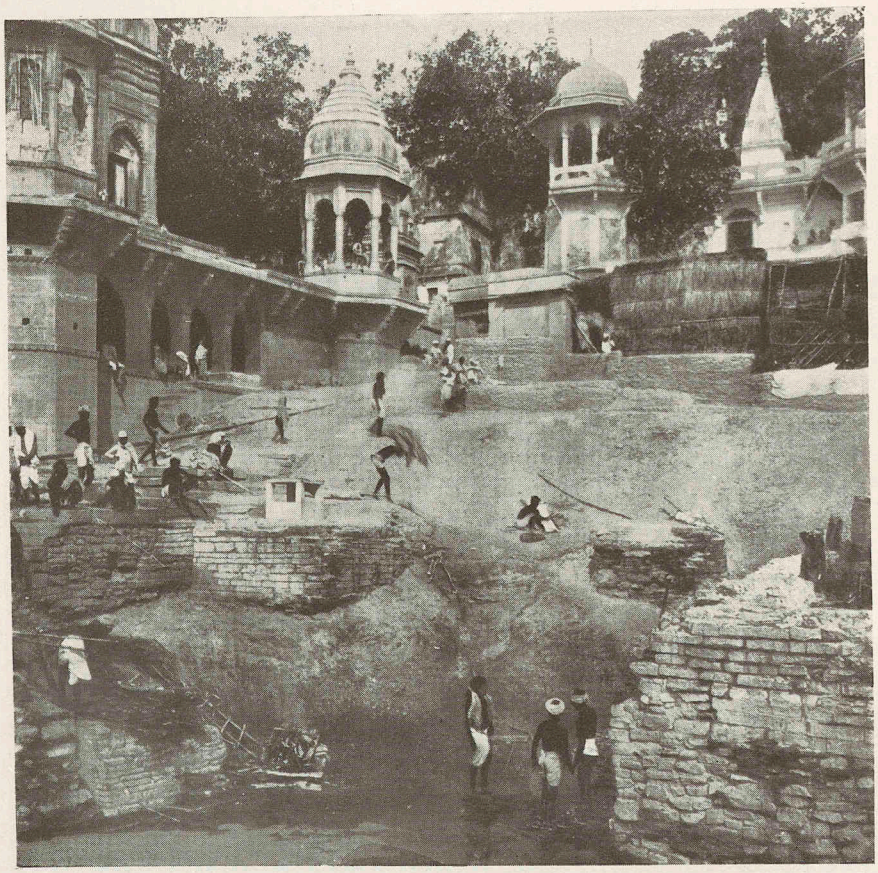
Til Benares kom jeg da, men så syg, at jeg næsten ikke kunde stå på benene. Jeg faldt lige om i sengen og tilbragte den værste nat i mit liv, pint af dødsangst og hjemve, af smerter og søvnløshed, mens moskitoerne formelig åd mig levende — der var intet net.

Udenfor i måneskinnet sad tre pariarer mellem de høje, hvide piller på verandaen og trak i snoren til punkaen over mit hoved. Jeg kunde høre deres dæmpede hvisken, og af og til raslede det svagt i de tørre blade — slangerne.

Næste middag måtte jeg videre med toget for at nå skibet i Kalkutta. Men jeg kunde dog ikke rejse fra Benares, før jeg havde set Ganges, ligbålene og de badende pilgrimme.

Benares.

Ligbrændingsstedet ved Ganges bred.

Vi kørte ned til floden og gik om bord i en båd, roet af fire nøgne, sortbrændte pariaer. Der sad jeg så indpakket i tykt, mørkeblåt tøj og regnfrakke og rystede af kulde i den forfærdelige sol, mens sveden haglede af mig.

Hvilket syn! hundreder og atter hundreder af gamle radmagre, halvnøgne mænd og kvinder sad på de høje marmortrappers tusinde trin med hånden under kinden og ventede på døden. Thi hvis man dør i Benares, går man lige til himlen. Fede, brune napalere — mænd, kvinder, drenge og piger mellem hverandre — styrtede ud i det gule vand. Under store, runde halmparaplyer sad præsterne og velsignede de badende. Længere henne steg den blå røg til vejrs fra de rygende ligbål, og der lå tempel ved tempel, gravmæle ved gravmæle, marmorterrasse ved marmorterrasse, undertiden nedstyrtede i floden i et vældigt kaos. Det var uforglemmeligt som et fantastisk, ældgammelt, evigt eventyr.

Tjeneren bragte mig og mit tøj på stationen, og af sted gik det til Kalkutta. Vi kom der kl. 5 den næste morgen. Luften var tyk af stillestående vanddampe fra Ganges's delta, og det var 42 grader celsius i skyggen nu på døgnets koldeste tid.

Jeg kunde næsten ikke indånde den hede, våde luft og havde en fornemmelse, som blev jeg langsomt kvalt. Men lige meget. Jeg vidste, at skibet ventede ude på Ganges, og at jeg snart vilde være ude på oceanets himmelblå bølger, ombrust af friske, varme vinde.

Kl. 7 stillede *Cooks* mand og meddelte mig, at *Thos. Cook and Son* meget beklagede, at der ikke vilde gå noget skib fra Kalkutta i de første tre uger, da regeringen havde taget alle skibe til troppetransporter til Suez.

Jeg var ved at falde om! Fortvivlet tog jeg en motorcar og raslede op og ned ad floden for at finde en damper. Men der var kun en elendig, lille, snavset Italiener, og han vilde ikke tage mig. Jeg måtte altså tilbage til hotellet. Der løb jeg lige i armene på en Engelsk ven fra Kairo og Bombay. Han var syg af hjemve og længsel efter sin kone. Og da vi om eftermiddagen læste i avisen, at fem Indere om formiddagen havde fået solstik og var faldet døde om på gaden, tog vi hinanden i hånden og satte os ned i hotellobbyen, en slags kælder og efter Mac Gregors sigende det koldeste sted i Kalkutta. Der sad vi så alene og sang sagte „Home sweet home", „My little gray home in west" og Engelske og Danske nationalsange. Og vi talte om dejlige, kolde vinterstorme, om herlige rå efterårsbyger, om tåge og regn og rusk og om kaminild, juletræer, gåsesteg og rygende plumbudding.

To dage efter var vi på vej op til Himalaya og Thibet, til kulde og regn og snedækte klippetinder, til Thibetanere i skindhuer og med lange piske. Vi var 8000 fod oppe, og foran os lå i det fjerne Mont Everest, verdens vældigste gigant.

Luften var så tynd heroppe, at jeg som dansk sletteboer aldeles ikke kunde få vejret, naar jeg gik; min ven Skotten klarede sig bedre. For nogle få Annas*) lejede vi så af Thi-

*) Nikkelmønt.

betanerne nogle små Mongolske heste og galopperede milevidt rundt på bjergstierne. Det var på disse hestes forfædre, at Hunnerne travede ind over Evropas grænser.

Når vi var trætte af at ride, kørte vi i små, tohjulede karrer, der blev trukket af tre med fantastiske lunger udstyrede Thibetanere, der var ved at sprække af latter, hver gang de bare så på os.

Thibetanerne, som hjemme har ry for uhyggelig grusomhed, syntes overhovedet at være de skikkeligste og mest lattermilde børn. De lignede store Grønlændere, og børnene var henrivende små, grinagtige dukker. Man behøvede blot at se på dem og smile, så var børn, koner og mænd ved at dø af latter. Deres gule og røde kinder, der lignede runde vinteræbler, pustede sig op og var ved at sprænges af latter. Bare vi skar en grimasse til dem, holdt de sig på maven og var ved at falde om.

Om aftenen trakterede vor værtinde os med brændende plumbudding. Der var ild i kaminen og dejlig koldt udenfor. Og — o fryd! — vi knagfrøs hele natten.

I den mørke bydel af Kalkutta, den egentlige Bengaleserby, findes en gade, som hedder *Tagore Lane*. Her bor Indiens og Orientens berømteste kunstnerfamilie: den navnkundige

Indiske digter Rabindra Nath Tagore, hans to brodersønner, hvoraf den ene, Abonindra er Indiens største maler, den Indiske renæssances skaber, samt hele den store familie af fædre, mødre, onkler, tanter, børn, elever og tjenere. Rabindras anden brodersøn er ikke maler eller digter selv, men fører en stille og beskeden tilværelse som rådgiver og kritiker og er efter sigende den største kunstner af dem alle.

En bekendt af mig, Svenskeren Pontén, en af Direktørerne for Indian Museum, tog mig en dag op til Tagores hus.

Vi kom op i Tagore Lane, og vor vogn standsede foran et gammelt, Indisk palads, omgivet af søjler og store haver med palmer og roser. Fire—fem tjenere med høje Østerlandske silketurbaner modtog os efter Indisk skik med dybe ærbødige bøjninger og førte os gennem en forhal med høje søjler ovenpå i Abonindras arbejdsværelse; et rum eller snarere en sal af sjælden skønhed, omgivet af høje søjlegange. Det indeholdt en samling af skønne, sjældne Indiske og Kinesiske kunstværker, men mærkelig nok kun nogle få lange, Indiske liggestole. De egentlige siddepladser var midt på gulvet i en stor indhegnet firkant belagt med fine stråtæpper. Her var den egentlige samtaleplads. De besøgende strakte sig her på lange, bløde hynder, anbragte mageligt de runde puder under armene og lå således og ventede på værterne. Min Svenske ven og jeg fik rigelig tid til at beundre de fine, udskårne paneler af mat, Indisk træ, de lave, gratiøse borde, de høje, Indiske lamper og de fantastiske Indiske gudebilleder.

Så hørte vi lette trin på bløde tøfler ude på balkonerne, og et øjeblik efter stod de to brødre, maleren og kritikeren, i døren.

De var høje og mørke, i lange, hvide klæder, lange gule silkekåber og irgrønne tøfler med snabler og muslingrøde kanter. Maleren var barfodet. De havde smukke, åndfulde ansigter, fyldige munde med fine sanselige linjer, sjælfulde øjne og lange, smalle, brune hænder. De lignede i deres pragtfulde silkekåber to af de hellige tre konger fra Østerland.

Vi lagde os alle ned og begyndte at tale. De talte begge et meget smukt Engelsk. Abonindra, maleren, var den livligste og førte samtalen, medens broderen sad stille med sine mørke, sjælfulde øjne og hørte til. Efter Indisk skik blev der budt os de tykke mørke, forfærdelig stærke Siamesiske cerutter men intet andet. Vi talte om Indien, om krigen, om komediespil, om de gamle, Indiske komedier, om Engelsk og Dansk malerkunst, og vi gjorde de to brødre det spørgsmaal, som man gør alle herude: Vil der blive oprør i Indien?

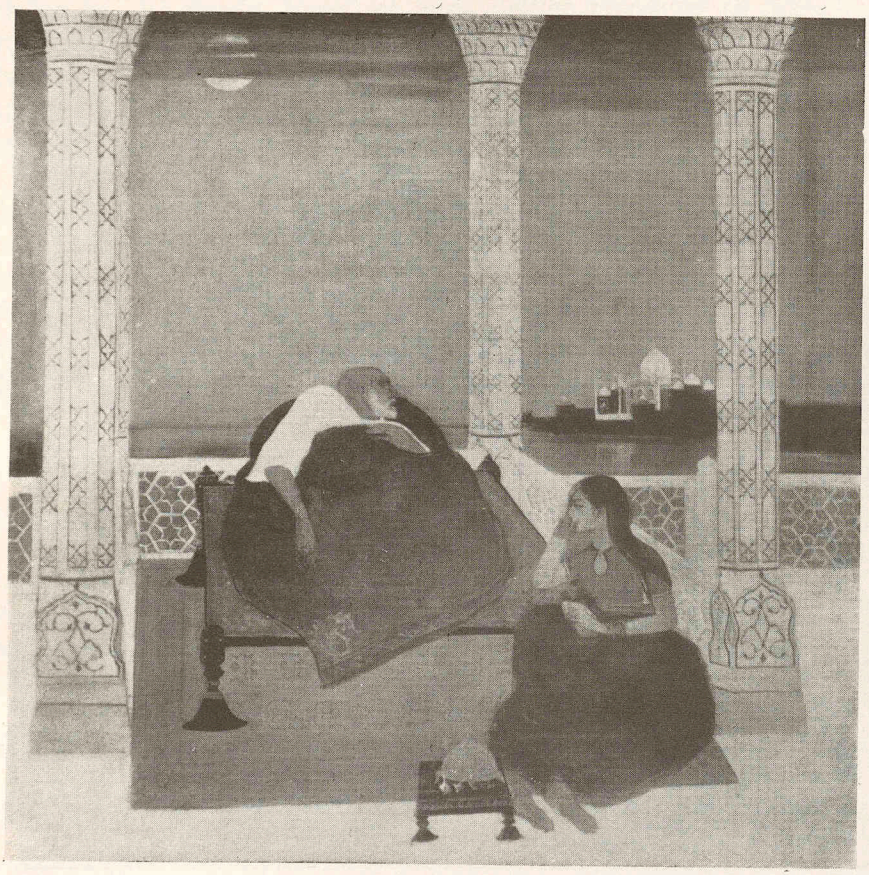
Nej, sagde de to brødre, der vil ikke blive oprør, selv ikke her i Bengalen og Napal, hvor den vanskeligste befolkning lever. Inderne véd og har forstået, at visse bløde træk i deres karakter gør, at de ikke kan regere sig selv. Det er ganske som med den Indiske soldat: han er glimrende, saa snart han har hvide ledere, men uden disse falder organisationen fra hinanden, fordi det vældige land og den vældige hær er altfor uensartet sammensat.

Tidligere havde vi Muhammedanere til herskere, og disse herskere var således, at man, hvis man søgte et embede først, blev spurgt, om man var villig til at være Muhammedaner, og hvilke templer man besøgte, desuden lagde de en forfærdelig tvang på alle, som ikke var af samme nation og tro eller samme meninger som de selv. — De nuværende Engelske herskere spørger kun efter, hvilken mand der er den dygtigste, så må han for dem tilhøre hvilken nation, hvilken religion, synge hvilke som helst sange og have hvilken som helst mening han vil.

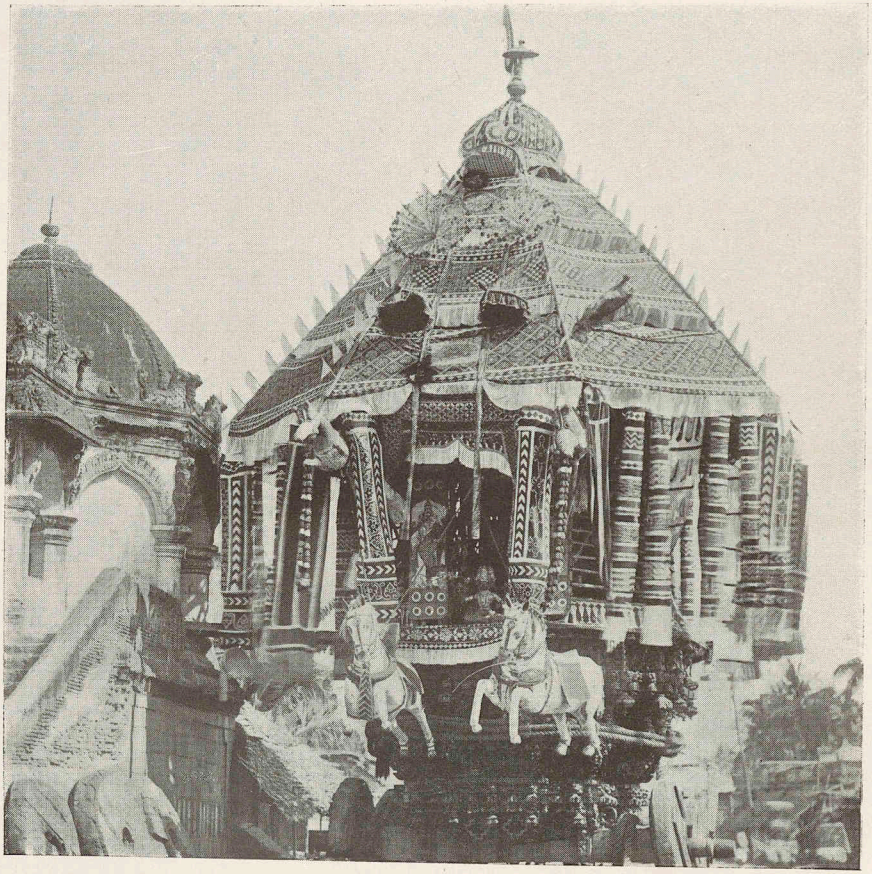
Englænderne forlanger kun, at vi skal overholde de borgerlige love, og at enhver skal gøre sin pligt, så kan man forøvrigt tro, mene, tænke, sige og gøre, hvad man vil.

Vi talte lidt om skuespilkunsten, om de gamle, Indiske skuespil, og brødrene Tagore var fulde af sorg over, at denne kunst var uddød i Indien. Store skuespillere fandtes ikke, og ikke andre theatre end sådanne, der står på højde med middelalderens åbne markedstheatre. Det er rigtigt at antage, at Inderne, som er det alvorligste folk på jorden, mangler den lethed, den livlighed og det humør, åndens lette gratie, som til syvende og sidst er det, der ligger bag al skuespilkunst, det være sig både den tragiske og den komiske. Derimod lever den lyriske versekunst, billedhuggerkunsten og malerkunsten endnu i Indien; vi sad just i dette øjeblik i det gamle, Indiske palads, som for tiden er disse kunsters arnested.

Vi talte om Indisk malerkunst, hvis genskaber sad lige

Shah Jehan sender på sit Dødsleje på Slottet i Agra det sidste Blik over til Tasj Mahaal, sin elskede Hustrus gravmæle.
Maleri af Abonindra Nath Tagore.

Vognen, som gemmer Gudens billede, og under hvis hjul Hinduerne indtil for få år siden kastede sig for at lade sig knuse i religiøs ophidselse.

overfor os. Vi havde beundret hans dejlige tegninger og malerier oppe på museet i Kalkutta. Vel kunde man spore en påvirkning af Evropa, af England og prærafaelitterne, men det var dog Indiens skønne, eventyrlige glødende fantasi og sjælfulde skønhed, som fik sit største udtryk hos denne mester.

Vi talte om Evropas malerkunst og om Danmark. Jeg tror ikke, at de to brødre Tagore overhovedet anede Danmarks tilværelse, men én ting kendte de om Danmark, og det var den unge ma'er *Kay Nielsen*. Hans værk „Østen for sol og vesten for måne" og alle hans andre skønne billeder, dem kendte de og var fulde af begejstring over. Ved et mærkeligt træf havde Kay Nielsen og Abonindra Tagore hele sider af deres talent og skønhedssans fælles.

Vi fik Kay Nielsens tegninger frem og gik dem igennem, og Abonindra og hans broder frydede sig over hans skønne fantasi, herlige farver og fine, fuldendte tegnekunst.

Det var mærkeligt, efter i lange tider at have følt Danmark og Dansk som noget ganske ukendt, et land, en provins, hvis tilstedeværelse ingen anede, pludselig at træffe en ung Dansker, der havde gjort så dybt et indtryk på de bedste her midt i den gamle Orientalske kulturs hjerte.

Hvor skønt at være et ungt geni på 26 år og have et kunstnerry, som når til Ganges's bredder!

Heden var overvældende. Den fugtig-varme luft dirrede ude mellem de høje søjler, og lyset derude næsten blændede os herinde, hvor vi lå dybt i skyggen. De stærke Indiske

cerutter gik mig til hovedet. Jeg benyttede en pavse til at hviske på Dansk til Pontén, at han maatte bede om noget sodavand. Vi fik det; jeg drak mit glas, og da tørsten var uudholdelig benyttede jeg lejligheden til også at drikke Ponténs glas. Nedenfor i haverne kunde vi høre børnene lege og skrige. Det var hele familiens mange børn, som legede under palmerne og tamarintetræerne. Kvinderne og hustruerne så vi naturligvis intet til; ikke fordi de ikke måtte ses, men fordi det var ikke værdigt i mænds selskab. Derimod kom kunstnerens elever, unge, slanke Hinduer, med deres tegninger og billeder. De arbejdede i store sale ved siden af. Det var ganske, som om vi var i Tintorettos eller Tizians malerskole i et af de gamle paladser i Venedig eller Florens.

Det var blevet sent, og vi tog afsked med de to sjældne kunstnere i det fantastiske hus. Jeg skulde rejse om aftenen; vi kørte til hotellet og derfra til banegården ad broen over Ganges. Det var i mørkningen. Et mylder af mørke Napalere overalt på gader og stræder, så tæt, at vor vogn næsten ikke kunde presse sig igennem. Det var en underlig og uhyggelig tanke at være de eneste to hvide i disse sværme. Vi talte om, hvad vi vilde gøre, hvis de mørke folkemasser gjorde oprør.

Jeg tror, at hvis de virkelig fik førere, som ophidsede dem, så vilde det altid lurende racehad få dem til at slagte os alle.

Jeg kom så i toget. Der var som sagt intet skib at opdrive, så jeg havde besluttet mig til Trods for den forfærdelige

varme at køre de 5 nætter og dage ned langs Forindiens østkyst til Colombo på Ceylon. Mine venner, hvoriblandt en Dansk, politiinspektør Hansen, som beklæder et fremragende embede i den Indiske censur og politi-etat, havde viftet det sidste farvel til mig, og af sted kørte vi i den hede nat, liggende på vore lejer, medens punkhaerne susede over vore hoveder, og tusinde fattige helt nøgne pilgrimme larmede og bad i alle togets åbne waggoner.

Den næste dag kl. 2 var jeg på grund af min tidligere sygdom så udmattet, at jeg greb mig selv i at ligge på min briks og sige til mig selv, at nu måtte jeg hellere opgive det, for nu kunde jeg ikke holde det ud mere. Men da jeg jo lige så godt kunde holde ud at ligge på en briks i en waggon som på en lille hvidglødende Indisk landstation, så blev jeg ved at køre.

Hele dagen kørte vi; pilgrimmene var stadig med. De var gamle og nøgne, med deres klokkestave i hænderne. Der var masser af kvinder og børn næsten nøgne blot med noget stærkt farvet tøj slynget om sig. Kvinderne var for det meste smukke, og alle var smukt skabte.

Vi kørte og kørte i det uendelige. — — —

Kun bjerge, palmer, fårehjorde, hyrder, marker, palmer og bjerge.

Natten gik. Vi nærmede os Madras, og pludselig begyndte jeg at føle mig bedre, thi for første gang følte jeg en brise fra det store hav, det store, vidunderlige hav, som jeg havde

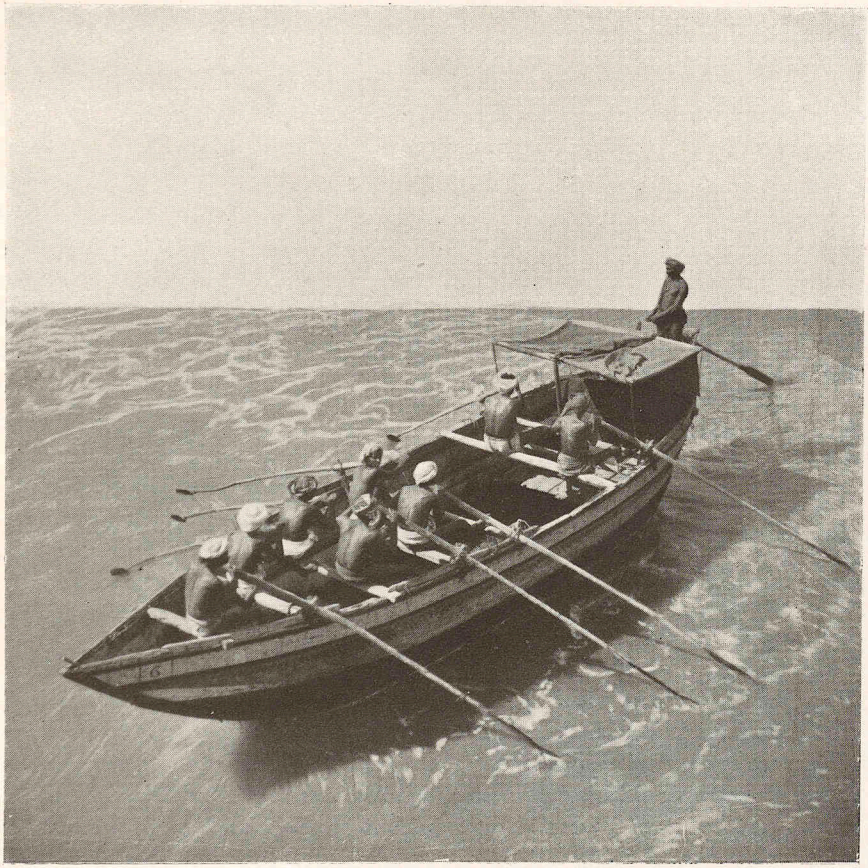
længtes efter i alle febernætterne, og som kurerer al sygdom og får al feber til at flygte.

Vi kom til Madras, og jeg tog en vogn og kørte langsomt rundt i byen; så på de store vandtanke foran de vældige, fantastiske templer, bassinerne var fulde af krokodiller og alskens kryb; jeg så de store gudevogne med de kæmpemæssige hjul, hvorunder Inderne kastede sig for at lade deres legemer knuse af gudens vælde. Jeg kørte ned til havet og den gamle Portugisiske kirke, der ligger, hvor Portugiserne landede første gang efter at være sejlet rundt om Afrika. Portugisiske og Spanske nonner knælede endnu på de lange stenfliser, og rundt om i den Romanske kirke stod der gamle Spanske og Portugisiske navne på døde, forglemte, fra de første forunderlige, fantastiske tider her i det mørke Indien.

Jeg kørte videre langs vejen ned til havet. Der kom et ligtog imod mig. Otte brune pariaer bar liget højt på en båre på skuldrene; det lå med hovedet på siden, ganske nøgent i solen, og vædsker ligesom tårer løb fra dets brustne øjne.

Jeg kom ned til havet. Hvilken fryd, hvilken lettelse! Det var, som der på en gang blev taget en uhyre byrde af mine skuldre. Store, vildt skummende bølger styrtede ind mod stranden og se — — langt udenfor brændingen kom de Indiske fiskere ind.

De sejlede i små både, som kun bestod af fem bjælker sammenbundne med basttove. Båden var forsynet med et

Stort Sydindisk fartøj.

Tempeltrappe og vandbassin i Madras.

lille sejl. Selv sad fiskerne helt nøgne og solbrændte og red på bjælkerne, som vandet hele tiden skyllede over og over deres net og posen med fiskefangsten, som de havde bundet fast til masten. De fo'r lige igennem brændingen som pile, medens deres lange, våde hår flagrede i vinden. En af bådene gik i stykker langt ude i brændingen; tovene, som bandt bjælkerne sammen, brast, og alt faldt i vandet. Bjælker og mennesker lå og svømmede rundt i den voldsomme brænding, men de andre fiskere, der var nået ind, sprang straks i vandet og svømmede ud. I et øjeblik havde de fået båden bundet sammen igen og net og fangst på plads. Så sejlede de gennem brændingen og fo'r med den sidste store bølge langt op på stranden.

Den næste dag kørte toget ud over en hvid ø, der kun var sand. Vi var kommet ned omtrent til Indiens sydspids, og på hver side var der hav og hav og hav.

Det var dejligt, vidunderligt at se det igen.

Fra denne ø skulde vi sejle over til Ceylon. Jeg gik ned på stranden. Der så ganske ud som ved Skagen.

Jeg traf en Englænder, som vilde gå i vandet, og jeg var ikke længe om at følge ham. Den vagthavende officer råbte til os, at vi skulde vogte os for hajerne, og sagde, at en ven af ham var blevet taget af dem. Vi gik alligevel, det var for fristende, men holdt os forsigtigt inde på de lave sandbanker.

Det blev aften. Solen gik ned, og månen skød langsomt frem. En flok på halvtredsindstyve nøgne, mørke fiskere trak vældige våd langs stranden. I timevis gik de og sang deres

monotone sange, til de endelig trak en vældig pose med store sølvglinsende fisk op på sandet; de skinnede som levende sølv i måneglansen.

Vi kom med damperen over til Ceylon langs den bro af grunde og klippestykker, som endnu kaldes „Adams bro", og ad hvilken sagnet fortæller, at Adam vandrede ud fra paradisets have på Ceylon over til den store, hårde verden.

Vi kom i land på Ceylon og kørte af sted i det nydeligste lille dukketog, ganske henrivende i enhver henseende. Det karakteriserede straks øens yndefuldhed.

Jeg gik ind i spisewaggonen. Der sad to elskværdige Englændere derinde, som nikkede venligt til mig. Alt syntes at ånde fred og ro, lykke og velsignelse på denne ø. Det var, som om al verdens sorger var taget fra mig. Den mørke Singalesertjener med den store skildpaddeskam i sit lange hår bragte mig en stor flaske øl — og hvilket under!: på den store flaske stod „Gl. Carlsberg Copenhagen. East-Asiatic Co.". De to Englændere overfor mig drak også øl og nikkede over til mig: „Take it, that's wonderful!"

Hvor jeg i min inderste sjæl velsignede Jacobsen og Andersen! Thi længe havde jeg ikke haft en sådan glæde. „It's from my town!" sagde jeg triumferende over til de to Englændere. De gættede af min glæde, at jeg var Dansk, og sagde så i munden på hinanden de ord, som mærkeligt nok alle rejsende Englændere altid kan „Din skål, og min skål, og alle smukke piggers skål!"

VII.

KROKODILLE-JAGT PAA CEYLON.

Rickshawkulien med de lange, glinsende, sorte lokker, den slanke, fine, nøgne overkrop, og det lille, tærnede lændeklæde havde lige sat mig af under de gamle store buegange i Colombo fort.

En lille listig og elskværdig gammel Singhaleser på bare ben i tærnet skørt, en gammel skjorte og silkejakke anfaldt mig og spurgte, om jeg havde lyst til at skyde elefanter, leoparder eller andre dyr. Jeg fortalte ham, at en hollandsk ven i Batavia allerede havde lovet at tage mig med på krokodillejagt på Java, men han overbeviste mig hurtigt om, at krokodillerne naturligvis var langt bedre og interessantere på Ceylon. Efter en halv times samtale var alt aftalt. Vi skulde tage til Anhuradapura i det nordlige Ceylon og skyde krokodiller i junglesumpene og de store søer. —

Den næste morgen kl. 6 sad vi i det lille nydelige Singhaleser-dukketog og kørte ud af Colombo. Sikarien (d. v. s. jægeren) kørte med på min billet som tjener. Dette var den første praktiske ting, han indrettede.

Han havde to udmærkede rifler med ammunition, allun til

skindene og proviant. For resten var han nøgen, kun med et lille bomuldsskørt.

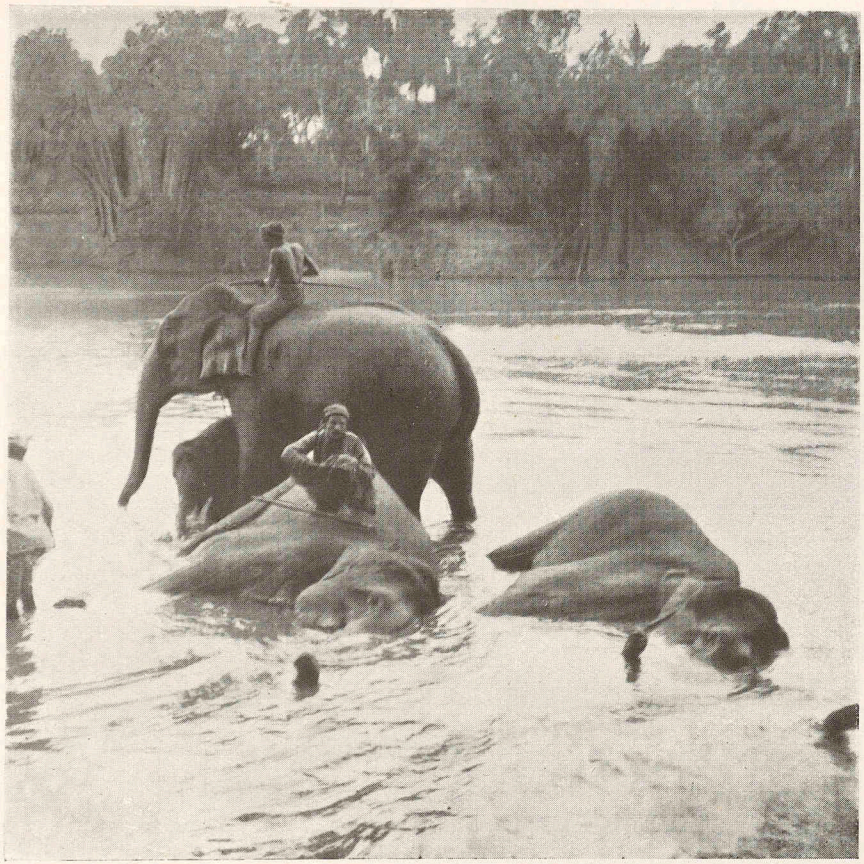
Hvis man vil vide, hvordan Ceylon ser ud, når man kører igennem øen, skal man slå op på paradisets have i en af de gamle billed-bibler. Nøjagtig saadan, skønne, yndige bjerge, henrivende søer og floder, palmer og skønne træer, dejlige blomster og frugter — frugter — frugter over alt.

Man har en fornemmelse af, at den milde gode gudfader er ganske nær, og at velsignelse, overflod og himmelsk rigdom ustandseligt strømmer fra hans milde, kærlige favn.

Nede i floden står et par store elefanter, med smaa elefantbørn omkring sig. De sprøjter og leger, puster vandet ud og lægger sig og lader vandet strømme over de vældige kroppe. Aber leger leende og gestikulerende i træerne. Fuglesang, fugle, påfugle og dyr over alt.

Hvis jeg var rig og nygift, desværre er jeg ingen af delene, vilde jeg købe et automobil, sætte det paa et engelsk skib, og sejle lige til Colombo. Derpå køre igennem paradisets have og holde *honeymoon*.

Desværre er jeg alene, kun med min lille gamle sikari. Han sidder ovre på det andet sæde og smiler til mig — og da han er nøgen, ser jeg ingen grund til, hvorfor jeg skal sidde og føle mig våd og overvarm med kakhijagttøj på. Jeg tager, da der ingen andre er til stede, min jakke og skjorte af, og sidder i mine „shorts", (korte kakhibukser uden knæ) puttees og nøgen overkrop lige som han.

Hellige elefanter på Ceylon.

Den gamle kustode ved indgangen til Paradisets have på Ceylon.

Det er varmt, men friskt og dejligt alligevel. Når vi er tørstige, læner vi os ud af vinduet og den nøgne Singhaleser med den store skilpaddekam i sit lange hår, og det safrangule lændeklæde, hugger rask med en lang kniv hovedet af en stor, gul kokusnød, naar vi standser paa de små stationer. Vi drikker omtrent en liter saft, der er sød, syrlig og kølig og smager halvt som nymalket mælk og halvt som frisk Sydfransk vin.

Vi sidder begge, både han og jeg, og smiler, drømmer og glider op igennem paradisets have.

Anhuradapura er en ældgammel Singhalesisk by, som engang har været en af Indiens største stæder.

Rækker af mægtige, æventyrlig rige konger har hersket her, og gesandter fra Cæsars Rom har spadseret i de varme aftener langs de store kunstige søer i skønne Romerske togaer. Der knejser endnu verdens vældigste dagobaler og templer, men ellers hviler den gamle by som et eneste vældigt torneroseslot, overgroet af junglen.

Alt er ruiner — junglen har sneget sig ind over dem i århundreder, har langsomt kvalt byen, har strakt sine fine første slyngtråde over hver marmorpille og tempelsten, og har endt med at bedække en hel verdensstad med et vældigt urskovskrat. De pragtfulde, kongelige søer er blevne til store junglesumpe, fulde af slanger og leguaner og uhyggeligt store krokodiller, og krattet er ved nattetid levende af hjorte, leoparder og vilde elefanter.

Vi kom til Anhuradapura om eftermiddagen. En Tamil på en oksekærre kørte os til et slags lille hotel; det beboedes kun af en eneste gæst, en Englænder, som ledede udgravningerne. Vi fik en hest og kørte straks videre ud i junglen til søerne.

Vi kørte, til vi ikke kunde komme frem længere. Så stod vi af med vore bøsser på ryggen ved en stor gammel dæmning. På den ene side var der en åben plet, en Singhalesers våde rismark, på den anden side sump og sø. Alt overgroet af jungle.

Singhaleseren arbejdede i sin rismark. Han var ved at bygge et slags dueslag på fire høje pæle. Da vi kaldte på ham, forklarede han, at deroppe skulde han sove om natten, for elefanten havde nu to nætter i træk været inde paa hans rismark. Sidste nat havde han fået fat på den og havde givet den en ordentlig kugle i bagdelen med en gammel rusten muskedonner, saa elefanten højt brølende var løbet sin vej.

Han viste os meget bedrøvet sporene i sin bløde rismark. Det saa ud, som om der var faldet bomber med tre alens mellemrum i en linie over hele marken.

Singhaleseren selv var toogtyve år. Han var som Adam i paradis og så også sådan ud. Han havde store, ganske uskyldige, barnlige, sorte Øjne, et meget smukt og fint ansigt, den eleganteste, spændstigste, splitternøgne krop, og hans lange, sorte, bølgende hår flød ned ad hans stærke fintbyggede rygmuskler, helt ned til de smalle hofter. Længere borte sad hans kone og badede den lille dreng. Hun var 15 år og

meget undseelig, hvorfor hun holdt sig paa lang afstand. Men hun var, efter hvad man kunde se, lige saa smuk som han. Hun var kun iført et varmtfarvet, tyndt klæde, der var viklet stramt om hendes velskabte krop, sådan at skuldre, arme og den øverste del af brystet var nøgne.

Den lille dreng havde slet ingen ting på. Kun et lille stykke sejlgarn, der var bundet omkring hans små hofter. Drengen havde sorte krøller og var ikke større end tommelise må have været. Han var imidlertid ikke undseelig, men hylede og skreg af glæde, da han på lang afstand opdagede sin fader.

Vi gik hen til deres hytte — den var lav med et tykt tag af palmeblade. Der var ét lille rum, slet ingen møbler, og da vi spurgte ham, hvor sengen var, rullede han to små fine måtter op og lagde dem paa lergulvet. Barnet sov i et safrangult silkelommetørklæde, der hang i fire sejlgarnssnore i loftet.

Ak ja, hvad behøves mere end en palmehytte, en rismark og alverdens skønneste frugter, solskin og fred, når man er toogtyve år, elsker og elskes af den yndigste unge kone, og hver nat kan lægge sit trætte hoved til hvile i hendes blide favn, fri for hele den øvrige verdens sorg og savn og pine.

Men jagten! — — Den gamle Singhaleser skyndede på, den unge bandt sit hår op, og afsted sneg vi os på rad ind gennem junglen. Den unge Singhaleser først, let som en kat på sine slanke, bare ben, saa jeg på mine tykke støvler, og bagefter sikarien også på bare ben. Gennem sumpe og søer, gen-

nem det mest filtrede værk af tætte lianer, slyngplanter, torne, unge og gamle træstammer, under og over væltede og rådne store træstammer.

Vi kom ud ved en langagtig mose eller sø. Pludselig kaster vi os alle tre ned, thi henne mellem nogle rådne, flydende træstammer svømmer der langsomt tre andre levende store træstammer rundt. — — Krokodillerne! — Singhaleseren lægger hånden over min mund og ser paa mig med store, sorte alvorlige øjne. Vi gemmer os sagte i det høje græs og venter. Vi venter på, at de skal gå på land for at sole sig. Hvis man nemlig skyder en krokodille i vandet, eller nær vandet, kan man være vis på aldrig at få den, selv om man dræber den, de plumper nemlig straks i vandet, går til bunds, bider sig fast i græsset og kommer så op to dage efter som en oppustet og forrådnet sæk.

Vi venter og venter. Men vi har dårlig vind, hvor vi ligger. Krokodillerne får færten af os og er borte med det samme! Vi vandrer videre. Heden er aldeles vanvittig kl. to om eftermiddagen her inde under krattet med de hede, boblende moser under os. Så vader vi videre gennem sumpe og mudder, til vi når nogle store, væltede træstammer. Sikarien og jeg smider os pjaskvåde af sved på stammerne og sender Singhaleseren afsted efter kokosnødder. Han forsvinder som et dyr i skoven, og lidt efter kommer han tilbage med tre store nødder. Vi drikker og spiser og drikker. — —

Singhaleseren snakker om et lille vandløb i nærheden, hvor

Fiskere på Ceylon.

Singhalesere i Paradisets have (Paradennia) på Ceylon.

der plejer at husere en mægtig krokodille. Sikarien sender ham afsted, og ti minutter efter kommer han åndeløs farende gennem urskoven, han vinker, gestikulerer og viser med hænderne, hvor tyk krokodillens mave har været. Thi saadan måler han dens størrelse. Vi farer op med vore bøsser, og efter ham gennem krattet. —

Vi kommer ud ved en slags lang, lav vold. Singhaleseren griber mig i hånden og trækker mig ned på jorden. Sikarien er langt tilbage, og se, gennem en busk ser jeg nede på en banke i vandløbet en syv alens krokodille. Den døser i solen. Det lange, takkede gab er halvt åbent af dovenskab, og den fede, vældige, gule mave poser ud til begge sider.

Nu bevæger den sig. Den har allerede fået færten af os. Skyd, skyd, hvisker Sikarien! bang! — — den fik dum-dum-kuglen lige bag højre skulder. Blodet pøser ud af den, og med et vældigt spring farer den afsted. Den pisker vandet med den store takkede hale, så skummet staar til alle sider. Så dukker den under og forsvinder. Et øjeblik efter kommer den halvt op igen i overfladen ude i vandløbet. Den farer rundt og rundt i en ring, som en hest i en cirkus, og farver vandet lyserødt.

Den får en kugle til i ryggen. Et pladsk, og den er forsvunden for evigt. Sikarien og jeg ser på hinanden: . . . „*Two days — will come up*“, siger han, „*skin spoilt*“.

Vi går ned på banken og sætter os på krokodillesporene. Vi venter for at se, om den kommer op. Forgæves.

Sikarien spørger mig, hvad jeg vilde gøre, hvis der pludselig stormede en elefant ud af krattet og gik på os. „Jeg vilde give den alle fem kugler i øjnene og ørene," sagde jeg, „og hvis det ikke hjalp, så vilde jeg stikke af så hurtigt jeg kunde." „Næ", sagde han, „de skulde give den en kugle i bagdelen, så render den nemlig, og så slipper de for at betale 500 rupee'er i bøde til staten for at have skudt elefanter uden license." „Har elefanter angrebet dem," spørger jeg. „Ja mange," siger han. og smiler ved erindringen.

Vi venter en stund endnu, så siger han pludselig: „*crocodile finished*". Derpå rejser vi os og går videre. —

Vi kommer ud ved en smal vej. Længere nede er der en smal træbro. To nye Singhalesere står på vejen og peger ivrigt ned mod broen, og jeg kan forstå, at de ustandseligt gentager ordet „*crocodile*". Jeg er en idiot, for jeg kan ikke se andet end en stor rådden træstamme på den ene side af broen. Men død og ulykke! om ikke stammen pludselig rejser sig og skyndsomst spadserer ud i vandet. Vi bander og galer og styrter ned mod broen. Der stiger nogle store bobler op længere ude i vandet. „Skyd på boblerne", hvisker Sikarien. Jeg skyder, og ud af vandet springer en stor krokodille som et lyn. Blodet flyder af den, den vrider sin krop i alle mulige bugtninger og slår sit store, flade hoved ned mod vandfladen igen. Så farer den under nogle træstammer og rødder og forsvinder. Vi kan høre den pladske længere borte, alt bliver stille.

„*Number two,*“ siger Sikarien — „ja tak,“ siger jeg, „men skindene så vi ikke noget til.“

Vi tager en af de nye Singhalesere med os, og alle fire lister vi på ny igennem junglen. Vi kommer til et skovbryn, kaster os alle fire ned og kravler ud på hænder og fødder. Hvilket forunderligt syn disse tre nøgne, mørke rygge med det lange sorte hår, kravlende foran mig gennem urskoven, som mennesket i tidernes morgen. Vi kommer ud paa en smal, flad klippebræmme, som adskiller en stor sø fra et meget lille, fladt vand. Der ligger to store krokodiller på klippen og soler sig. En kvist knækker under en af Singhaleserne, og inden jeg kan få tid at skyde, spadserer den ene krokodille ud i den store sø, og den anden ned i den lille.

Jeg forklarer Sikarien, at han skal bede de to Singhalesere tage to lange grene, vade igennem den lille sø, der er så stor som et gadekær, slå i vandet med grenene, og på den måde klappe krokodillen, lige som vi hjemme klapper fasaner ud af et krat. Krokodillen på bunden af søen var saa stor, at den magelig kunde have en af Singhaleserne i sin mave. Jeg troede aldeles ikke, at de vilde gøre det. Men minsandten, om de ikke fik fat i to store grene, og gik ud i vandet på deres tynde ben, som den usynlige krokodille kunde knække som tændstikker. De vadede, rodede, sparkede og slog i vandet med grenene, og klappede søen igennem, medens jeg stod parat med riflen, men krokodillen har været for klog. Den

svømmede mellem benene på dem og blev, hvor den var; og angreb ikke engang.

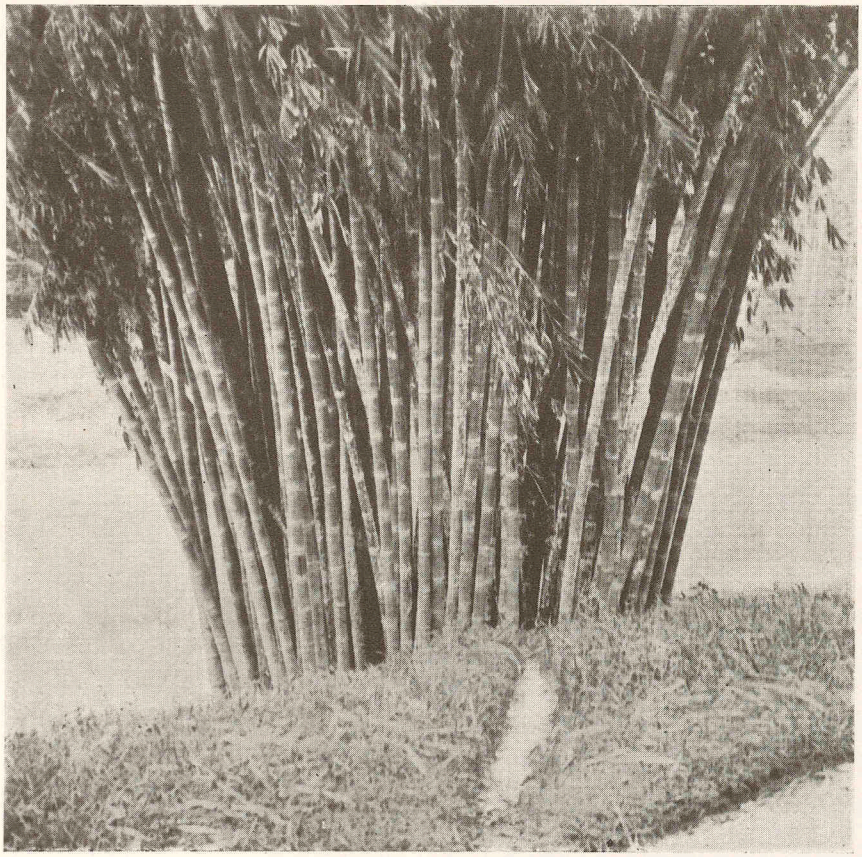
Skuffede opgav vi jagten og trøstede os med, at der atter var en dag imorgen, som vilde blive gjort usikker for krokodillerne.

Det korte tusmørke faldt på, og vi havde næppe gået et kvarter, før den mørke, blå tropenat vældede ind over os.

Vi gik ned til palmebladshytten. Der var tændt et lille bål udenfor den, til aftensmaden, og drengen lå allerede i sit silkelommetørklæde. Den unge kone tog ham på armen, og de fulgte os ned gennem skoven til vor vogn, medens ildfluerne begyndte at danse om os.

Drengen fik en blank sølvrupee til minde om dagen. Vi sagde farvel til den nydelige Singhaleser og hans yndige unge kone.

Og den lykkelige familie vandrede hjem til deres kærlighed og fred i deres henrivende hytte, medens den ensomme rejsende kørte langsomt hjem i den dunkelblå nat, under de blanke, skinnende stjerner, med ildfluerne sværmende om hans vogn som tusinder af skinnende, flyvende gnister.

Bambustræ. Ceylon.

VIII.

OPRØRET I SINGAPORE OG ØSTASIATISK KOMPAGNI

Nogle uger efter nytår sad der en eftermiddag en celeber, højtstående ung mand i konsul Hvalsøes have i Singapore. Konsulen, der er lokal direktør for Østasiatisk kompagni, gik selv inde i det store, smukke hus og klædte sig om. Man ventede på gæster til et tennisparty.

Pludselig lyder der tre skarpe skud, og en mærkelig hvislen går forbi den unge mands hoved — „nu skyder nok Kineserne deres Kinesiske nytår ind," — råber konsulen inde bag de mørke moskitonet — og i det samme kommer en Engelsk hvid soldat i strakt karrière, støvet og forpustet, i sin gule kakhiuniform op ad vejen, styrter op igennem konsulens palmeallé og råber, at de Indiske sikhregimenter har gjort mytteri og i øjeblikket beskyder enhver vej og gade og hvidt hus i Singapore med deres hurtigt skydende magasinrifler. Hurtigere end lynet kommanderer konsulen den store bil og Malay-chaufføren ud, den højtstående person, han selv og soldaten springer ind, og nu går det gennem støv og hede og brændende sol forbi palmer og lotus-blomster af

sted til guvernørens palads, medens vinden og støvet og riffelkuglerne fløjter dem om ørene.

Ankommen til guvernøren bliver den unge mand bragt i sikkerhed, idet han sammen med guvernørens hustru og husstand og regeringsdokumenter bliver bragt over vandet til Bagindiens fastland — og så bryder der en helvedeskomedie løs, som Singapore ikke har set mage til i sin levetid.

Enhver hvid, der viser sig på vejen, bliver ubarmhjertigt skudt ned, enhver bilbesætning får hovederne blæst i stykker, så bilerne står tomme og gennemhullede langs vejene.

Dørene på de hvides huse bliver sprængt, og kvinder og børn, alt, hvad der overhovedet skinner af hvidt, får hoved og lemmer knust og flået af geværkolber, bajonetter og Indiske knive. Med beundringsværdig hurtighed og koldblodighed får Englænderne alle hvide mænd i Singapore organiseret, får uddelt rifler og ammunition, besat poster og vigtige huse, og en regulær riffelkrig i huse og gader og parker og krat begynder — og jeg må sige med stolthed — vore raske, glimrende folk i Østasiatisk kompagni viste mod og dygtighed, hvoraf der længe vil gå ry. Englænderne i Singapore taler endnu om det humør, den fart og det mod, hvormed Danskerne gik løs på de indfødte soldater.

Konsul Hvalsøe og direktør Emil Bendixen i de hvides hovedfæstning — den Engelske klub midt i Singapore. — De unge kontorister fra kontoret i barrikade- og patruljekampe på gader og veje, ved siden af Engelske konsuler,

og gamle stenrige bankmænd. Ovre på Johoresiden på plantagen Mount Austin, samlede direktør Vesterdal og hans resolute hustru, medens Malay- og Kineser-kulierne flygtede som vilde dyr, alle de brede Jydske og Fynske gårdmandssønner, som dirigerer gummimejerierne, og med rigtigt Dansk forsorent humør kørte de en stor, gammel rusten skibskanon op på en udsat plet, for at Sikh'erne kunde have noget at skyde på, medens de selv dag og nat lå i skjulte løbegrave omkring det store hus, hvor fru Vesterdal holdt dem i humør i de 100 graders varme med sin storartede Danske mad.

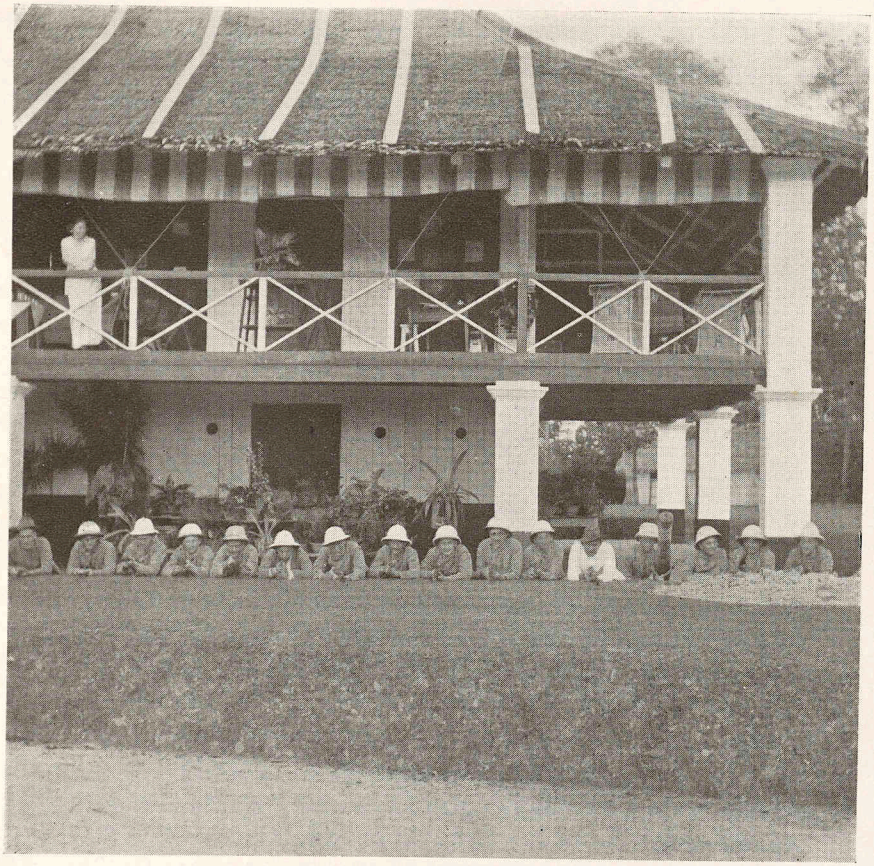
Direktør Hermansen og den unge Karstens havde sammen med en halv snes Malayer en politistation at forsvare, men da de store, rasende Indere trængte på, og kuglerne begyndte at rasle ind ad vinduerne, løb de syv af Malayerne ud ad bagdøren og glemte i skrækken at aflevere deres ammunition, så de to Danskere til sidst, da ingen tænkte på at bringe dem hjælp, kun så sig i besiddelse af tre skælvende Malayer og ni patroner, således at de hver gang måtte lade Sikh'erne rykke helt hen til murene før de turde skyde. De vovede ikke at bruge de sidste patroner, før de var aldeles sikre på, at de kunde pille en Inder ud for hvert skud, de skød, og resultatet var også, at Hermansen og Karstens holdt politistationen med storartet bravour, medens Inderne, som efterhaanden fik indtryk af, at der var to skinbarlige djævle inden i den, så sig nødsaget til at fortrække for at skaffe mere ammunition og finde mere succesrige valpladser.

En Engelsk doktor og hans kone, som kørte sig en fredelig eftermiddagstur i deres lille automobil, blev fundet nogle dage efter ude på en af vejene, siddende i deres auto med gennemskudte hoveder.

En Engelsk officer i kasernekontoret blev skudt bagfra gennem kontorvinduet, medens han vilde telefonere efter hjælp. De fandt ham senere liggende over bordet ved telefonapparatet — skudt igennem ryggen. En officer, som Sikh'erne særlig elskede, vilde de ikke dræbe, men spurgte ham, om han vilde kaste sine våben, så vilde de give ham fri, men han svarede dem blot, at han vilde se dem, „in the d—d, bl—y hell", og i det samme var han skudt.

— — — —

En uge efter var mytteriet gledet ud i små guerillakampe i det spredte junglekrat. Der er nemlig det mærkelige ved Indiske soldater, at de kan ikke føre krig uden at have en hvid mand som fører — de er glimrende soldater, når de har hvide officerer, men de taber modet, humøret og lysten, når de er alene. Det er den samme omstændighed, det skyldes, at hele det kæmpemæssige Indien ikke kan regere sig selv — og aldrig vil komme til det. — Sikh'regimenterne består af soldater af en særlig kæmpemæssig højde oppe fra det nordlige Indien. De er højere end nogen garder hjemme hos os, meget bredskuldrede og kraftige, med store sorte skæg, mørke ansigter, krumme næser og sorte, dybe øjne; hvis man kunde tage farven af dem og gøre dem lyse, vilde

De unge bevæbnede Danske på plantagen Mount Austin ved Singapore under det store Sikheoprør.
Paa altanen bestyrerens hustru fru Vesterdal.

de mest af alt ligne de høje Svenske Dalkarle. De er, som alle store folk, godmodige og trofaste — men når de bliver opfanatiserede, bliver de aldeles vanvittige, bærer sig ad som vilde og véd aldeles ikke, hvad de gør med deres kæmpekræfter. De er derfor meget farlige og skal omgås og kommanderes med stor klogskab og forståelse — lige som i øvrigt alle Indere. Grunden til hele ulykken i Singapore var følgende:

Englænderne har, såvel i Ægypten som Indien, behandlet de Tyske købmænd boende i de Engelske kolonier med den største ædelmodighed og liberalisme, de har givet dem den yderste frihed, de bedste og kostbareste pladser i klimatisk henseende, der fandtes. Fangerne har fået omtrent, hvad de ønskede af penge og bekvemmeligheder, i Darjeeling i Himmalayabjergene udtalte de internerede Tyskere, at de måtte indrømme, at Englænderne havde behandlet dem med den største højmodighed, og at de ikke kunde beklage sig i nogen retning. I Singapore, hvor så godt som alle fremmede er handelsmænd, havde Englænderne givet Tyskerne, som jo kun vil konkurrere Englænderne ud, tre måneders respit, inden de internerede dem, for at Tyskerne i ro kunde få tid til at afvikle deres forretninger, ordne deres sager og deres pengeforhold; dernæst gav de dem den mest yderliggående frihed, enhver lettelse i det ufrivillige fangenskab og alle de penge, de ønskede. Resultatet var, at de Tyske fanger ved et voldsomt arbejde og store pengeofre ophidsede og underkøbte de Indiske soldater, der var sat til at bevogte dem, til oprør. Man

fandt bagefter store summer af Tysk og Engelsk guld i hver soldats eje.

Til al lykke gjorde Tyskerne regning uden vært. Det vil sige uden de Engelske officerer, idet de ikke tog i betragtning, at Inderne ikke kunde gennemføre et mytteri uden hvide Engelsktalende ledere. Planen var, at nedsablingen af de hvide skulde begynde kl. 3 om natten i fuldkomment mørke. Byen var inddelt i kvarterer, hvert parti havde sine huse, og enhver, der kender lidt til tropehuses luftige indretning, véd, at man med et let spark kan åbne enhver sovekammer- eller verandadør, og det er sikkert, at hvis alt var gået planmæssigt, så havde ikke alene enhver Englænder, men enhver hvid, han være sig Dansker, Nordmand, Svensker, Amerikaner eller Hollænder den næste morgen svømmet i sit eget blod i sin hvide tropeseng med overskåren hals. Nu kunde Inderne ikke styre sig; de begyndte kl. tre om eftermiddagen — tolv timer for tidligt; og planen i sin fulde rædsel strandede delvis.

Et morsomt bevis på Indernes mangel på holdning er følgende: En afdeling af de store Sikh'er lå stadig ude i et af de tætte junglekrat, velforsynet med ammunition, og Englænderne kunde ikke få dem ind. En underofficer, en lille tæt Skotte, smed sine våben og marcherede lige ud til dem — alene — han stillede sig op lige overfor dem og spurgte dem, hvad i h — h — h —, de lå der efter? Om de ikke vidste, at de skulde være hjemme i kasernegården! Og at de vel

nok vidste, at der vilde blive en farlig ballon med kaptajnen, hvis de ikke var der til øvelse præcis kl. 8. Derpå kommanderede han dem med et forfærdeligt brøl: „træd an!“, „ret!“, „rør!“, „ret!“, og derpå „marsch!“, og så marscherede han hele den imponerede skare af vilde dyr ind igennem Singapore, ind i kasernegården. Der gjorde de „holdt!“ og „ret!“ og „rør!“ og stillede geværene i rækker, og så kommanderede han hele bunken lige op i brummen! Men han var heller ikke Skotte for ingenting!

Da jeg kom til Singapore nogen tid efter, var der ikke andet tilbage af mytteriet end eksekutionerne — hver Fredag blev der skudt 7—8 af de værste overbeviste. De stod bundet til lange pæle på en grøn skrænt med en mur bag sig; nedenunder stod en lille afdeling soldater med ladte rifler, og længere henne en skare nysgerrige Malayer og Kinesere og enkelte hvide. Så kommanderede sergenten „fyr!“, og de store, høje, alvorlige, mørke Indere oppe ved pælene knækkede i knæene, sank sammen i kroppene og hang i deres bånd, de mørke hoveder sank ned på brystet, eller faldt bagover. Den Engelske regimentslæge gik ned langs rækken og trykkede roligt sin revolver af i hvert af de otte skælvende hjerter for at fuldende smerter, lidelse og dødskamp. Og således endte denne lige så meningsløse som tåbelige Puniske Krig.

Når man med lidt eftertanke rejser rundt om jorden, så lærer man blandt andet at aflægge en del af den forbandede

smålighed og snæverhed og provinsielle nid og nag, man er som opfødt med, og som hjemme giver sig udslag i spark og slag til alt, hvad der er stort og godt. Og man lærer at holde af sit eget land i en grad, man aldrig har gjort før. Samtidig lærer man at indse, at ens eget land ikke er så dårligt og ringe, som vi så gærne fortæller hinanden herhjemme. —

Et af de steder, hvor man navnlig lærer det, er Singapore. Når man har rejst alene gennem hele Indien fra Bombay til Kalkutta og fra Himmalaya til Danuskodi Pier, — det er omtrent sydspidsen af Indien — og jeg tror ikke, der gives noget sted i verden, hvor ensomheden føles så knugende og forfærdelig som i Indien, når man i måneder har vænnet sig til, at ingen overhovedet nævnede Danmarks navn eller anede, at det eksisterede, og saa nærmer sig Penang og Singapore, begynder man pludselig at høre ordet *Denmark* og *East Asiatic Company;* først som en lille hvisken eller som små glimt, som vokser og vokser, jo længere man glider ned ad Sumatra Strait, indtil de to små ord ender som en rungende, blinkende sejrsfanfare i den skønne, blide tropeby og under viftende palmer, duftende lotusblomster og glødende orkidéer — i Singapore.

Hvilken fryd for en Dansk. Pludselig er Danmarks navn, fra at være intet, hævet i rang med Englands, med verdens første. En række af unge, dygtige, kraftige, begavede Danske konkurrerer her med kraft og held i den vældige handels-

omsætning med Englænderne og med verdens første magter. Østasiatisk kompagnis og dermed Danmarks navn er kendt af enhver hvid, af enhver Kineser, enhver Malay, og navnet er beundret og hadet samtidig, og kan der gives en større ros?

Her er i løbet af en menneskealder et nationalt storværk blomstret op under hænderne på en lille Dansk matrosdreng, som engang sejlede ud til Bagindien. Her i disse hede eventyrlande er hele det gamle, fantastiske eventyr om den grimme ælling, der blev til en svane igen, blevet til virkelighed ved én mands geniale kraft og skaberevne.

Vi aner slet ikke hjemme i vor Københavnske søvnighed og provinsielle overlegenhed, hvad Ø. K. betyder for Danmark. Man kan måske få et indtryk af dets størrelse ved at høre, at blot én af gummiplantagerne ved Singapore, og Singapore er blot en afdeling ved siden af Bangkok og de Kinesiske og Japanske kontorer, at blot én gummiplantage er så stor som — hele Amager! Ryddet for urskov og tæt beplantet med unge, slanke gummitræer — hvoraf guldet ustandseligt drypper. Gå op på Østasiatisk kontor i Singapore, Shanghai eller Bangkok og se den række unge, dygtige Danske, som sidder der og arbejder. Dannede, velklædte, velopdragne, i det bedste selskab, i omgang med alle de bedste Englændere, og Englænderne i Østen er måske endda en grad bedre end Englænderne i London.

Danske navne som Hvalsøe, Hermansen, Vesterdal, Bendixen, Karstens, Giersing — der kunde nævnes navn på navn.

Gå over til plantagerne på Johore-siden. Se de hundreder af halvnøgne Kineser- og Malayer-kulier med deres store, spidse hatte komme bærende med den friske gummi ude fra træerne i deres hvide emaillespande. Den ligner tyk, hvid, fed fløde, når de hælder den over i de store, skinnende rene beholdere i „mejeriet" — eller ud i selve plantagerne. På hver af de tusinder af gummitræer hænger der en glaskop, som opfanger den rene, hvide gummisaft; hver af disse glas bliver daglig pudset så skinnende rent, så ingen hotelvært i verden vilde skamme sig over at sætte dem på sit bord. Tænk en husmoder, der beklager sig over at skulle pudse 24 vinglas hver dag; her pudses mange gange 24,000 vinglas hver dag så skinnende rene, at den, der vandrer gennem plantagen, ikke kan finde en plet på dem. Og det er blot én af plantagerne. Man forstår, at forholdene hjemme bliver små ved siden af dette.

Der går hjemme i København en mængde godt begavede unge mennesker. Det er nemlig også noget, man lærer på en rejse rundt om jorden, at Danske er godt begavede — disse unge mennesker bestiller lidt og fortjener endnu mindre, og lever forresten det dødsens kedsommelige liv mellem Rådhuspladsen og Hotel d'Angleterre — verdens centrum. Var det ikke bedre for disse unge mennesker at rejse ud i den store, vidunderlige, fantastiske, skønne verden og blive til noget, sådan som en dygtig ung Englænder gør det. Hør

engang, hvordan en ung mand på 25 år på Østasiatisk kontor i Singapore kan leve.

Den unge mand bor med et par Englændere ude på et af de bedste steder i den skønne tropiske haveby i et pragtfuldt hus, der er saa stort som en lille herregård hjemme; her har han sin egen lejlighed med store, høje værelser, i sit soveværelse har han to 3 alen brede senge, som han kan skifte i om natten, for at det ikke skal blive for varmt. Deres måltider, og de er lange og gode, spiser de tre venner sammen i en høj flisebelagt hall i stueetagen. Huset er omgivet af høje, hvide søjler, blomster, slyngplanter og espalier. I den store have har han to private tennisbaner af det fineste bløde græs; han har sin egen private tjener, og hver dag kører han til kontoret i den yndigste kaleschevogn på to vuggende gummihjul med den nydeligste Engelske blodshest foran. Hans lille malaystaldboy sidder paa trinet og kører hesten hjem igen. Den unge mand er medlem af 7 klubber: 2 tennis-, 1 kricket-, 1 vandpolo-, 1 ride-, 1 golf- og 1 klub, hvor han mødes med damer for at danse. Man skulde tro, det var bedre for en ung mand hjemme fra København at leve dette herregårdsliv herude i stedet for at gå hjemme og ingenting blive til.

To skyggesider har dog livet her: for det første er her varmt, men den unge mand hjemmefra vil snart mærke, at Troperne føles kølige og friske og milde i modsætning til

Indien, hvor Englænderne må leve, og hvor heden i forårs-, sommer- og efterårsmånederne er som i helvede.

For det andet kan han ingen kærester have her, dels er der ingen, da alle er gift med Englænderne, som er for kønne og elegante til, at nogen konkurrence er mulig, dels anses det heller ikke for at være passende, hvis man vil omgås Englænderne, at have kærester. Men da den unge mand jo har haft et utal af kærester i København, så kan han jo nok uden skade undvære dette i de første 5—6 år.

* * *

Jeg er ikke så meget inde i handels- og verdenstrafikforhold, at jeg formår at bedømme de store Danske virksomheder, som arbejder i Østen i deres detailler.

Men det går op for en, når man selv har rejst og set disse virksomheder udfolde sig, at storværker som Ø. K. og Store Nordiske har langt, langt større betydning for os og for Danmark, end vi, som sidder herhjemme, til daglig rigtig har øje for.

Det, sådanne store foretagender udretter, er nemlig, at de gør landet og nationen større.

Det er en ulykke for et land selv at være lille, fordi disse frembyder så langt færre chancer for den enkelte, — og det er i mange henseender en ulykke at tilhøre små lande. Derfor er de folk, der arbejder på at forstørre landene, vel nok de mest værdifulde.

Danmark har engang været et stort, rigt land; mange sørgelige og mørke begivenheder har gjort os mindre, og selv den dag i dag lever den forunderlige trang i nationen til stadig at forringe sig selv og udviske og bortstryge stykker af Danmarks landkort. Men det er en trøst i alle ulykker, at et lands størrelse og betydning ikke altid er afhængig af det mål af landområde, som det besidder. Navnlig i vor tid måles landenes størrelser meget ofte ved andre ting. Ved den magt, den indflydelse, den kraft og den arbejdsevne, som repræsentanter for nationen kan udvikle ude i og overfor de store verdenscentrer der, hvor landenes økonomiske skæbner afgøres. Her har Ø. K. gjort et kolossalt arbejde. Det har udvidet vore grænser, det har bragt os i forbindelse med og skaffet os respekt hos de store verdens-handelsmagter.

Ude over hele landet sidder der tusinder og tusinder af folk, hvis kår daglig forbedres, og som daglig nyder godt — uden at de måske selv aner det — af den bølge af velstand, magt, anseelse og tillid, som Ø. K. skyller ind over landet. — Navnlig tillid — al handel, al samkvem er jo baseret ikke på penge, men på tillid, — tillid er den faktor, som betinger al jordens omsætning. Ø. K. har bragt Danmark med ind i denne ring af tillid hos de store magter og arbejder daglig af fulde kræfter under disciplin og orden på at gøre Danmark fra at være en detailhandelsprovins til en energisk og dygtig del af verdens storhandelsrige.

Dette bør vi forstå herhjemme, og vi, der sidder roligt og

trygt her i vort skønne lille gamle land, bør være stolte af at have folk som de i Ø. K. og Store Nordiske til at arbejde for os og for vort lands ry. Vi bør være taknemlige over, at det er to af vore egne Danske mænd, som er disse kæmpeværkers skabere og ledere.

IX.

JAGT OG FORLYSTELSER PÅ JAVA

Vi sejler under en dybblå himmel i strålende sol gennem det glasklaregrønne hav, langs tusinde små grønne smaragdøer over Ækvator, ned langs Sumatra.

Skibet er en lille, renvasket Hollandsk damper, med et par enkelte store, tykke Hollændere og nogle få Englændere ombord. Vi standser ud for de små øer. Ud myldrer Malajer i deres små både med høje stævne og måtter til sejl. De er gule og halvnøgne i solen, kun har de hist og her voldsomt-farvede bomuldstøjer svøbt om sig.

Vi lader tin alle vegne. Tusinder af små hurtige Malayhænder langer de blanke strålende tinbarrer op på dækket. Snart er dækket så fuldt, at kaptajnen begynder at nære frygt for, at det skal synke sammen under vægten, og vi letter anker og står videre ned gennem Stræderne.

Første kahyt for de hvide er adskilt fra det øvrige skib med et sejl. Når vi kigger gennem sejlet, ser vi hele det store dæk oversået med sølv, og på sølvet sidder og ligger masser af de forskelligste nationer. Der er gule Kinesere, sorte Tamiler, nøddebrune Indere, gulbrune Malayer, Japanesere

Værelserne selv var mørke og derfor ret kølige. Der var ingen elektrisk punka som hos Englænderne; men der var en vældig himmelseng med høje, gamle mahognisøjler, hvorimellem moskitonettet hang. Inde i sengen var der „a Dutch wife", en stor og lang, pølseformet pude, som næsten nåede fra hovedgærdet til fodenden, og et stort sæberis til at slå de moskito ihjel med, der muligvis skulde være kommet indenfor nettet.

Jeg besluttede at opsøge min Hollandske ven og kørte op til Geo. Wehry's „Go-down", en stor gammel rokokobygning, der vendte ud til en gracht.

Den var virkelig, hvad en Go-down bør være, nemlig et stort pakhus med kontorer i det øverste loft, hvorfra man kunde gå ned i de store pakrum. Deraf ordet.

En masse Malayer modtog mig forneden i det store pakrum, der duftede sødt af kanel, sukker, kaffe, the, vanille og alle slags mærkelige krydderier. Jeg kom op på øverste loft og der, i hele loftets udstrækning, kun gamle, slidte, blækkede skriveborde, som havde stået der i hundreder af år. Ved hvert skrivebord en hvidklædt Hollænder, ved siden af Kinesiske lagerister, og oppe ved endevæggen, med udsigt over hele forsamlingen, min ven Klussman.

Gensynsglæden var stor, og modtagelsen den samme overstrømmende gammeldags, Ostindiske gæstfrihed.

Jeg blev forestillet for hele kontoret. Vi vandrede gennem alle krydderilagrene, hvor der fandtes alt, hvad Java kan frem-

bringe, og aftalte så alt til krokodillejagten den næste dag. Desværre var Mr. Klussman selv og to af hans venner, der skulde have været med på jagten, forhindrede af krigstelegrammer. Men hans Malay-tjener vilde sørge for alt, vogn, heste, kano og skydevåben.

Næste morgen kl. 10 stillede jeg i khaki-jagttøj på Geo. Wehry's Go-down. Den Malayiske tjener var parat med rifler og ammunition, og lidt efter sad jeg i Klussmans victoria og svingede ud gennem Batavia forbi grachterne med de store handelshuse, over gamle, Hollandske broer og ud gennem Malay-bydelene med de små, klinede lerhytter og videre ad palmealleer, gennem mangrovekrat og sumpe med masser af vandløb, dæmninger og grøfter. Ved siden af vejen udenfor et stråtækt hus, hvis tag bares af træsøjler, hang et vældigt krokodilleskind, og jeg glædede mig allerede som et barn til jagten.

Vi kom ud til en skov henved en mil fra Batavia. Her bandt vi hestene og gik ned til floden. Malaytjeneren klædte sig af og beholdt kun sit kulørte tærnede skørt og sin Malayiske kris i et bælte på ryggen. Han fløjtede og kaldte over til en hytte af palmeblade, der lå ovre på den anden flodbred, og en Malaykone med nøgne, brune skuldre og med et safrangult klæde viklet omkring kroppen, glinsende sort hår og ringe i næse og øren, kom ud. Derefter kom to mandfolk tilsyne, hvoraf den ene vist var halv Kineser, halv

Malay, den anden så nærmest ud til at være en vild afart af en Haleneger og en Borneobeboer. Han var i hvert fald ganske ubestemmelig. De var begge nøgne.

De løsnede deres båd, en lille kano, nærmest kun en udhulet træstamme, og satte over floden for at hente os. Malaytjeneren forklarede dem, at vi skulde ned i floddeltaet for at skyde krokodiller. De rystede begge to stærkt på hovedet og holdt fem fingre i vejret. Jeg troede, de mente, at den bedste tid at skyde krokodiller på var ligesom på Ceylon kl. 5 i stedet for nu, kl. 11, men jeg blev hurtig bragt ud af min vildfarelse; det, de mente, var, at de vilde have 5 Hollandske gylden for at ro for os.

Dette kunde der ikke være tale om. Jeg tog to gylden frem, hvilket var en kolossal betaling. De skabede sig ganske fortvivlede og gav sig endogså til at græde, men intet hjalp, og da de så, at jeg var ubønhørlig, tog de imod en gylden hver, som de gemte i båden under en skoggerlatter over min utrolige tåbelighed!

Den rimelige betaling vilde have været 10 øre til hver i Danske penge.

Vi satte os så alle fire i den udhulede træstamme, og afsted gik det med strømmen ned ad floden i lynets fart. Vældige kokospalmer bøjede deres stammer ud over floden; lange lianer, kaneltræer, alle tropernes vidunderlige træarter strakte deres grene og fingre ned mod vandet, næsten som

Klussmanns Malaytjener går til vejrs for at hente kokosnødder.

for at drikke kølighed deraf. Sommetider sejlede vi under grønne træbroer, som dækkede for solens lys.

Pludselig stod der inde på bredden ved en omdrejning en lille nøgen Javaneserdreng, som råbte, skreg og pegede hen på et punkt i floden, og ganske rigtig, der lå en stor krokodille. Men inden jeg kunde få skudt, plumpede den i vandet og forsvandt.

Nogle steder lavede strømmen ligefrem malstrømme, hvor båden var paa nippet til at køre rundt. Men de to halvvilde håndterede deres årer med utrolig færdighed og vidste altid at bringe os frelst igennem.

Der var vanvittigt varmt, og mit khakitøj var allerede helt mørkebrunt og pjaskvådt af sved.

Der stod nogle kokospalmer, som hældede ud over os. Jeg lod Malaytjeneren forstå, at jeg vilde have en af nødderne at drikke, han foer op ad stammen som en kat, uden nogetsomhelst støttepunkt og slog et par kokosnødder løse. De faldt med et plask i vandet i nærheden af båden. De to halvvilde fiskede dem op, Malaytjeneren huggede hovedet af nødderne med sin kris, og afsted gik det igen i susende fart ned ad strømmen, medens jeg drak den søde, vidunderlige saft.

Vi kom ud i deltaet. Vegetationen begyndte at tage af. Brede mudderbanker afløste de grønne brinker.

Der stod en stor marabustork langt ude på en af bankerne. Rent kæmpemæssig så den ud på den afstand, som den stod

der på eet ben, kulsort og med et stort, gult næb, den ustandselig stak ned i vandet og fiskede med.

Der lå en mellemstor krokodille inde på en af bankerne med en lille unge ved siden af sig. Jeg skød, men skød fejl, og den forsvandt med samt sin unge. Vi lod kanoen løbe op på en mudderbanke i nærheden og skjulte os i krattet, hvor vi sank i til læggene i det fede, varme, væmmelige mudder. Jeg foer rædselsslagen sammen. Lige forbi mig inde fra land kom der galopperende en stor mudderfisk, et modbydeligt ålekvabbelignende udyr med øjne paa stilke. Den galopperede som en sælhund, og som denne havde den to forben og en stor, bevægelig hale. Den var så modbydelig og væmmelig, at jeg var ved at kaste op af at se på den. Den foer ud i vandet, svømmede rundt derude, stak det ene øje op af vandet, og så på os. Jeg var ganske uhyggelig til mode.

Vi stod og ventede på, at krokodillen skulde komme igen. Halenegeren stødte pludselig til min albu og pegede på et sort punkt, som svømmede ude i vandet. Det var ganske rigtig krokodillen.

Et skud, den gav et spjæt op af vandet, og gav sig til at svømme rundt i en ring. Jeg skød igen, to, tre, fire skud, og for hvert skud gav den igen et spjæt. Rimeligvis fik den de fleste af kuglerne. Så lavede den et forfærdeligt spektakel i vandet. Derpå blev alt stille, og den var forsvunden.

Vi gik i kanoen og sejlede hen over det sted, hvor den var bleven borte; der var intet at se, men de to halvvilde

Mine to roere til krokodillejagten på Java.

og Malaytjeneren var tydelig nok ikke glade ved at være der. Jeg begyndte næsten at tro på historierne om krokodiller, som overfaldt kanoer og slog besætningen ud af dem.

Pludselig hævede der sig i nogen afstand fra båden et kæmpemæssigt krokodillehoved. Det var så stort, at det må have tilhørt en krokodille på mindst 12—13 alen. Vandet drev ud af det halvåbne, takkede, gule gab, og dets ondskabsfulde små grønne øjne stirrede paa mig. Jeg følte mig i lang tid ganske som i en uhyggelig drøm.

Jeg var saa betaget af synet, at jeg glemte at skyde. De andre var ogsaa ganske stivnede over uhyrets dristighed, og da jeg endelig fik bøssen til kinden, sagde hovedet ganske rolig farvel og forsvandt i dybet — ganske som paa et teater.

Vi blev mere og mere ophidsede alle fire. Pludselig pegede den ene på et sort punkt. Et krokodilleøje eller en krokodillenæse kom til syne ikke mere end 15 alen fra båden. Denne gang fik jeg bøssen op som et lyn, og alle fem kugler raslede ud af magasinet lige på det sorte punkt, der splintredes i tusinde stykker! — Det var resterne af en gammel træstamme, som stadig stod nok saa tilfreds i vandet da salven var forbi og grinte til os med sine hvide splinter.

Jeg må sige, at de tre Javanesere havde humoristisk sans. De grinte, så kanoen var ved at kæntre, hvilket vilde have været højst uheldigt. Jeg er vis på, at den store krokodille, som sikkert var lige under båden, i så fald havde ædt os.

Der var ikke mere at gøre, vi havde med vore riffelsalver

forskrækket alt, hvad der var af dyreliv i deltaet, og vi kunde lige så godt ro tilbage. Kun marabustorken stod endnu langt ude i filosofisk ro og fiskede. Jeg tænkte på vore storke hjemme og vilde intet øjeblik have kunnet få mig selv til at sende den en kugle.

Vi sejlede op ad floden igen. Denne gang var det betydeligt vanskeligere på grund af strømmen og hvirvlerne. Men mine roere havde en rent ud forbavsende evne til at finde de steder, hvor vandet løb tilbage igen ved siderne, og vi kom ret hurtigt frem ved hjælp af vore paddelårer.

Der lå en krokodille på en tre alens længde inde på en flodbrink, i temmelig lang afstand fra os. Jeg sad roligt og betragtede den og tænkte; „skulde du skyde? du får den såmænd ikke." Sådan tænkte jeg stadig, idet jeg løftede bøssen, men jeg kunde jo lige så gerne spilde den kugle med. Så skød jeg, — og knuste begge dens skuldre med dum-dum kuglen.

Krokodillen gjorde ved hjælp af bagbenene nogle lange hop, men kunde ikke komme gennem græsset. Kanoen skød som en pil gennem vandet, Malayerne styrtede op på bredden og jagede deres lange flammedannede kris bagfra ind i øjet på dyret, som var død med det samme, Så grinte de til mig, og uden at sige et ord gav de sig til at flænse på langs ned ad maven i det gule skind, som de derpå flåede af så nydeligt, som det kunde være et hareskind hjemme.

Derpå hentede Malay-tjeneren noget alun, hvormed skindet blev gnedet, så det kunde holde sig i den frygtelige varme.

Skindet blev bragt ombord, kroppen smed de ud til de andre krokodiller, og så gik det hjemad med mit storartede sejerstrofæ.

Det hele havde kun stået på i få minutter, og det var sket så hurtigt og så naturligt, som om vi fire aldrig havde bestilt andet.

Vi sejlede igen op ad floden til palmebladshytten, mens jeg priste Klussmans smørrebrød, drak varmt sodavand til og glædede mig ved synet af krokodilleskindet, som lå i båden ved min side.

Oppe ved hytten mødte vi en gammel Javanesisk fisker. Han lignede de Kinesiske figurer, som man ser udskåret i træ; og han havde hele sin flettede stråkurv fuld af de væmmelige mudderfisk. Vi bad ham tage en af dem op, så vi kunde se den, hvilket han gjorde. Han fandt dem dog også selv så hæslige, at han ikke vilde røre ved dem, men hældte forsigtig en ud på græsset og lagde den så ved hjælp af en pind op i kurven igen.

Jeg gav ham og konen nogle sølvmønter, og så satte vi over floden, fulgt af hele familiens hjærteligste gratulationer. Derpå gik det igen i Klussmans viktoria under palmer ind til Batavia.

Efter at jeg havde fået det pjaskvåde jagttøj af, havde været i bad og fået kølige, hvide klæder på igen, kom Klussman kl. 6 om eftermiddagen og hentede mig.

Vi skulde først i klubben og spise „reis tavel." Derefter

skulde vi i Javanesisk vajang og så sammen med en mængde Hollændere på en Batavisk varieté.

Vi kørte til klubben, den dejligste gamle Louis-seize-bygning med vældige marmorsøjler og høje, luftige marmorsale. Den var virkelig en blanding af et tempel og et palads. Masser af Javanesiske brune tjenere i farvede, tærnede sarongs (skjorter) sværmede rundt og vartede op. I sådan en gammel klub får man et begreb om de fantastiske rigdomme, som Hollænderne her besad i de gamle Ostindiefareres tid.

Vi kørte nu til Javanesisk vajang eller theater. Men Hollænderne klæder sig ikke som Englænderne i smoking til middag, men skifter den hvide jas to gange om dagen.

Vi fik først en eller anden ligegyldig Evropæisk ret. Derpå udtalte Klussman trylleordet: „reis tavel." Overtjeneren viftede med sin serviet, op gik døren i baggrunden af salen, og ind marcherede ti Javanesere på rad i hvide og kulørte dragter.

Den forreste af dem bar en stor gammel Kinesisk porcellænsbolle i de opløftede hænder; den var fuld af dampende ris. Derefter kom de andre ni, hver med sit fad, der alle indeholdt forskellige retter. Vi fyldte vore tallerkener med ris, derover kom vi fårekød i karry, røde kinesiske fisk, rejer i karry, Hollandske lageagurker, høns i karry, hakkede æg, pickles, tørrede Indiske fisk, tomater og stegte sild. Karryen var sortebrun og som ild.

Alt dette blev øst ovenpå risene. Så væltede man det hele

sammen med to skeer, og spiste to dybe tallerkener med top på deraf, hvorefter man følte sig, som om man skulde sprænges af ild.

Vi drak kølig rhinskvin dertil. Derefter fik vi endnu en let Evropæisk ret og store bitre appelsiner, der var helt lyserøde indvendig og så store som et lille menneskehoved. Så lagde vi os i de lange mahognistole og stak benene i vejret, — jeg tør sige med en rolig samvittighed.

Dette måltid nyder Hollænderne en à to gange om dagen, og sover i reglen et par timer ovenpå, så man kan forstå deres omfang, trods varmen!

Vi kørte nu til Javanesisk vajang eller theater. Men det var et dårligt selskab, og forestillingen blev en skuffelse. Den var påvirket af dårlig Engelsk varieté og skuespil, og ind imellem de ægte Malayiske monotone deklamationer og mærkelige syngende strubelyde, blandede skuespillerne Evropæiske revymelodier. Herrerne var malet sorte i ansigterne, damerne hvide. Damerne var rigtige kvinder og havde sorte uldstrømper og kjoler af klare, hvide gardiner. Når selskabet spillede „Hamlet", plejede man, for ret at være engelsk, i femte akt at skyde Hamlet med en revolver!

Det var ikke til at holde ud, og vi kørte hurtigst mulig derfra igen, hen til en stor varieté. Det var allerede nat. Det store lokale var fyldt af tykke Hollændere, der morede sig som børn. Når Hollænderne får lidt godt at drikke, bliver de ganske ustyrlige.

Der var ingen, som tog notis af, hvad der foregik på scenen, men Hollænderne selv både sang og dansede. En galede som en hane hele tiden, en anden gøede som en hund, andre mjavede som katte, og over det hele stod en tåge af røg og varme.

Dette var det eneste virkelige forlystelsessted for hvide i Batavia.

Vittighederne regnede ned fra balkon til parket og sprang fra parterret til galleriet. Gulvet formelig rystede under trampen og rungende lattersalver. Der var for varmt; vi kunde ikke holde det ud, listede os ud ad en sidedør og spadserede op langs grachterne i måneskinnet.

Små vogne med tag over kom kørende forbi, og inde i hver sad der en gammel Javaneserinde i kulørt sarong. Ved siden af hende sad en ung half-castet eller hel Malaypige med hvide sminkede kinder og sorte, brændende øjne, som lyste ud i mørket til os, medens vognene kørte under de store, gamle, løvrige træer. Det var Javas Demimonde.

Mange af dem var smukke, men deres mørke farver var, som altid, frastødende for en hvid.

Vi gik tilbage igen til terrassen udenfor varietéen og faldt her i armene på et stort, Hollandsk mandfolkeselskab, Klussman kendte, og som drak rom og Hollandske likører, sang, dansede og holdt taler, så terrassens søjler rystede. Vi holdt ud i to timer med dem på alle Evropæiske sprog undtagen Hollandsk, ustandseligt afbrudt af lattersalver.

Endelig brød hele selskabet op og gik i vognene. Vi kørte hjem langs de mørke grachter under den blanke måne og den violblå trope-nattehimmel, medens alle Hollænderne sang den Hollandske nationalsang, man altid synger, når man vender hjem kl. 2 om natten: „Oranje bofven, Oranje bofven, leve Willem dri!"

X.

THEATER OG NATTELIV I PEKING.

Peking er kejserstaden par excellence. Den er så stor, så storslået og så enormt anlagt, uden ethvert småligt eller bedsteborgerligt hensyn, som den kun kan være anlagt af mægtige enevoldsherskere over et uendeligt tusindårigt rige.

Alle gaderne er lige. Hele byen er anlagt i aflange rektangler. Gaderne er bredere end noget andet sted i verden, og byen gør — ligesom alt i Kina — så stort et indtryk, at alt, hvad jeg senere har oplevet af størrelser i Vesten, Chicago, New York osv., forekom mig provinsagtigt ved siden af dette. I det hele taget, den, som har rejst gennem Kina, får den sans, der i den menneskelige hjerne udmåler afstande og størrelser, således omtumlet, forrykket og slået i stykker, at alt senere hen, det være sig i Evropa eller Amerika, pludselig forekommer ham at være halvt så stort som før.

Peking er omgivet af mure.

Inderst inde den forbudte by, omgivet af en svær, rød teglstensmur. Her boer kejseren. Dernæst kommer Tartarbyen og udenom denne Tartarmuren.

Tartarmuren svarer i København til den vold, der omgav det gamle København, og som havde sine porte på Kongens

Gade i Shanghai.

Danske i Shanghai vifter farvel til den bortdragende efter en kæmpemæssig frokost i klubben.

Nytorv og ved enden af Vestergade. Denne tartarmur er så høj som et 4—5 etages hus, og den er så bred, at 8—10 arbejdsvogne kan køre oven på den ved siden af hinanden. I omkreds er den så stor, at en rick-shaw-kuli, der løber så hurtig som en droskehest, bruger fire timer om at løbe den rundt.

Dette er altså kun en indre mur, så kommer endelig Kineserbyen udenfor igen, også omgivet af vældige mure. Hvor lange disse er i omkreds, kan man rolig overlade til læsernes egen fantasi at afgøre.

Jeg kom til Peking i Juli måned. De Danske i Store Nordiske havde været så elskværdige fra Ceefoo at telegrafere min ankomst til den Danske messe, og to af de fornemste repræsentanter for denne stillede paa banegården udenfor murene for at hente mig. Der findes kun Kinesere i Peking. Af hvide er der kun nogle få gesandtskabsfolk, Store Nordiskes stab af telegraffunktionærer og nogle enkelte Engelske købmænd. Ellers ser man kun gult og gult i lyseblå silke- eller bomuldsdragter myldrende i milionvis overalt. At se et nyt, hvidt ansigt på sådanne steder er derfor Evropæerne en fuldkommen nydelse; mine to nye Danske venner strålede også over hele ansigtet, og jeg havde en fornemmelse, som om jeg blev båret i guldstol gennem Peking til messen.

Den Danske messe er et stort, gammelt Kinesisk prinsepalæ, som 10—12 unge Danske har lejet. De er ungkarle allesammen og virker som superwisers på den berømte „Da-

nish telegraph", hvor de hersker uindskrænket over hele den store stab af Kinesiske telegrafister.

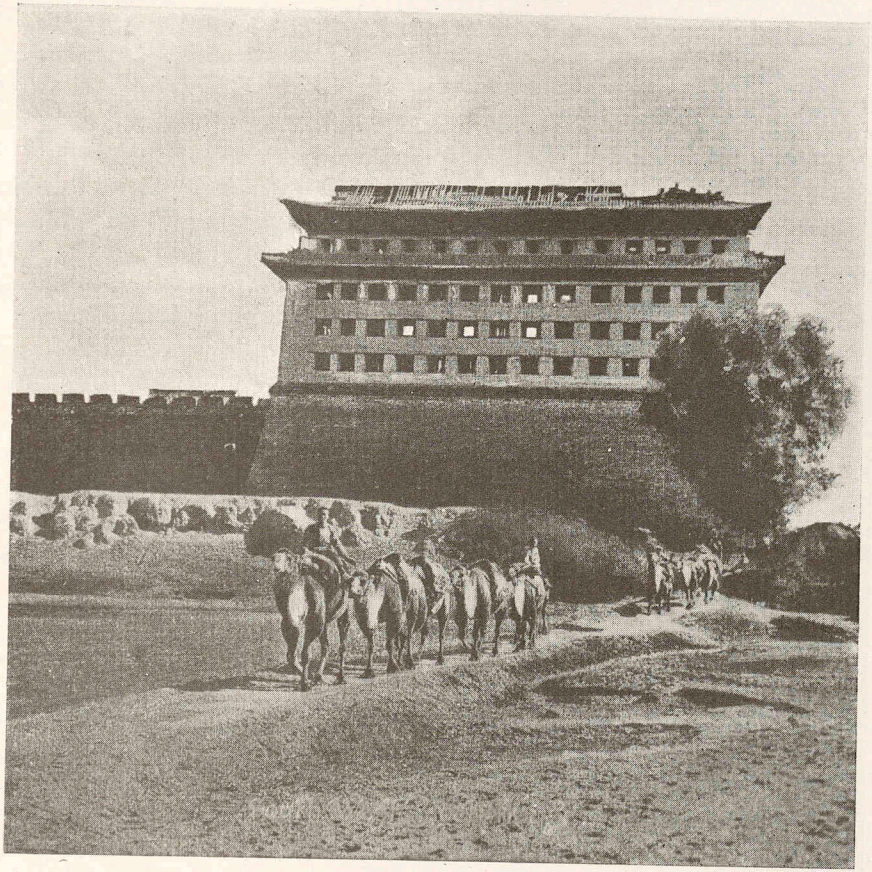
Ligesom alle andre hvide i Østen lever disse unge Danske som hertuger i sammenligning med vore små forhold hjemme. De har hver sin lejlighed i palæet, hver sine tjenere, hver sine hvide Mongolske rideponyer. De lever et liv, delt mellem arbejde, sport, rideture og hvile, i det skønne, fantastiske gamle Peking.

Min ven Sophus Black, der var præsident for den Danske messe, havde forestillet mig for forfatteren Putnam Weale — alias Simpson, der havde inviteret os til frokost sammen med den Kinesiske redaktør af „Peking Gazette" i sit gamle fyrsteligt udstyrede kinesiske hus. Et kinesisk herskabeligt hus er en samling mindre huse, hvis tage bæres af høje, rødmalede træsøjler med allehånde udskæringer. Husene er adskilte fra hverandre af abrikos- og morbærhaver og flisebelagte gårde.

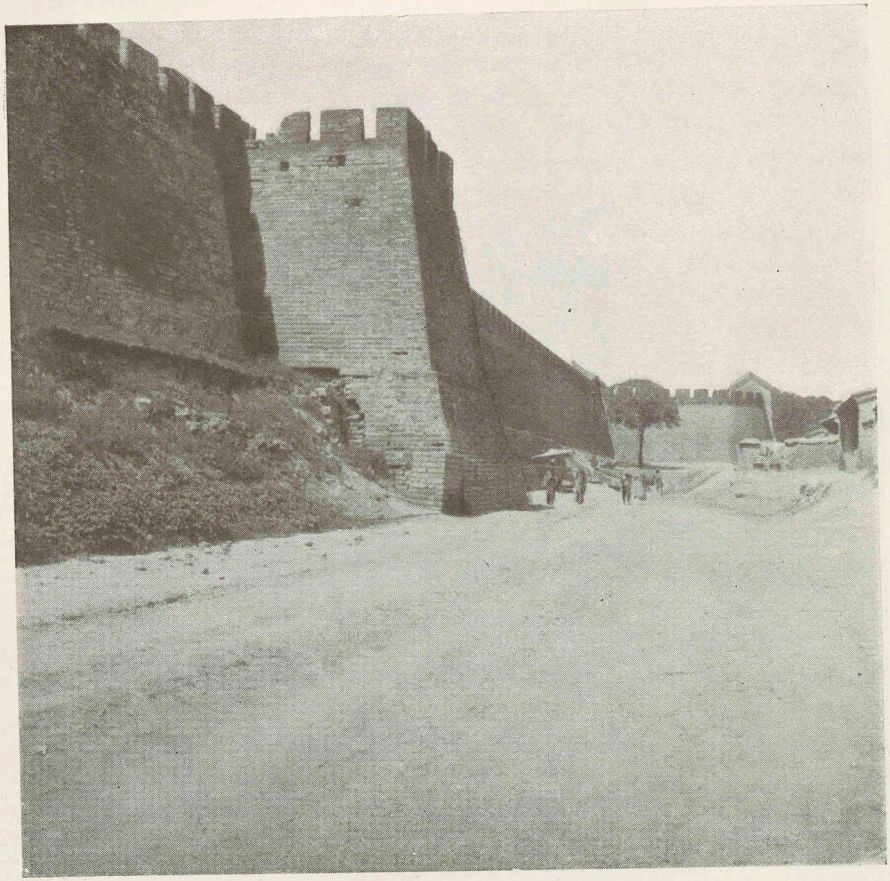
Mr. Putnam Weale selv er en kraftig, brunøjet, sorthåret, smuk Englænder. Han tilbringer sit liv i Peking og behandler i sine romaner og fortællinger alle Kinas indre forhold. Danske læsere vil han mest være bekendt fra de „Åbenhjertige Breve fra Peking".

Redaktøren var en lille, meget fin Kineser med lange, smalle tynde hænder og kloge, lidt stikkende, brune øjne.

Vi havde en munter og behagelig lunch, opvartet af tykke, Kinesiske tjenere i lange, blå silkedragter, med lange piske

Udenfor den yderste Kinesiske mur omkring Peking.

Den ydre mur omkring Peking.

og glatbarberede hoveder. De listede fuldstændig lydløst rundt på deres sorte broderede filtsko.

Putnam Weale havde lovet at vise mig Kinesiske theatre og tehuse, men da han selv var forhindret i at følge med, gav han mig sin sekretær, en ung Kinesisk student, med som ledsager.

Vi skulde først til Kinesisk studenterkomedie, så til gammel klassisk Kinesisk komedie på det gamle theater, der svarer til det kongelige theater her. Dernæst skulde vi spise til middag på en stor Kinesisk restaurant, så i Kinesisk tehus og tilsidst til stor Kinesisk fyrværkerifest.

Udenfor den forbudte by kom vi op til en vældig, tempellignende bygning, et af kejserens tidligere forgårdsslotte. Bygningens tag var af knaldende gule og grønne glaserede teglsten med stærkt opsvungne hjørner og bares af kolossale, rødmalede træsøjler, hvis hoveder var prydede med fantastiske drager og lindorme. Indenfor var væggene et fantastisk fletværk af udskårne trælister, beklædt på begge sider med papir, hvorigennem lyset faldt.

Min ven sekretæren tilhørte det unge, moderne Kinas fremskridtsparti, og han og hans kammerater skulde spille studenterkomedie.

Vi kom ind i salen, der allerede var hel fuld af Kinesiske professorer og universitetsfolk, og ind bag nogle store skærmbrætter, hvor jeg som professionel skuespiller blev forestillet for de optrædende.

Kineserne er et storartet folk. De er høflige, elskværdige,

uhyre indtagende. Disse unge mennesker var yderst dannede, belevne og belæste og havde overordentlig gode manerer. De stod, tør jeg sige, i enhver henseende over vore Evropæiske studenters niveau.

På den ene langvæg i salen var der oprejst en tribune med to indgangsdøre i baggrunden. Det var hele theatret, her skulde komedien foregå i dagslys. En ung smuk Kineser, mærkelig nok i Evropæisk hvidt flonelstøj, kom frem og holdt på den eleganteste og nydeligste måde en tale til publikum, hvori han forklarede stykkets indhold og tendens. Han havde lange, smalle, fine hænder, og hans gratiøse, elegante håndbevægelser var af stor virkning under hele talen.

Kineserne er så fine, og der er et udtryk af ældgammel kultur over dem, som er os Evropæere ganske ukendt. Selv en rick-shaw-kuli, som regnes for at være det laveste af alt lavt, og som i social stilling står langt under enhver af vore sjovere herhjemme, har et par hænder så fine og elegante, at ingen Fransk markis vilde skamme sig over dem.

Der er det mærkelige, at Englænderne, som herhjemme virker som de fineste af Evropæerne, hvad det ydre angår, og som i Afrika virker som guder af finhed ved siden af den Afrikanske befolkning, i Østen virker næsten simple ved siden af Indere og Kinesere.

Talen var forbi, og forestillingen gik sin gang. Den handlede naturligvis om den gamle mandarin, repræsentanten for

Tartar muren med Chien-men porten.

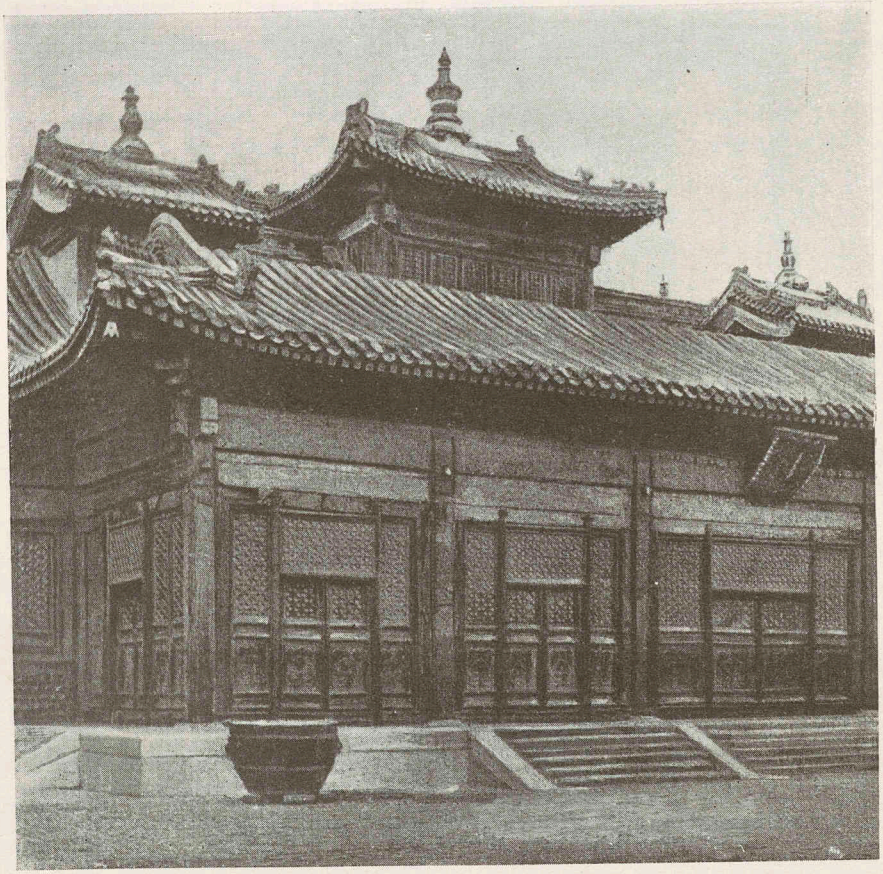
Det moderne fremskridtsvenlige Kina.

reaktionen, der tog mod bestikkelse (squeesede) og begik underslæb, kort sagt alle de ting, det gamle Kina er bekendt for.

Han kom på besøg hos den Engelske gesandt i Peking, hvis kone spilledes af min ven sekretæren, og gjorde naturligvis her alle de dumheder, han kunde. Det endte med, at han spiste formeget ved bordet, blev dødsenssyg og faldt om på gulvet, hvorpå en Kinesisk læge af den gamle skole blev hentet, for at kurere ham; dette skete ved, at han målte ham, idet han udtalte trylleformularer.

Man kan nok tænke sig, at de fremskridtsvenlige professorer og studenter var henrykte over komedien. Ved hver anden af disse repliker, som jeg ikke forstod et ord af, bragede bifaldet løs, og det var mig en meget stor fornøjelse at vende mig om og se ansigterne på alle disse fine Kinesere, som sad der med store, runde, udskårne hornbriller for deres skæve, kloge, brune øjne med de fine, sarkastiske smil om de skarpe mundvige og med en næsten barnlig henrykkelse nød disse skarpe, ungdommelige vittigheder og angreb.

Det var forunderligt her, så mange tusinde mile borte fra sit hjemland og i et fuldkommen fremmed folk, at overvære en forestilling, der i virkeligheden var ganske samme slags studenterkomedie, som kunde være bleven spillet i den gamle studenterforening i min faders ungdom, skrevet måske af den unge Ploug, Wilhelm Rode, Topsøe eller Hostrup, fremført ganske på samme måde af unge muntre studenter, der spillede

Lamatemplet i Peking.

af rødmalede træsøjler, og med forsiringer i alle mulige fantastiske farver: rødt, gulgrønt, irgrønt, hvidt og sort op under tagskæggene.

I dette fuldkommen åbne „lysthus" er scenen, og her foregår komedien. Dekorationer kendes ikke. I Baggrunden var der kun et vældigt rødt silketæppe, broderet med blomster og fugle i allehånde strålende farver. I dette tæppe var der to døre, en for dem, der kom ind på scenen, og en for dem, der gik ud fra den.

Midt imellem dørene sad orkestret.

Vi kom derhen ved sekstiden, og forestillingen havde da spillet i seks dage.

Stykket var en tragedie i lighed med Shakespeare's. Det var skrevet på sådan noget som Gorm den Gamles tid og spilledes endnu den dag idag på samme måde, i samme slags dragter og med ganske de samme traditioner som den gang. Stykket spilles og varer i syv dage.

Der begyndes kl. 1 om eftermiddagen og sluttes af ca. kl. 12.

Huset var stuvende fuldt. På alle gårdens fliser stod lange, smalle træborde med bænke af en lægtes bredde. Her var fuldt af thedrikkende Kinesere fra alle samfundslag, lige fra de fattigste kulier til fine købmænd. Oppe på gallerierne sad de rigere folk med damer, dog ikke rigtige damer, men thehusdamer, hvilket halvt svarer til vore sangerinder, halvt til vor demimonde. På gulvet var der kun mandfolk.

Damerne på gallerierne, som man skimtede gennem det

fantastiske tremmeværk, var nydelige og højst pikante. De var klædt i lyseblå silkebukser, broderede silketrøjer og små bitte kinesiske sko. De havde kunstfærdigt opsatte frisurer med masser af sølvsmykker og sølvnåle i baghåret. Dertil var de stærkt hvidsminkede i ansigterne, med røde kinder og kirsebærrøde munde. De havde tindrende, gnistrende sorte øjne, var små og havde uhyre gratiøse bevægelser.

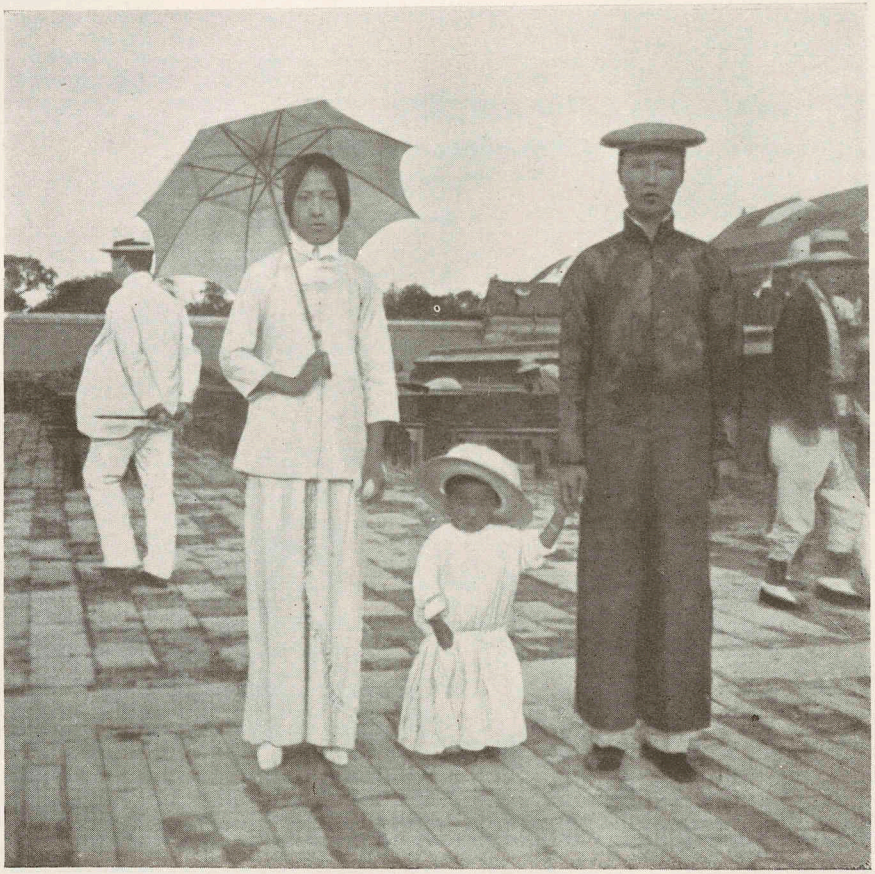
Kinesiske tjenere bragte ustandselig the rundt til tilskuerne. Så snart vi havde sat os, kom der straks en gammel halvnøgen Kineser farende og stillede to kopper med låg, fulde af theblade, foran os, og hældte skoldende hedt vand i dem. Derpå hældte vi theen over i den anden kop, og således blev man ved.

Oppe i det ene hjørne af salen kom der hvert øjeblik en mand frem med en stor byldt i favnen, hvis indhold han slyngede over hovederne på publikum til andre tjenere, som greb den ovre på den modsatte side, og fordelte indholdet: våde, varme håndklæder, til publikum. Kineserne elsker nemlig under en theaterforestilling ustandselig at tørre sig i ansigtet med sådanne våde stykker og betragter det som en stor forfriskelse. Det gjorde et ganske mærkeligt indtryk. Akkurat som man vilde stå i parkettet i det kongelige theater og kaste byldter over til parterret, fra balkonen til galleriet, og fra galleriet til parkettet.

Spillet var som sagt i fuld gang, da vi kom. Det handlede om konger og kejsere, der kæmpede indbyrdes, forbryderi-

I Putnam Weales have i Peking.

Det moderne fremskridtsvenlige, angliserede Kina. Min ven sekretæren, hans kone og lille datter.

ske mødre og svigermødre, som stødte deres sønner og svigersønner fra tronen, om vældige krigsguder, der steg ned på jorden og deltog i kampen osv.

Orkestret, som sad oppe på scenen mellem de to baggrundsdøre, spillede en fremtrædende rolle, idet det næsten hele tiden ledsagede replikerne. Et Kinesisk theaterorkester er for vore uøvede øren af yderst fantastisk art.

Hvis man tager tyve vanvittige violinvirtuoser og lader dem spille samtidig hver sin melodi fortissimo på de højeste strænge på instrumenter, der alle er falsk stemte, lader dem ledsage af sindsyge trommeslagere, og dertil lader otte mand slå så hårdt og kraftigt, de kan, på otte store gongoner og lader det hele akkompagnere af vilde mennesker, der slår træstykker mod hinanden, så har man et Kinesisk orkester.

Det virker fuldstændig øredøvende det første par gange, Men det går hermed som med Kinesisk kunst. Øver man sig i at opfatte det, kommer der ud af alt dette virvar harmoniske lyde af en så mærkværdig, jeg kunde sige fin art:

Sådan går det med Kinesisk malerkunst, med Kinesiske broderier, med deres farvesammenstilling, og sådan med deres musik.

Som ovenfor omtalt findes der ikke dekorationer. Man hjælper sig, som man kan, i det Kinesiske drama. Scenemesteren, en person, der svarer til regissøren og maskinmesteren herhjemme, spiller en af de mest fremtrædende roller i stykket. Han leverer skuespillerne deres rekvisitter.

Når enkekejserinden kommer ridende ind med hele sit optog, så sker det ved, at scenemesteren først overrækker hende en ridepisk, hvorpå hun bevæger sig hen over gulvet i en mærkelig rytmisk gangart, der skal forestille ridt. Når den fjendtlige hær udenfor bymurene parlamenterer med repræsentanter for den indesluttede by, sker dette ved, at scenemesteren stiller to borde sammen. Derefter holder to halvnøgne kulier et stykke lærred, der er malet som en mur med en port i, op foran bordene. Op på bordene stiger enkekejserinden og hendes pragtfulde hofstat, således at de kun stikker hovederne op over kanten af lærredet, og derfra parlamenterer de så med den fjendtlige hærfører, som til hest og med ridepisk holder nedenfor.

Selvfølgelig virker det barnligt og latterligt; men den gamle sandhed om, at dekorationer er unødvendige for at virkeliggøre gode skuespil, kommer også her til sin ret. Nogle af skuespillerne var fremragende dygtige og kunde virkelig ved deres spil skabe den illusion, som var nødvendig.

Helten i stykket spilledes af en ung, meget smuk og talentfuld Kineser. Han ledsagedes stadig — ligesom helten i alle Kinesiske stykker — af den gamle filosof, idet nemlig Kineserne altid går ud fra, at den virkelig gode og fremragende mand — den mand, der virkelig driver det til noget her i livet, bestandig må ledsages af visdom og navnlig dannelse.

Dette er noget, der er så betegnende for deres hele tankegang.

Scene fra et gammelt Kinesisk skuespil. Til venstre Kinas ældste og største skuespiller, Jih San-Tain.

Den Kinesiske skuespiller, Wang yao ching, som spiller Manshurisk dame.

Det var noget, vi Evropæere navnlig i disse tider kunde lægge os på sinde.

Et sted i stykket skal helten med sit følge gå over et snedækt bjerg. Den tynde, gamle, halvnøgne, opiumsrygende Kinesiske scenemester stillede to borde op midt på scenen. Ovenpå disse stillede han et tredje bord: det var bjærget.

Op på det første bord steg nu helten og filosofen, og frem fra baggrunden kom nogle unge mennesker, lig forgyldte buddhaskikkelser, i flagrende silkeskørter, der strålede i alle den Kinesiske regnbues farver. I hænderne holdt de store oprullede, broderede silkefaner. Inde i oprulningerne var der lagt mængder af snepapir.

De svingede silkefanerne voldsomt over deres hoveder til den vanvittige musik, og ud af fanerne strømmede der som et fantastisk snevejr, der hvirvlede rundt om de bjærgbestigendes hoveder.

Helten og filosofen udstødte klageråb over den iskulde, som mødte dem og så op mod „toppen af bjærget" med alle tegn på udmattelse og svigtende kræfter til at nå derop. Endelig kom de dog op og begyndte nedstigningen på den anden side, stadig i snevejr. Men nu overvældedes den gamle filosof af kulden og sneen og sank sammen i de forfærdeligste kuldegysninger. Scenemesteren tog bordene bort, og filosofen strakte sig på gulvet med alle tegn på død og undergang. Derefter kom scenemesteren med en stor kurv fuld af snepapir, som han med rund hånd kastede i ansigtet på filosofen og

følget, hvorpå han endelig begravede filosofen helt under snepapir ved at vende kurven over hovedet på ham. Dermed var vismanden frosset ihjel i sneen, og scenemesteren gik roligt hen til siden og røg sig en cigaret.

Kineserne var dybt betagne. De ejer en nedarvet evne til at kunne se bort fra det uvæsentlige. Den gamle, gnavne scenemester, der har set stykket så mange gange, at han som alle regissører og maskinmestre næsten er ved at få ondt ved at høre de samme repliker gentaget for tyve tusinde gang, ham ser de ganske bort fra. De ser kun heltens eller filosofens lidelser og følger dybt grebne skuespilleren, alt som hans talent nu er. Når en mand dør, trækkes der blot et sort klæde for hans ansigt, og han selv løber skyndsomst ud af døren i baggrunden; — dermed er han færdig.

Alle elskerinderne spilledes af unge mænd, hvoraf flere virkelig nydeligt. Også enkekejserinden og de gamle hofdamer spilledes af mandlige skuespillere, nogle af dem aldeles ypperligt.

Deres dragter var så pragtfulde og så fantastiske, at jeg ikke tror, det vilde være nogen Evropæisk digter — hverken i ord eller skrædderkunst — muligt at gengive dem.

Det var en overvældende fantastisk blanding af alle mulige farver, som man ved første øjekast skulde tro måtte stå i den mest skærende modsætning til hverandre. Men det gik her som ved musikken: de udgjorde en fuldendt harmoni, når først øjet havde vænnet sig til dem. Naturligvis var de alle af silke, stærkt gule, violette, irgrønne røde og sorte, over-

Jih San Tain i tragediekostume.

broderede med alt som tænkes kan af guld, sølv, perler og ædelstene. Deres hovedprydelser var som store blomsterhaver med fantastiske blomster på lange, vippende sølvstilke, og ned ad nakken på dem hængte guldfasanfjer, der nåede dem til hælene. Kort sagt, de strålede som alle Østens fantastiske halvguder, så at øjet og sjælen forvirredes og bedøvedes.

Den aften så jeg for første gang i mit liv en theaterforestilling, — endda en tusindårig, — hvor ikke en bevægelse, ikke en replik var realistisk eller naturlig.

Alt var kunst og kunstfærdigt. Det var den mest eklatante modsætning til vor naturalisme hjemme i Evropa.

Ak hvor vilde vore gamle kritikere i København ikke have været rasende, og hvor vilde aviserne ikke næste dag have været fulde af fnysende anmeldelser af denne unatur! Men der er kun eet at sige om det: det var vidunderligt.

Det er umuligt at forklare, hvordan det gik til, men poesien levede på denne fantasiens scene.

Jeg husker et sted, hvor en fantastisk og strålende krigsgud steg ned fra himlen og afholdt en kamp med alle skurkene i stykket. Han havde sit spyd i hånden, de andre angreb ham med alle mulige slags våben; og den fægtescene, der nu udspandt sig med ord og repliker, mens våbnene glimtede og spyddene susede over hovederne på de kæmpende, var aldeles vidunderlig. Det så ud, som om de ustandseligt ramte hinanden, men alt var indstuderet med en sådan kunst og kunstfærdighed, at ikke et eneste af disse hundrede

slag i virkeligheden ramte. Men for os tilskuere var det, da scenen var forbi, ganske afgjort, at krigsguden havde dræbt dem alle.

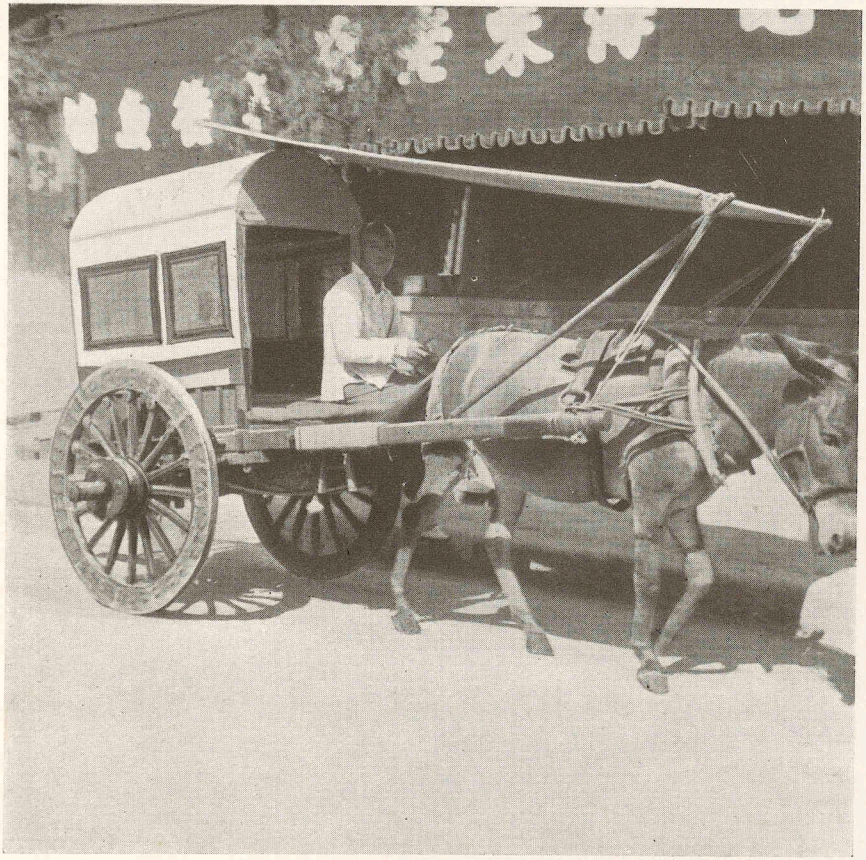
Der var også en vidunderlig skøn scene med en gammel fordreven, halv vismand, halv fyrste, som kom til en Kinesisk bondes hytte og fortæller bondens lille datter om de gamle filosofers tanker og levned. Der var de lidenskabeligste scener mellem de gamle, herskesyge Kinesiske kejserinder, fuldkommen bestialske Kinesiske hundyr af lidenskab og grusomhed.

I sandhed, blot nogle dråber af denne fantasiens pragt og lidenskab og skønhed vilde virke som flammer på vore grå theatre i Evropa!

En af de andre unge Kinesiske studenter var fulgt med os og havde sluttet sig til vort selskab. Han talte Fransk, han havde opholdt sig et par år i Frankrig. Han var ligesom min ven sekretæren i Kinesiske silkeklæder og overordentlig tiltalende.

Min ven kendte chefen for theatret, en gammel fin Kineser med skaldet hoved, hornbriller og tommelange, måske lidt snavsede negle. Da han havde hørt, at min familie og jeg var og havde været skuespillere ved et gammelt theater i Evropa, fattede han megen interesse for mig og indvilgede på min vens opfordring i at forestille os for skuespillerne oppe på scenen.

Vi gik ned ad en trappe og kom ud i rummet bag scenen,

Peking-cart. Nøjagtig samme slags køretøj har Konfusius for århundreder tilbage benyttet på sine rejser gennem Kina.

Gaderestauratører for rickshaw-kulier i Peking.

hvor de mange skuespillere var forsamlede i den glødende varme.

Ak, hvor hjemligt det pludselig blev mig! Skuespillere er dog ens i alle lande og til alle tider! Det var her ganske som hjemme. Den samme grå, lidt støvede stemning bag ved theatret, den samme lidt vemodige tristesse, det samme commune naufragium. —

Her sad helten med den slanke krop og det lange, fintformede ansigt, der mærkelig nok mindede noget om Henry Irving, på en bænk stærkt sminket med nøgen overkrop, medens hans påklæder tørrede sveden af hans ryg med et grovt håndklæde. Her gik de allerede malede op og ned i deres dragter, med halv spændte, halv trætte udtryk i ansigterne og tænkte på den næste scene, de skulde spille. Her sad de, der var komne sent, og malede sig skyndsomst i ansigtet med tyk, fed vandfarve, røde og hvide, her lå de pragtfulde kostumer slængt hen over bænke og borde. Her skændtes et par skuespillere dæmpet, og hist sad et par og lænede sig tilbage i stolene med benene slængt op på bordet og drak the. Overalt træthed, mathed, udløst spænding og grå hverdagslighed. — I såndhed, dette var et rigtigt theater.

Men natten faldt på; vi måtte videre. Med den forunderligste blanding af følelser forlod jeg dette sted. Sådan har man levet, drukket the og spillet komedie, sørget og frydet sig over en klassisk digters ord nøjagtig på samme måde tusinde år tilbage i tiden. Mens vi derhjemme gik i huder og skind,

har skuespillere som disse siddet og malet deres ansigter i de samme farver og været klædt i de samme slags silkeklæder og sagt de samme repliker på samme kunstfærdige måde! Scenemesteren har ærgret sig over skuespillernes dumheder og deres mangel på talent — har rakt dem de samme rekvisiter med det samme bitre smil og den samme stille væmmelse. Alt har gentaget sig i hundreder og atter hundreder af år. —

Det gik pludselig op for mig, mens vi gik ud af det store rum, hvor ringe og ligegyldig hver lille menneskeskæbne og hvert enkelt menneskes stræben er. —

Vi kørte videre til den store Kinesiske restaurant.

Det var en stor, ældgammel gård ganske ligesom theatrets; der var blot ingen scene på den ene væg. Skuepladsen var erstattet af en række lange ildsteder, hvor den røde og gule ild blussede lystigt, og hvor store fede halvnøgne Kineserkokke med pisken bundet op rundt omkring issen svedte bag de hede flammer.

Gennem gården lød skrig, råb og latter som af vilde mennesker, da vi trådte ind. Halvnøgne Kinesertjenere foer omkring mellem bordene med store fade i hænderne. Kæmpemæssige gule Kinesiske papirlygter, malet med sorte skrifttegn, lyste hemmelighedsfuldt over alle disse menneskehoveder, og oppe fra de små, dæmpet oplyste rum, bag de fantastisk udskårne gallerier, lød fine, sagte, men næsten skærende violintoner som fra højtstemte musikinstrumenter. Det var thehuspigerne, som spillede for deres elskere.

Gadeparti fra Peking.

Kinesisk restauratør.

Hylet og latteren nede på gulvet vedvarede. Kineserne er nemlig det mest barnlige og lattermilde folk i verden. Når de spiser til middag — det er altid kun mandfolk, der spiser sammen — har de en leg, som alle leger. Den ene af dem slår f. eks. to fingre ud i luften og siger f. eks. fem. Modparten slår samtidig tre fingre ud i luften og siger syv, hvilket betyder, at den der gættede på den samlede sum af fem har vundet og den anden har tabt. Dette betyder igen, at den tabende skal drikke et ret stort mål stærkt, opvarmet Kinesisk brændevin eller sake. Dette spil spilles uafbrudt af alle, og resultatet er en ganske overvættes beruselse, højrøstethed og stormende latter. Når Kineserne holder middagsselskab, kan man høre det langt borte i de omliggende gader. Middagsselskaber ender ufravigelig med, at gæsterne falder under bordet, hvis de da ikke er så forsigtige efter Kinesisk skik stadig at gå ud og drikke lige så meget vand, som de har drukket vin, hvorved den muntre gift fordeles.

Hvilket syn at se alle disse glatragede hoveder med de lange piske hælde sig ind over bordene, belyst af det fantastiske skær fra de gule lygter og den røde ild, medens månen og de klare stjerner kiggede ned i den åbne gård! De slyngede fingre ud mod hverandre og råbte og skreg med store smil på deres morsomme ansigter, medens andre væltede sig rundt på bænkene og var ved at dåne af latter.

Vi satte os ved et af bordene, og medens den Kinesiske tjener straks skænkede skoldende hed, rosenduftende the for

os, overlod jeg det til mine to Kinesiske venner at bestille middagen.

En Kinesisk middag begynder altid bagfra med deserten. Først fik vi alle slags udskårne frugter, der lå på is i store porcellænsboller, overdækket med knuste isstykker. Derefter fik vi rådne æg, — en særlig delikatesse. Æggene behandles hertil på lignende måde som vore gamle oste, idet store gåse- og hønseæg lægges ned i jorden, vistnok i flere år. Så rådner de af, flere gange, hvorved hviden bliver som en brun, fast gelé og blommen til en sort klump. Dette elsker Kineserne grænseløst; jeg kunde dog ikke få mig selv til at smage på den ret.

Derpå blev der sat en masse skåle på bordet, alle fyldte med de forunderligste skarpe ting. Hertil fik vi ris. Det er mig ganske umuligt at sige, hvad det var for mange mærkelige sager, men det smagte som hvinende, skarp pickles, som saltede, pebrede og røgede, rådne fisk og skaldyr.

Efter dette fik vi en brun ret, som lignede forloren skilpadde, og som for resten smagte ganske godt; den var dog ikke lavet af kød, men af fede, bløde, vistnok melklumper, i skarp, brun sauce.

En Kinesisk skik byder Kineseren stadig at vise den fremmede ærefrygt. Dette består navnlig i, at de, så ofte det lader sig gøre, med deres egne elfensbens-spisepinde griber ned i skålen efter det bedste og fedeste stykke og stikker det i munden — på deres gæst. Mine to Kinesiske venner beviste

Berømt Kinesisk thehuspige.

mig til overflod deres ærefrygt på denne måde under hele måltidet — jeg tør sige, at det mildest talt var højst ubehageligt.

Derpå fik vi en rådden, hvid fisk, vistnok en slags gravlax, hvorefter fulgte muslinger og så flere forskellige slags supper med grøntsager; disse sidste var forresten dejlige.

Til det hele blev der skænket varm risbrændevin — sake — af en tin-thepotte; vi drak den af småbitte tynde porcellænskopper.

Hele middagen blev naturligvis spist med pinde, — gafler og sligt kendes ikke i Kina; men når man øver sig lidt på det, er det et overordentlig behageligt spiseredskab og slet ikke vanskeligt at håndtere.

Hvis det endelig kniber, fører man riskoppen op til læberne og skovler risene ind i munden med pindene.

En overvældende lystighed betog efterhånden mine to kammerater, navnlig sekretæren. Men thehusene og fyrværkerifesten ventede, og vi måtte afsted, hvor nødig Kineserne end vilde.

I Kina er det altid skik, at man byder en gæst i theatret, til middag og derpå i thehus. Et Kinesisk thehus er efter vor Evropæiske moral et meget uanstændigt hus, men således ser man aldeles ikke på det i Kina. Den form for menneskelig kønsmoral, som vi i det kristne Evropa hylder, forstår en Kineser absolut ikke. For ham er forholdet mellem mand og kvinde noget naturligt og derfor rigtigt og tilladeligt. Ægteskaberne indgås mest af praktiske og forretnings-

mæssige hensyn og af hensyn til den kommende slægt, men kærlighedsforholdene og forelskelserne foregår for størstedelen på thehusene.

Tonen på et Kinesisk, ligesåvel som et Japanesisk thehus kan derfor på ingen måde sammenlignes med hele den niedrige tone, der er på Evropæiske offentlige huse. Den var af en langt finere, renere og lettere art, og derfor er det også fuldkommen rigtigt og anstændigt at byde sin gæst derhen.

Thehuse findes overalt i alle byer, og vi kørte nu hen til en bydel, hvor de var særlig stærkt repræsenterede.

Udenfor hvert hus, der var oplyst med de store, fantastiske lygter, hang på murene lange brogede silkestykker og vajede i vinden. Hvert silkestykke tilhørte en bestemt thehuspige og bar vistnok hendes navn påmalet og hvad der iøvrigt kunde siges til hendes ros.

Vi kom gennem en smal gang. I et sideværelse fik jeg øje på en halv snes kulier, høje, sværlemmede driverter, som sad og grinede af os på en ret uhyggelig måde. Et øjeblik, og det er den eneste gang, det hændte mig på min rejse, faldt det mig ind, at det egentlig var ret dristigt at gå her ganske alene i mit hvide, Evropæiske tøj, med mit hvide ansigt, i en by, hvor jeg aldrig vilde kunne finde hjem igen, hvis jeg blev overladt til mig selv, da jeg slet ikke kunde forklare rickshaw-kulien, hvor jeg boede, eftersom jeg ikke kunde eet Kinesisk ord. Man kunde i en håndevending have

kvalt mig eller skåret halsen over på mig, og ingen mennesker vilde nogensinde have hørt mere om mig.

Men uhyggefølelsen forlod mig hurtig igen. Mine to Kinesiske venner trak af med mig, og vi kom ind i en lille oplyst gård med værelser på alle sider. Tre-fire små, ældgamle, hæslige Kineserinder i silkebukser og med små bitte spidse sko på de sammenskrumpne, forvoksede fødder kom os imøde med en underlig stolprende gang, som om de gik på træben. De viste os alle tegn på ærbødighed og underkastelse og førte os derefter ind i et af de små oplyste rum.

Der blev straks — som overalt i Kina — skænket the for os. Mine venner sagde navnet på den unge dame, de ønskede at se, og da vi havde siddet der i 5—10 minutter, kom hun ind ad døren. Hun var lille og overordentlig nydelig og gratiøs med et meget pikant lille gaminansigt, der naturligvis var malet, men det var gjort overordentlig smukt. Hun havde kirsebærrød mund og pudrede kinder, og på de bittesmå fødder havde hun højhælede Franske silkesko. Dertil havde hun lange lyserøde silkebukser med broderier og derover en turkisblå silketrøje, ligeledes stærkt overbroderet.

I hånden holdt hun sin Kinesiske tostrængede violin.

Hun satte sig straks fornemt og ugenert på den bedste siddeplads og betragtede os ret overlegent, som om hun nok kunde ønske at få at vide, hvad vi egentlig vilde. Mine to venner bad hende spille, og hun gav sig til at spille og synge.

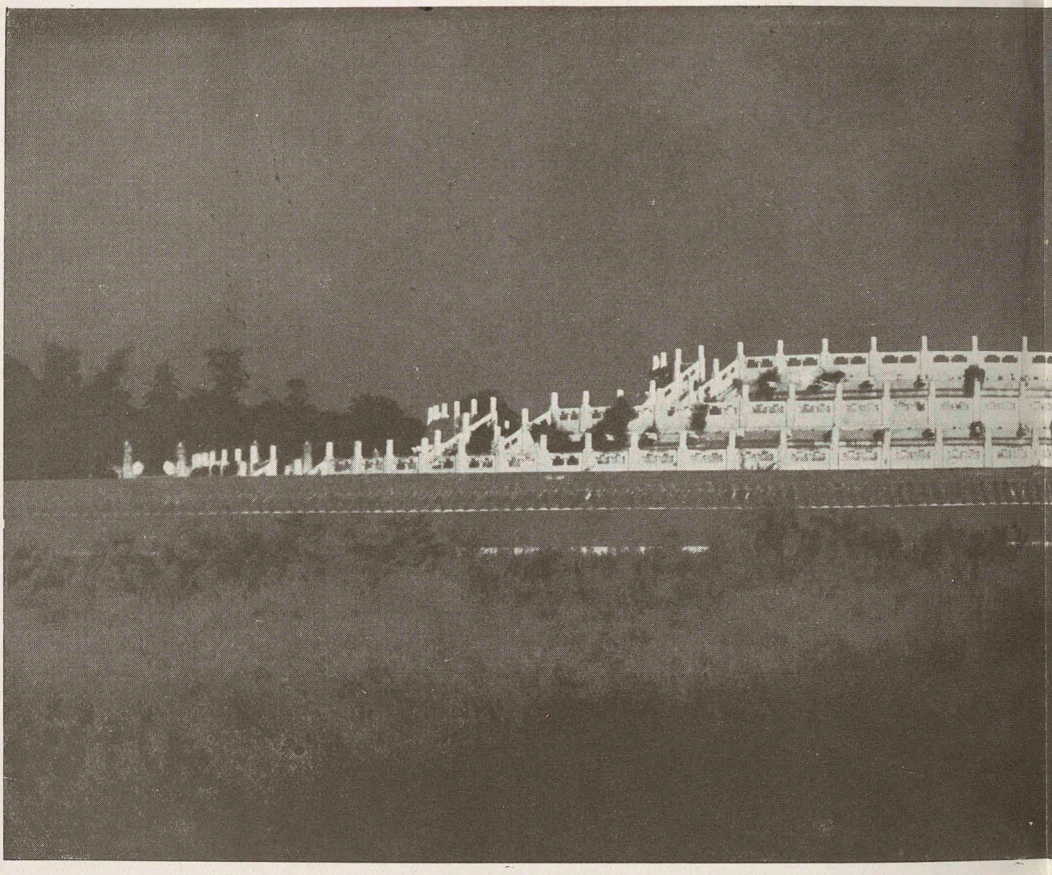
Mig tog hun ikke den fjærneste notits af. Kineserinder holder ikke af Evropæere og betragte dem egentlig med langt større kølighed og afstand end vi dem.

Mine to venner blev straks meget indtagne i hende og gjorde stormende kur til hende, en hyldest, hun modtog yderst overlegent.

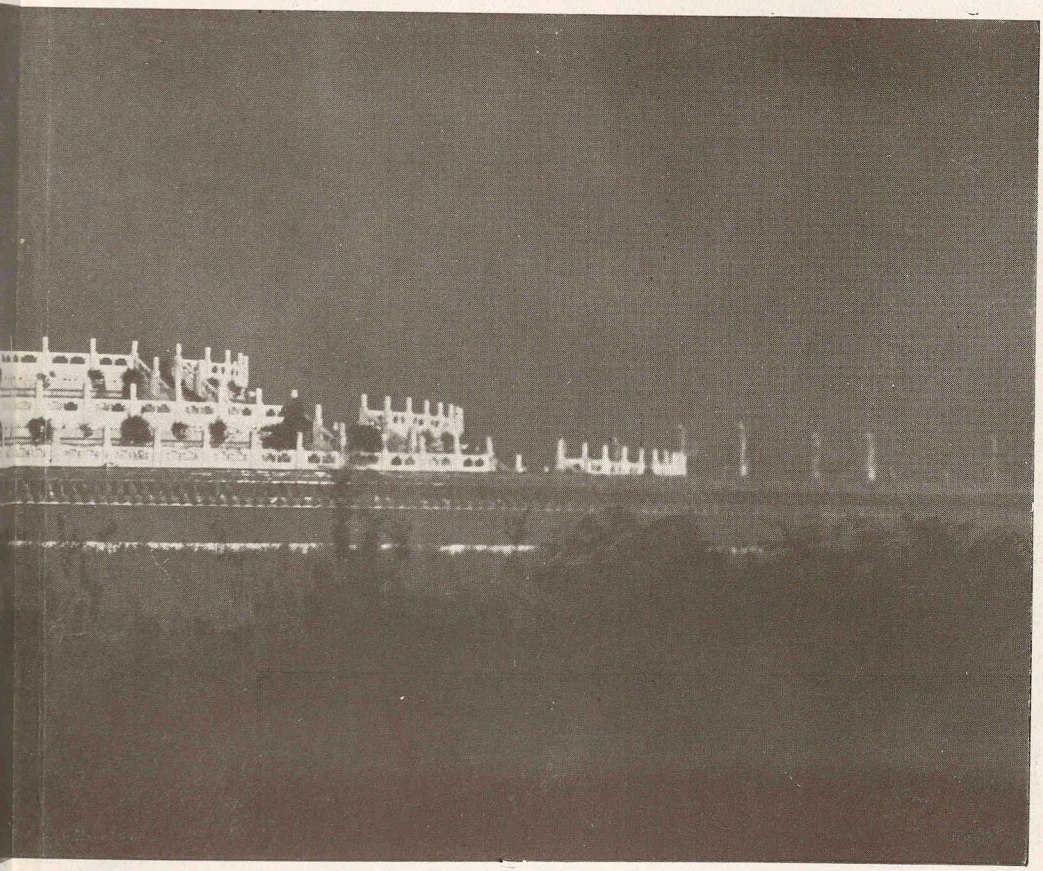
Kineserinder kan som sagt ikke lide Evropæere og betragter det som en skam at stå i intimt forhold til en af disse. Og selv for Kinesere er det meget vanskeligt at komme til at stå i et sådant forhold til en af de unge thehusdamer. I hvert fald skal de først have besøgt thehuset mange gange og have ofret mange middage og penge der, før nogen af damerne indlader sig på at vise dem nogensomhelst art af venlighed.

Mine to venner glemte mig efterhånden ganske i deres forelskelse og henrykkelse. Hun var virkelig også nydelig og spillede som en engel.

Jeg sad ved et bord, og begge mine hænder lå på bordpladen, Pludselig vendte den unge dame sig om, som om hun først i dette øjeblik opdagede min tilstedeværelse. Hun kastede et blik på mine hænder og halvt afdækkede håndled under den hvide tropedragt. Med et forbavset blik pegede hun på mine behårede hænder og bøjede sig frem og løftede med alle tegn på forfærdelse lidt op i ærmet for at se, om hårene blev ved opefter. Da hun havde konstateret dette, råbte hun med alle tegn på afsky: „Boao!“

Himmelens tempel. En af Verdens mægtigste og stolteste tempelbygninger. Den er så stor, at arkitekten næsten har formå
derud og beder for Kinas skæbne. Han ligger alene midt på den øverste platform, der under marmorfliserne har et udhulet
fra Himm

tet at give tilskueren indtryk af, at han har benyttet den blå himmelbue til tempelhvælving. En gang om året tager kejseren
resonansrum, som giver ekko til hans tale, således at hans bøn tydeligt besvares fra en stemme, der kommer foroven
melen.

De to Kinesere lo, og jeg spurgte den ene af dem på Fransk, hvad udbruddet betød. Han svarede, at det betød noget lignende som: „Uf, hvor det er modbydeligt!"

Skønt hendes Følelser for de to Kinesere var af ubetinget blidere art, måtte de dog nøjes med at spille de ubønhørte elskeres roller, og da den natlige time for fyrværkerifesten var inde, foreslog jeg, at vi skulde gå.

Vi tog en meget høflig og ceremoniel afsked med den unge dame, medens vor hyldest til de gamle damer fandt et mere håndgribeligt udtryk i klingende sølvmønter, der under mange taksigelser gled ned i deres pergamentsgule hænder, medens de fulgte os til døre med de dybeste høflighedsbeviser.

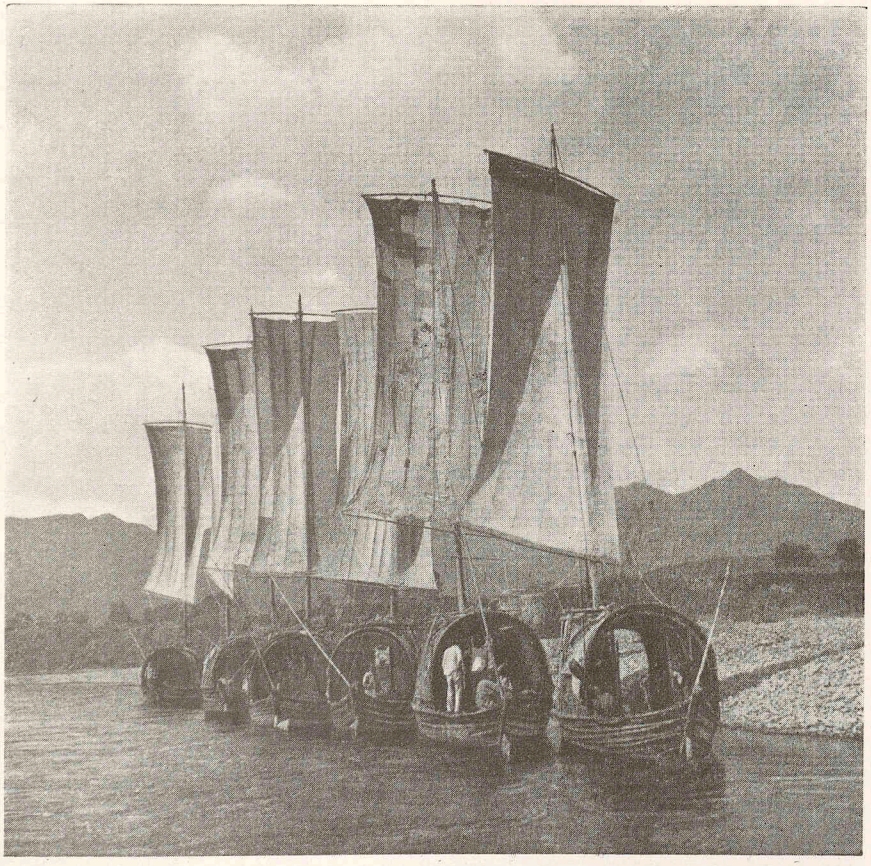
Fyrværkeriet skulde afbrændes på en af de store kejserpladser udenfor den forbudte by, og det var allerede begyndt, da vi kom. Brændende, fantastiske paladser svævede i luften, flammende ild-hære kæmpede mod hinanden i den mørke stjernenat. Forunderlige ildkometer steg til vejrs og opløste sig i Kinesiske tankesprog, skrevet i flammer, medens vældige, brændende pagoder fløj gennem luften. Det var en kunstens ildfest, imod hvilke vore Evropæiske fyrværkerier måtte blegne som tændstikker mod alle middelalderens kometer. Man forstod, at århundreders kendskab til sprængstoffer og krudt måtte gaa forud for denne fantastiske ildkunst. Ikke for ingenting har Kineserne på de fleste omraader opfundet krudtet mange år før vi!

Den sidste brændende pagode var faldet til jorden; alt blev mørkt, og den store tilskuerskare skiltes. Nu gjaldt det at komme hjem.

Sekretæren hviskede et Kinesisk ord til mig, som vilde få Kulierne til at løbe hurtigt. Vi hviskede det alle tre samtidig til hver sin og gentog det hele vejen og afsted foer vi i vore rickshaws i rasende fart. Det var et fuldkomment væddeløb mellem Kulierne. I omtrent trekvart time løb de så hurtigt, som det overhovedet er muligt for mennesker at løbe, stadig ophidsede af det kinesiske ord, og stadig søgende at komme foran hinanden.

De svingede om gadehjørner, forbi mørke paladser, gennem snævre, mørke gyder, forbi templer og mægtige stenfigurer. Vi kom gennem dele af byen, hvor jeg aldrig havde været, og hvor jeg aldrig vil komme igen. —

Endelig standsede de sveddryppende udenfor den Danske messes palæ. Jeg tog afsked og famlede mig op på terrassen, ind gennem den Kinesiske veranda og krøb under mit moskitonæt, kun med de hvide lagener over mig, medens månen skinnede ind gennem det hvide flor. Så sov jeg ind, mens alle Kinas fantastiske og vanvittige syner svævede som hede feberdrømme om min tunge, trætte hjærne. —

Kinesiske djunker på vejen op ad Yiang-tse-kiang.

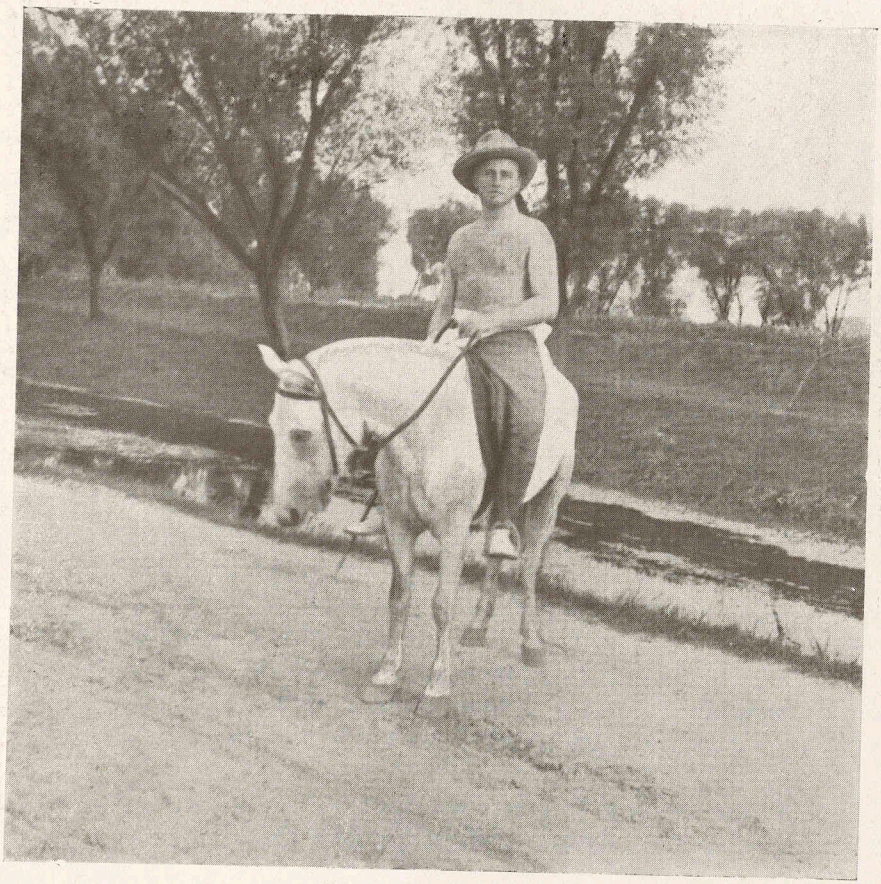
Gammelt Kinesisk tempel på vejen op ad Yiang-tse-kiang.

Hellige buer langs floden.

Kinesisk djunk i måneskin på floden.

Til hest gennem Nordkina.

XI

DEN STORE KINESISKE MUR

Den næste dag rejste mine Danske venner og jeg i rickshaws og på rideponyer op til Nankoupasset til den store, Kinesiske mur.

Nankoupasset er den eneste lille indgangsdør til Kina, den dør, hvorigennem strømmen lige fra de allerældste tider er gaaet ind fra det øvrige Asien og Evropa.

Det er et smalt, snævert klippepas, hvis bund ser ud som et udtørret elveleje, fuldt af store klippeblokke. Med køretøjer kan man ikke færdes gennem det. Kun til hest eller med kameler. Bestandig drager nu som for tusind år siden, store kamelkaravaner gennem passet. Netop over dette pas går den store Kinesiske mur, og denne er endda forstærket med to-tre ydermure til værn mod de Mongolerhorder, der trængte ind gennem passet.

Herigennem kom Marko Polo for første gang ind i Kina på sin berømte rejse. Her i dette snævre pas er i tusinder af år alt samkvemmet tillands med Persien og Evropa foregaaet.

Denne dag ved den store mur var vel nok den største på hele min rejse. I virkeligheden var den rejsens højdepunkt.

Jeg kan ikke beskrive den store mur og det overvældende indtryk den gjorde paa mig. Læseren maa hellere se på billedet, og lade sin egen fantasi udføre resten.

Jeg vil blot sige så meget, at den giver både et overvældende indtryk af menneskelig kraft og energi, og et ligeså dybt indtryk af menneskers ringhed og lidenhed.

Den snor sig nemlig så langt øjet rækker som en slange op over grønne bjærge. Den er på een gang et menneskeligt kæmpeværk med sine tårne og tykke, høje sider, og når den forsvinder som en tynd streg oppe over de vældige bjærge, et talende tegn paa menneskenes evige afmagt overfor naturen.

Een ting var mærkelig for en Dansk: Ovenover den vældige hvælving, hvorigennem karavanerne i tusindvis af år har draget, stod, da vi kom derop, en ensom telegrafstang. Ellers sås kun, så langt øjet rakte, grønne bjærge og den gigantiske mur.

Jeg spurgte min Danske ven, hvad det var for en enlig telegrafstang, der stod her paa den gamle mur i Marko Polos pas. Han smilede og sagde: „Det er jo den Danske telegraf! Det er den, der går hjem til København!"

Ja, man bliver sentimental, når man rejser! Og vi voksne fyre kunde godt være faldet hverandre om halsen af glæde i det Øjeblik.

Den, der nogensinde har været i Kina, kommer virkelig ligefrem til at elske det folk og det land. Jeg kan sige, at af

Kineserdreng ved de hellige buer på vejen op til Ming-kejsergravene i Nordkina.

Middag og natterast hos den gamle tempelpræst i templet Bee-yen.tse i Nordkina.

Forfatteren i tempelruinerne i Nordkina.

Forfatteren til hest på en af de store marmorheste ved prinsessegraven.

de mange slags mennesker, jeg på min rejse har truffet, er Amerikanerne de elskværdigste, men Englænderne og Kineserne de bedste. Det, der navnlig er karakteristisk for Kineserne, er deres finhed og deres dannelse, deres dygtighed, deres trofasthed og deres hæderlighed.

Det er en kendt sag, at mange Engelske handelsmænd overhovedet ikke har skrevne kontrakter med deres Kinesiske leverandører. Når en Kineser har givet sit ord, så holder han det. Der er også det mærkelige, at når man kommer til Japan, vil man næsten i enhver Japanesisk forretning finde en Kineser — ved kassen. Japaneserne ved om deres egne, at man ikke kan stole på dem, men at man kan stole på en Kineser.

Vi er herhjemme opdraget til at anse Japanesere og Kinesere for så godt som det samme folk. Det er en stor fejltagelse. Japaneserne — det ser man straks, når man lander i Japan — må vistnok være en blanding først og fremmest af Malayer, nogle af de store Nordsibiriske folkeslag, Kinesere, og vistnok tillige af indbyggere fra Sydhavsøerne. Det er en uhyre blandet race, og som alle bastarder har den enkelte fremragende sider, men samtidig arvet stamfædrenes værste. Tag f. eks. blandingen af en hest og et æsel — muldyret. Det er stærkt som hesten, og udholdende som æslet, men ellers har det alle de dårligste karaktertræk hos begge forældre.

Japaneserne har lært at arbejde. I havnen ved Somonoseki så jeg for første gang på min rejse, siden jeg forlod Evropa,

nogle farvede folk virkelig bestille noget. Det var nogle kularbejdere, som ladede en damper. De var alle Japanesere, og de arbejdede som små hurtige tandhjul i et urværk.

I århundreder har Japaneserne været glimrende imitatorer. Da den Kinesiske kultur var på sit højeste. imiterede Japaneserne den, selv om de ikke gjorde det så godt. Nu, da da den hvide kultur står på sit højeste, imiterer de Evropæere.

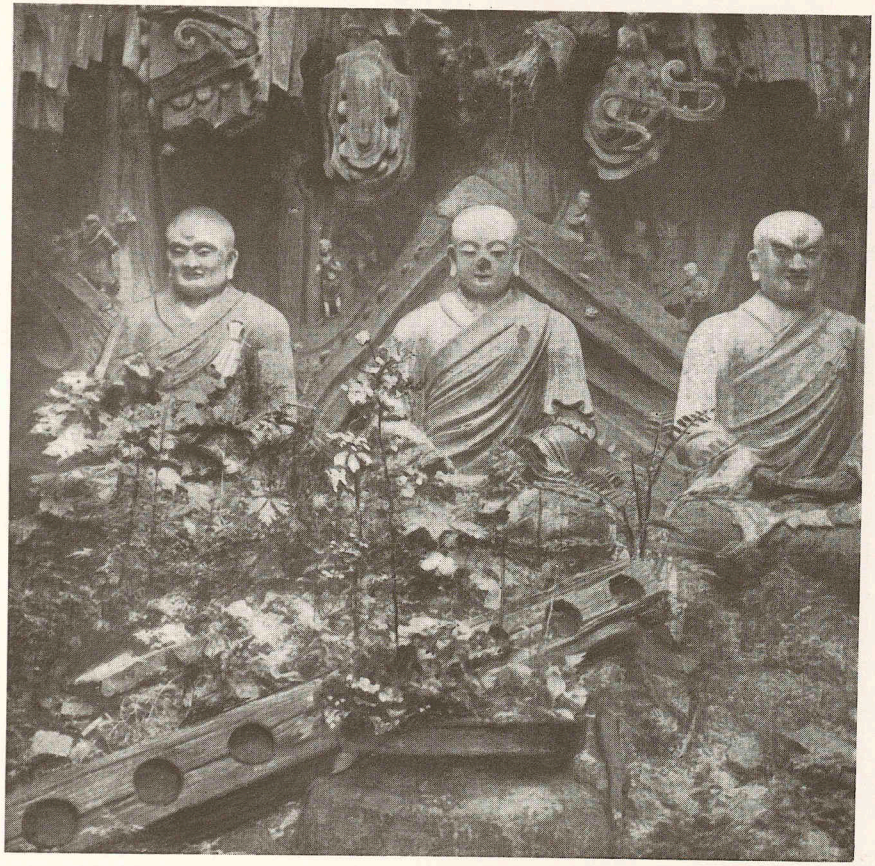
Den nation i Evropa, Japaneserne beundrer mest og føler sig mest tiltrukken af, er, trods Krigen, mærkelig nok Tyskerne.

Når man hertil føjer, at Japaneserne er et umådeligt renligt og ordentligt folk i modsætning til Kineserne, så kan der desværre ikke siges mere godt om dem. De er temmelig udannede og virker stærkt som parvenuer. Enten er de meget uhøflige, eller også overdreven høflige.

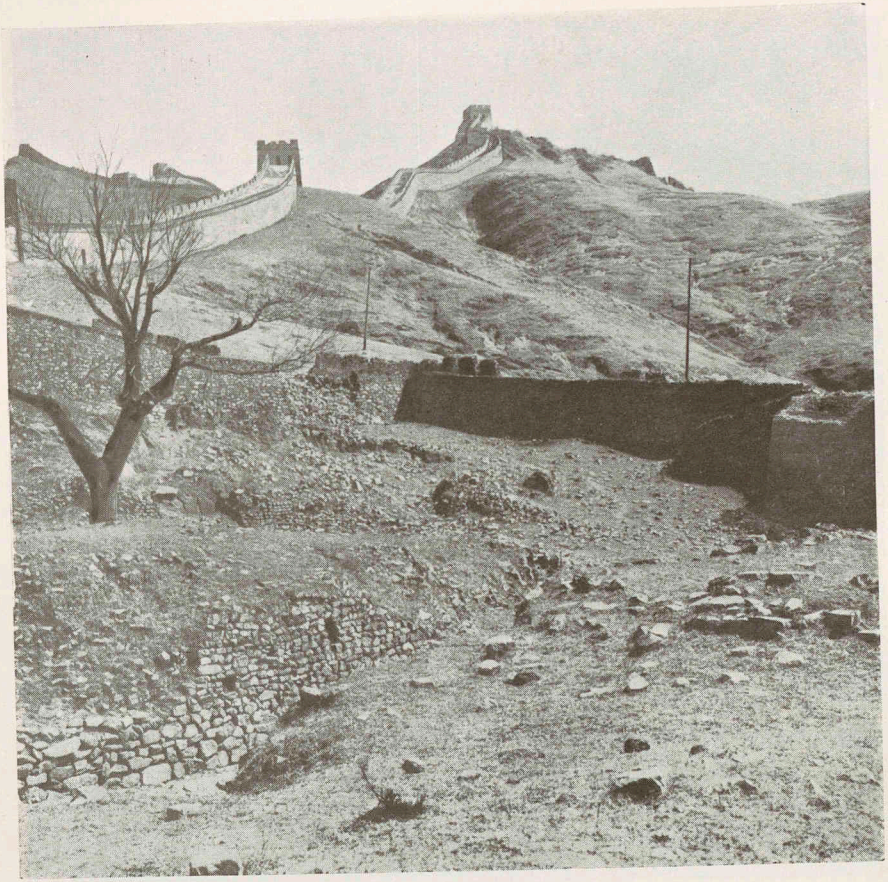
Ved at rejse i Japan, får man det indtryk, at Evropæeres beundring af Japaneserne er en stor misforståelse. Japaneserne ligner deres egne store, pragtfulde dampere. Disse skibe har 6—7 pragtfulde dæk, og de er højere og større end nogen anden nations. Men der er ingenting under vandlinjen. Når derfor det Japanesiske skib kommer i den mindste søgang, vakler og ruller det med hele sin store kunstige overbygning.

Japaneserne kan sammenlignes med en lille, temmelig udannet, meget energisk handelsmand, der er fuld af bluff, men uden penge.

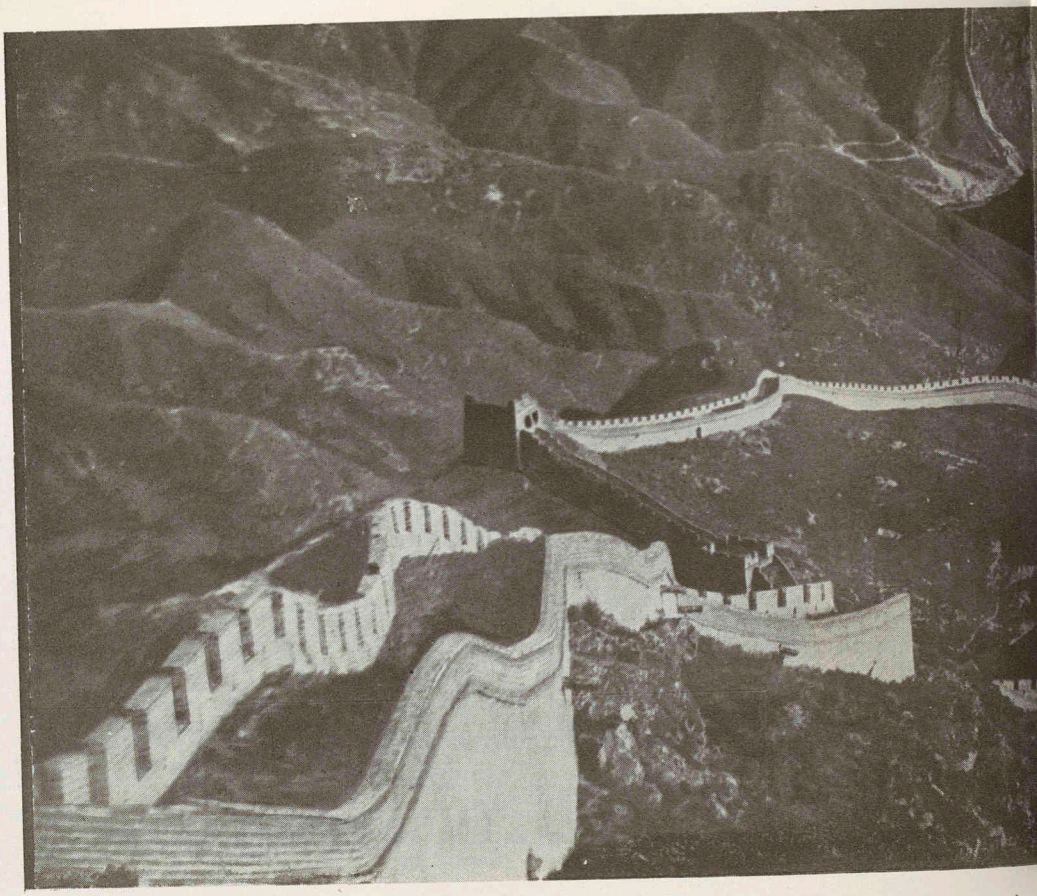
Selve landet er henrivende. Det ligner mest af alt en gennemordnet, nydelig dukkestue.

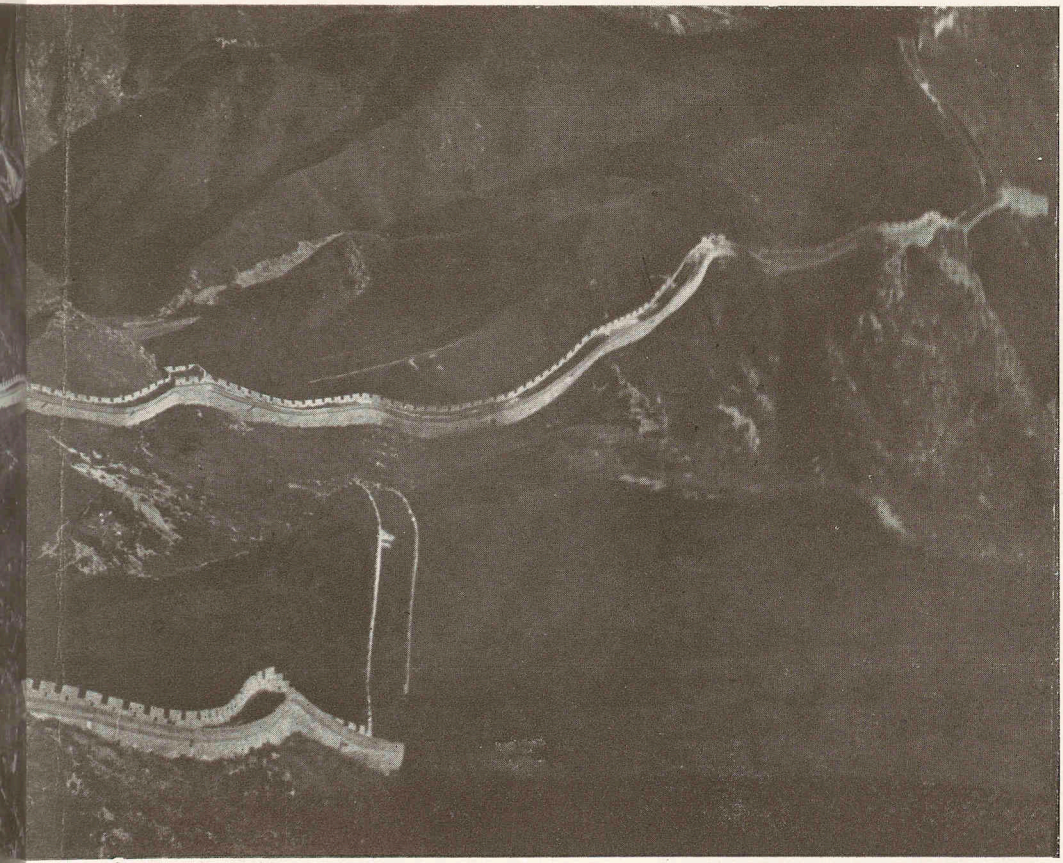
Gudebilleder i et forladt tempel i Nordkina.

Den store Kinesiske mur med Marko Polos Pas. Ved siden af porthvælvingen ses den Danske telegrafstang.

Den store Kinesiske mur, der

noer sig op over de grønne bjerge.

XIII.

PELIKANFISKERI PAA KISOGAWA.

Min fører, en Japaneser ved navn Yamagutschi og jeg, begge klædt i Japanesiske sommer-kimonos og Japanesiske træsandaler, ankom om eftermiddagen til Inuyama, en lille landsby eller rettere fiskerleje, som ligger ved Kisogawastrømmen. Kisogawa er en af de største floder i Japan, en pragtfuld strøm med stejle klippesider, der flygtigt kan minde om Rhinen. Den har en rigdom af Japanesiske laksørred, og vi skulde ud at fiske med pelikaner.

Nede ved landgangsstedet fik vi vor Japanesiske båd med høj, opsvungen stævn, overdækket med et tag og behængt med mange, røde papirlygter. Et par halvnøgne Japanesere med høje, spidse hatte og vældige muskelknuder skulde ro for os.

Solen var ved at gå ned, og vi sejlede op ad strømmen, medens mørket bredte sig. Da det var bleven helt mørkt, nåede vi omkring et lille forbjærg, og her lå de andre Japanesiske både og ventede.

At fiske med pelikaner er en yndet fornøjelse i Japan. Man slutter sig sammen i både og har mad, sake og geishaer med. Fornøjelsen var allerede i fuld gang. Der lå en

række sådanne både ovre på den anden side, fulde af halvnøgne, Japanesiske mandfolk, som var ude for at slå ordentlig til skaglerne med deres geishaer. Bådene var behængt med kulørte, røde og gule lygter ligesom vor, og geishaerne sang, spillede og lo, så det gav genlyd i alle klippesiderne. Mandfolkene drak sake, spiste, sang og råbte, lo og kyssede pigerne.

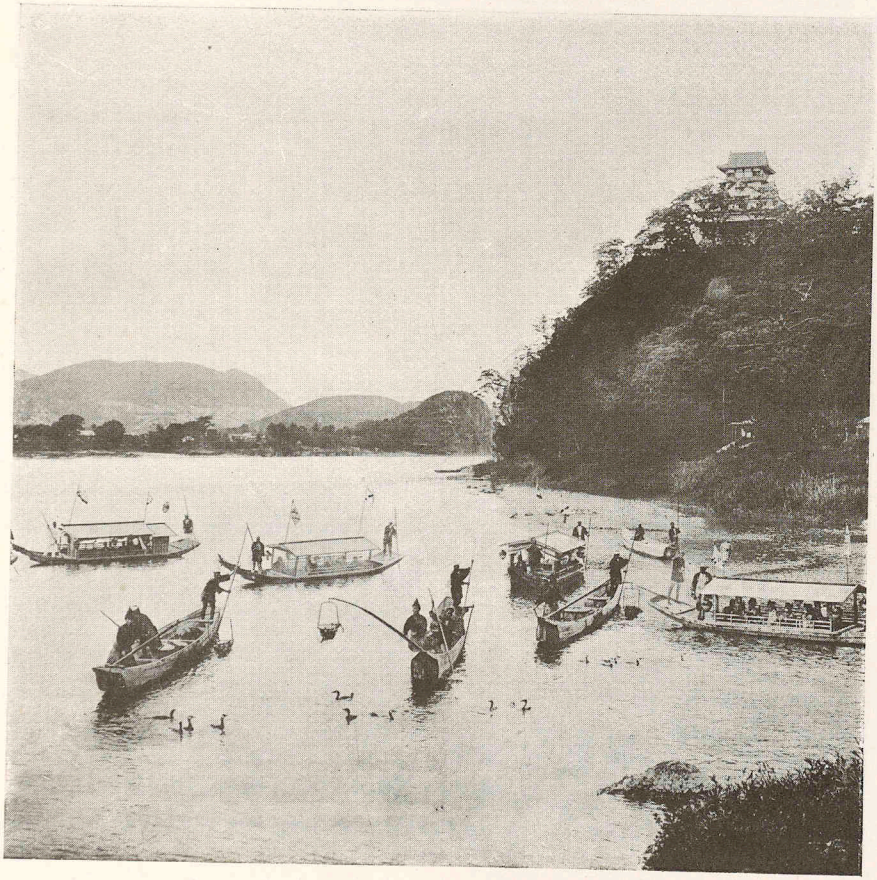
Længere inde ved breden lå de rigtige fiskerbåde. De var lange, smalle og spidse og var bemandede med tre Japanesere hver, hvoraf den største var en gammel erfaren fyr i blå kimono og høj, spids skindhue. Midt i båden var en hel stabel brænde, og foran på stævnen hang på en lang jernstang en flettet jernkurv, der var fuld af glødende flammende brænde.

I store kurve havde hver båd fem pelikaner.

Fiskerbådene stødte fra land. Vi andre fulgte efter. De gamle Japanesiske fiskere tog pelikanerne op af kurvene, bandt strikker om deres hals og forkrop og slap så hele koblet i vandet.

Pelikanerne var henrykte og ganske fra det af glæde over friheden. De sprang og boltrede sig som besatte, råbte og skreg. Om halsen havde hver pelikan et stykke sejlgarn snøret stramt sammen, for at de ikke skulde sluge de fisk, de fangede.

Roerkarlene smed mere brænde på ilden, og nu foer hele flotillen ned ad strømmen, og vi efter dem. Hvilket æventyr! Forrest pelikan-koblerne hujende gennem vandet, dykkende og hentende sølvglinsende, blanke ørreder op i Skindposerne under deres næb, som de gamle fiskere straks brækkede op og tømte

Pelikanfiskeri på Kisogawa-strømmen

Unge Geishaer modtager undervisning i Geishaopdragelsesanstalten.

igen med virtuosmæssig øvelse. Dernæst de lange, smalle fiskerbåde med de flammende ildkurve, som lyste langt hen over vandet, og med de råbende, skrigende, halvnøgne Japanesiske roerkarle i. Så bådene med de lysende brogede, Japanesiske lygter og de henrykte Japanesere, ophidsede af vinen og jagten, med de syngende, spillende, leende og kyssende geishaer i favnen!

Ned langs den sølvblanke strøm gik det i rivende fart som den vilde jagt; forbi mørke klipper, stejle forbjærge og høje brinker, mens den store måne skinnede vemodigt ned på den glimtende strøm.

Pelikanerne var storartede. De svømmede afsted som besatte, mens fiskerne holdt deres tømmer i hånden. Det så ud, som om hele koblet virkelig trak bådene afsted. De dykkede som lyn og snappede laksørrederne i deres lange næb og forsøgte hurtigt at sluge dem. Men i samme nu trak den behændige gamle Japaneser den store fugl med et eneste tag op i båden greb den om halsen, bøjede den ned og gav den et tryk. Og pelikanen, der så ud, som om den havde søsyge, måtte brække sig. Op kom fisken spillevende af halsen på den og ned i en kurv. Så ud i vandet igen med den henrykte pelikan, og sådan videre under skrig, råb, latter, sang og spil. I sandhed dette var fiskeri!

I løbet af en halv time havde pelikanerne fanget omtrent en hel tønde fuld af laksørred. Vi holdt nu hvil i en bugt og spiste til aften i måneskinnet og lyset fra de store ildkurve.

Desværre kunde Amerikanerne og vi ikke indlade os i samtale med Japaneserne. Vi måtte nøjes med at tale med fingrene. Geishaerne var henrykte over os, Japaneserne sang og skålede med os, og Mr. Yamagutschi sendte den ene dundrende vittighed efter den anden over rælingen.

Det var imidlertid bleven sent, og farten skulde nu fortsættes på samme måde hele natten. Min fører og jeg, der skulde køre en lang vej op til en stor, gammel Japanesisk by, som hedder Nagoya, tog derfor afsked med det muntre fiskerselskab, for at køre bort i natten.

Del af et gammelt tempel ved den Japanesiske kyst.

Rige Japaneserinder på rejse i bærestol gennem Japan.

XIV.

A JAPANESE INN

Det var meget sent, da vi svingede op foran det store Japanesiske hotel, hvor min fører havde bestilt værelser i forvejen.

Fire unge Japaneserinder modtog os knælende i forhallen og slog hovederne mod gulvet.

Efter at vi havde stillet vore træsandaler her, blev vi på vore Japanesiske strømpesokker ført op til vore værelser. Til mig, som man ansaa for en honorabel personlighed, havde man udvalgt det, der hed prinsens værelse. En af de Japanesiske prinser kom nemlig undertiden til Nagoya og boede da her.

De Japanesiske værelser er først og fremmest rene. Der findes ikke et støvgran. Derfor tager man altid sine sko af, inden man går ind i et hus i Japan. Væggene i mit værelse var pragtfuldt dekorerede med storke med gyldne næb og Japanesiske fyrretræer med krogede stammer. Lange fyrregrene snoede sig om konturerne af vægbillederne, hvor gyldne skyer sejlede hen over den Japanesiske himmel.

Af møbler var der saa godt som ingen. Kun et lille, et kvarter højt bord af sort og forgyldt lak stod paa gulvet. Dernæst i baggrunden af værelset en smuk gammel bronzevase med Japanesiske liljer. Vinduerne og dørene var til at skyde frem og tilbage og bestod af udspændt papir.

Midt på gulvet var sengen. Det var et leje af fire enorme silkepuder ovenpå hinanden, hvorover der var lagt et lagen, hovedgærdet var en lille rød silkepude, betrukket med noget hvidt. Det var, fordi jeg var mandfolk, at jeg fik en sådan pude. Havde det været en dame, havde der i stedet stået en skarp, rødlakeret lille skammel til at lægge hovedet på. Dernæst var der et lagen, og et tyndt silketæppe.

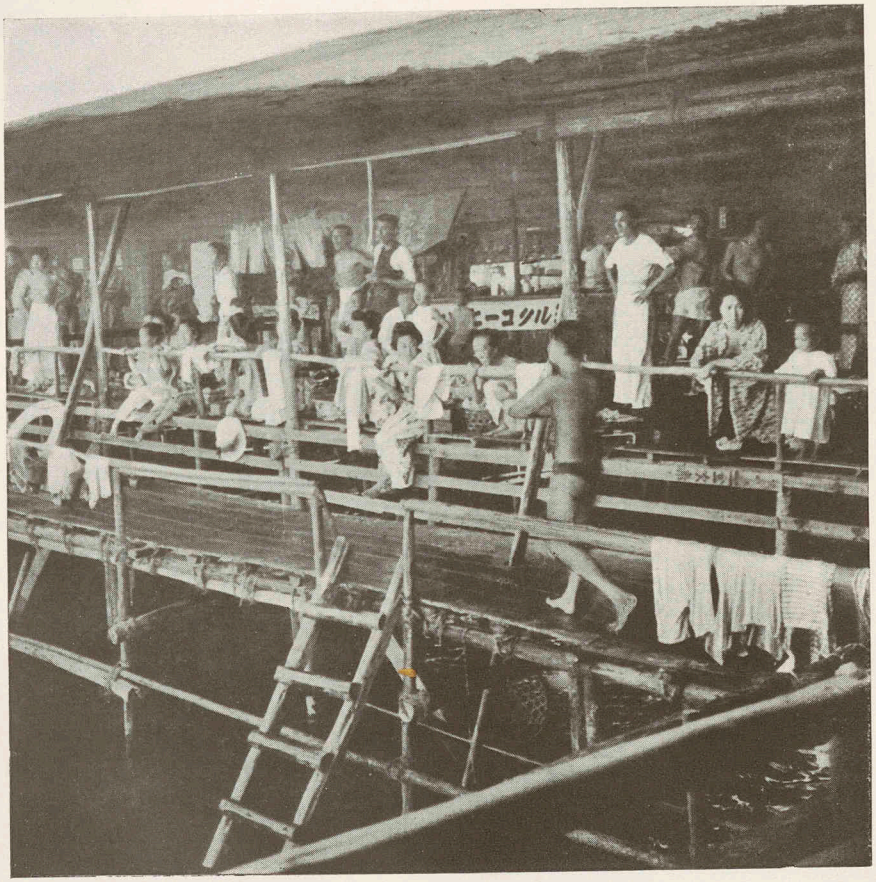
Over det hele hang et kæmpemæssigt grønt moskitonæt med stærkt røde kanter. Udenfor sengen stod på gulvet et stort fad med kager. Dette byder man altid i Japan den nysankomne.

Det var sent og vi havde allerede spist til aften. Mr. Yamagutschi sagde derfor godnat, gik nedenunder til sit værelse, og jeg belavede mig på at gå i seng.

De fire Japaneserinder blev stadig inde i værelset og lod til at vente. Jeg undrede mig over, hvad de vilde, og forsøgte at betyde dem, — de kunde naturligvis ikke Engelsk, — at de skulde gå. Men de nærmede sig tværtimod alle fire i deres nydelige kimonoer og med de bløde, bøjelige bevægelser begyndte de at trække i mit tøj. Jeg blev højst forbavset og søgte at afværge dette angreb. Men de lo bare, og det var ikke muligt for mig at undgå det: de tog simpelthen tøjet af mig! Jeg var jo ikke vant til på min rejse at blive klædt af ved aftenstid af unge damer. Men atter her stødte den Evropæiske moralfølelse sammen med den Orientalske. Det er ikke muligt for en Japaneser eller Japaneserinde at se nogetsomhelst uanstændigt i den naturlige nøgenhed, og

Gade i en Japanesisk by.

Japanesisk søbadeanstalt.

jeg tror, at hvis man forsøgte at forklare dem det, vilde de anse en for at være gal.

Der var ikke andet for at gøre end at finde sig i sin skæbne. De fire unge piger klædte mig elskværdigt smilende af, og derefter gav de mig en tynd Japanesisk kimono på, Den ældste af dem tog mig ved hånden og ledte mig nedenunder til det store baderum, medens de tre andre unge piger muntre fulgte efter.

Japaneserne bader morgen, middag og aften. Deres renlighed er en af deres mest fremtrædende og bedste egenskaber.

Vi kom ned i det store baderum, hvor alt var skuret træ. Badekarrene er ikke aflange som vore, men høje og ret smalle, næsten som en firkantet tønde. Der var rækker af sådanne tønder langs væggene, og i adskillige sad der allerede Japanesere med hovedet lige over kanten og så på os. I nogle af tønderne var der varmt, i andre koldt vand, og man skiftede så fra den ene til den anden.

Det var yderst behageligt. Da jeg kom op af vandet, blev jeg tørret og viftet af de unge damer. Derefter tog de mig atter ved hånden og ledte mig op igen i mit prinseværelse.

De vilde stadig ikke gå, så jeg kunde ikke en gang komme i seng i fred. Den ældste løftede moskitonættet op, og jeg lagde mig ind på mine silkepuder. Derpå skubbede den ene fadet med kagerne ind ved siden af lejet under moskitonættet. De to andre kom med en Japanesisk porcellænskande fuld af isthe og nydelige små porcellænskopper.

Da alt således var gjort istand på den nydeligste og ren-

ligste måde, lagde de sig alle fire på knæ udenfor nættet og slog atter hovederne mod gulvet. Så spurgte de mig ved tegn, om jeg vilde have, de skulde slukke lyset, og endelig trak de sig baglæns og nejende ud af papirdøren. Snart efter sov jeg de retfærdiges søvn i min duftende rene silkeseng.

Næste morgen vækkede mine fire unge damer mig igen. De havde nu fået nystrøgede, hvide og blaa blomstrede kimonoer på med store, røde og gule kæmpesløjfer på ryggen. Hele den samme komedie med badet gentog sig, og da jeg atter kom op i værelset for at blive klædt på, var sengen taget væk og hele værelset gjort istand. Da jeg var færdig, bragte de et lille, bitte, sort og forgyldt bord, som de satte midt på gulvet, hvor jeg tog plads. På lakbordet satte de en stegt Japanesisk ørred i en aflang, nydelig Japanesisk porcellænsskål. Dernæst bragte de en rød, sort og forgyldt lakæske, hvori var dampende, kogt ris. Så to porcellænsskåle, een med en suppe, kogt på grøntsager, og een vistnok med fiskesuppe. Dernæst en pyntelig skål med en muslingret, og tilsidst the. Ved siden af lå der to cedertræs spisepinde, som aldrig havde været brugt før.

Jeg spiste mit morgenmåltid på gulvet, medens de fire unge damer lå på knæ i en halvkreds omkring bordet. Ogsaa Mr. Yamagutschi sad i sin Japanesiske silkedragt pa gulvet, og underholdt mig om rejsens videre forløb.

Kæmpestor Buddha. Broncefigur i Sydjapan.

Japanesisk gudelig fest.

XV

KABUKIZA-THEATRET OG DET NATLIGE JOSIVARA I TOKIO

Vi er i Tokio i juli måned. Det er fugtigt overalt, og samtidig kogende varmt; akkurat som om man sad indeni en kogende thekedel. Vældige regnskyl styrter som vandfald ned ad gaderne mellem de små, Japanesiske huse og gennembløder alt, og rickshaw-kulierne løber næsten nøgne og pjaskvåde, som i et evigt styrtebad, gennem vandet, der driver ned ad gaderne. Vi sidder selv indpakket i sorte voksdugshylstre i de små rickshaws. En Engelsk ven, Redwin, med hvem jeg havde sejlet fra Kina til Japan, spurgte mig en dag på det store Tekokohotel om jeg ikke havde lyst til at spise til middag med ham og to Japanesere. Han var bleven inviteret ud med to Japanesiske storkøbmænd, med hvem han stod i handelsforbindelse; vi skulde først spise til middag, derefter i det gamle Kabukiza-theater og så efter Japanesisk skik i Josivara.

Vi spiste vor middag og kørte derefter i rickshaws til det tohundrede år gamle theater.

Det er bygget helt af træ, uden farver, blot glat poleret

træ overalt, og kan rumme 2000 mennesker. Der var myldrende fuldt, da vi kom ind. Unge og ældre Japanesere løb rundt imellem hverandre, unge mødre med deres små børn, gamle Japaneserinder og theatertjenerne i deres fantastiske dragter. Alle var naturligvis i kimonoer og lo, snakkede og gestikulerede. Selve theatret var en stor, aflang, firkantet sal. Der var ingen stole på gulvet; dette var derimod inddelt i firkantede rubriker, og i hver rubrik kunde der ligge fire Japanesere. Hele gulvet var opfyldt af leende og pludrende Japanesere og Japaneserinder i deres spraglede og blomstrede kimonoer, og de tusinder af vifter sendte en hel luftstrøm gennem salen. Siderne dannedes af høje gallerier, der bares af mægtige, gamle polerede træsøjler. Langs det øverste galleri hang store, kulørte Japanesiske lygter, og langs det nederste hang i stedet for lygter, store, klare glasbeholdere med vand i. I vandet svømmede levende, gyldne, Japanesiske slørhalefisk, medens lyset skinnede gennem beholderne.

Vi satte os alle fire, de to Japanesiske købmænd, Redwin og jeg, i en rubrik midt på gulvet. Vi fik silkepuder udleverede af theatertjenerne. Derefter bragte disse os ris, en muslingret, the, Japanesisk sake, tobak og piber og en nydelig lille kasse med gløder i en porcellænspotte. Alle vegne drak man the, spiste ris, kager, sukkergodt og andre slikkerier, der bragtes rundt af gamle Japanesiske tjenere i blåblomstrede kimonoer og rødbrune bukseskørter.

På salens ene længdevæg var scenen. Rampen var sådan

Den bedste skuespiller i Japan: Uzaemon-Schimura.

noget som fireogtredive alen bred. Fra baggrunden af tilskuerpladsen førte på hver side en træbro over til scenen i en alens højde over gulvet og de liggende tilskuere. Ad disse to broer kom de skuespillere gående, som kom rejsende udefra i skuespillet. Da tæppet blev trukket fra scenen, så man den skønneste, gamle Japanesiske dekoration, tømret op på fuldt moderne facon på den mægtige drejeskive. Virkelig blomstrende kirsebærtræer hældede sig ind over veritable, nydelige Japanesiske huse. Rigtige smukke Japanesiske templer med gudebilleder af sten kom frem, da scenen drejede, skønne Japanesiske træbroer spændte deres fine buer over en veritabel flod, og et fuldstændig rigtigt vandfald sendte sine kaskader ned over scenen. Drejeskiven drejede videre, og man gik fra værelse til værelse i de nydelige Japanesiske huse. Begyndte ude i haverne og endte helt inde i de inderste værelser, kort sagt, man troede at overvære en af Reinhardts nyeste og bedst iscenesatte forestillinger. Og dog var det intet nyt for Japaneserne. Sådan og med sådanne tekniske hjælpemidler har man spillet i de sidste to hundrede år. Alt var nydeligt malerisk og gjort med alle de glimrende, fine detailler, der er så betegnende for den japanesiske manuelle færdighed.

Forestillingen varede fra omtrent kl. 4 om eftermiddagen til kl. 11½ om natten, og der blev spillet mange forskellige slags stykker. Det første stykke, vi overværede, var et stærkt naturalistisk og realistisk, let gammeldags konversationsstykke,

der i sin form og sit indhold kunde minde stærkt om Goldoni, Sheridan eller Olufsens „Gulddåsen". Det var skrevet i Tokogava-perioden og var altså ret gammelt, men skuespillerne spillede det på en forbavsende moderne måde. Det foregik hos en Japanesisk landsbybarber, og der optrådte sådanne folk som smeden, barberen, fredsdommeren, værten, amtmanden og lensgreven. Stykket bestod egentlig kun af meget fint nuancerede samtaler, og skuespillerne spillede sådan, at man næsten kunde tænke sig, at William Bloch, Herman Bang eller Johs. Nielsen havde sat det i scene. Der var de samme morsomme realistiske påfund, hele den nøjagtige afkopiering og udformning af alle det daglige, almindelige livs nuancerede realiteter. Skønt jeg ikke forstod sproget, spilledes det så godt og var så udmærket sat i scene, at jeg meget ofte både forstod replikkerne og tydeligt kunde følge gangen i stykket. Der var en henrivende scene, hvor landsbybarberen læste lensgreven teksten, en, hvor den gamle fredsdommer talte pengene op på gulvet, for at se, om han havde fået rigtigt igen, og mange lignende scener, — ustyrligt morsomt og vittigt. De blev spillet så naturligt, som om de virkelig var udsnit af det daglige liv. Al stilisering, ethvert forsøg på at hæve spillet op i en uvirkelig sfære var komplet banlyst. Disse Japanesiske skuespillere talte virkelig og spillede således, at vi herhjemme på vore theatre vilde have den største vanskelighed ved at gøre dem dette kunstsykke efter.

Skuespilleren Fukusuke Nakamura som josivaradame i et Japanesisk skuespil.

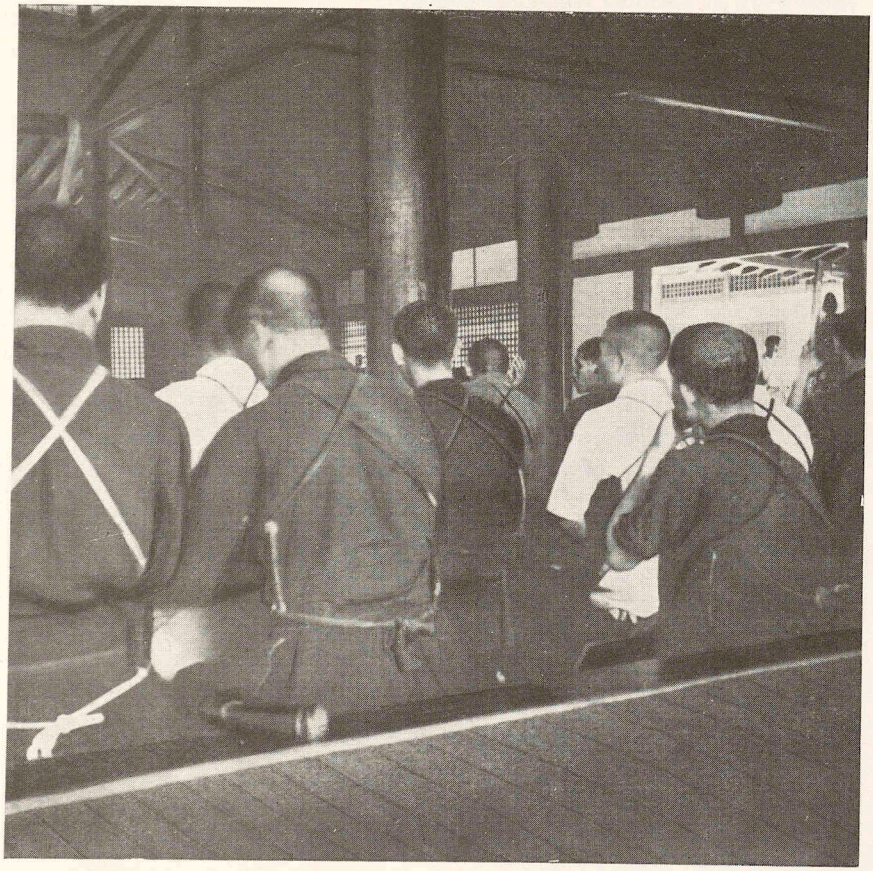
Japans bedste skuespiller, Uzaemon Schimura i en rolle. Han er som næsten alle Japans skuespillere tatoveret paa store dele af kroppen.

Deres kostumer var gammeldags Japanesiske dragter i dæmpede, douce farver, nærmest svarende til vore Holberg- og revolutionsdragter. Skuespillerne var alle barberede på issen og havde langt hår, der var sat højt op i en knude i nakken.

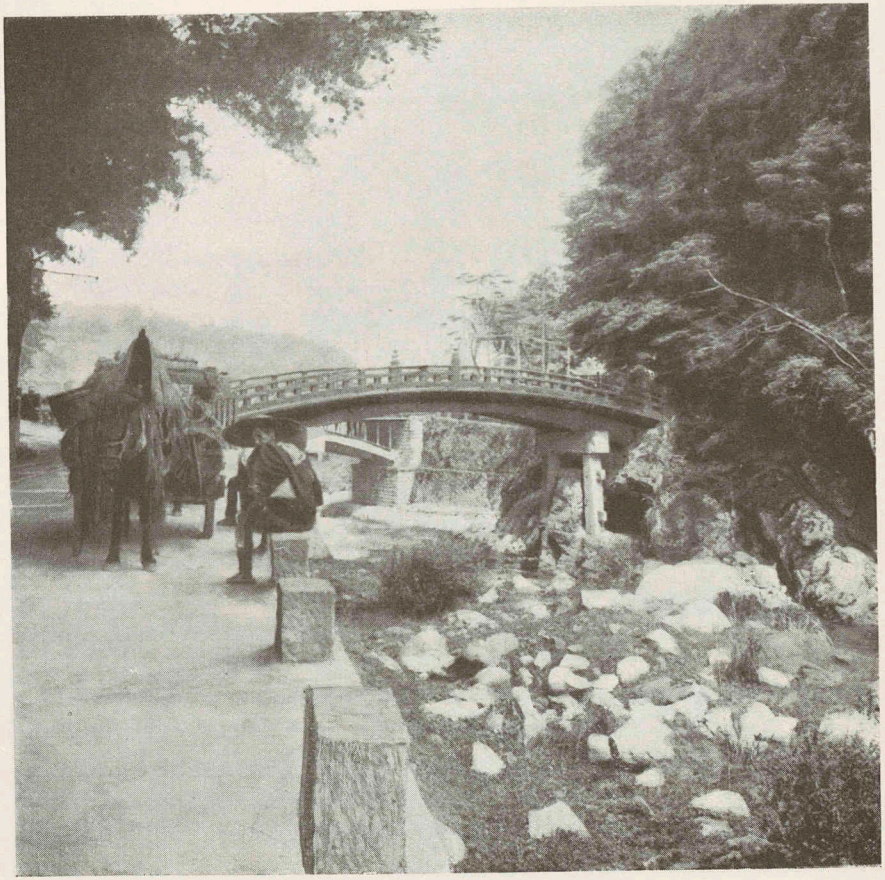
Det hele var højst mærkeligt. Man troede at overvære den mest ultramoderne, realistiske og naturalistiske komedie på et højt moderne Evropæisk theater, blot spillet i Japanesiske dragter og på et vild fremmed sprog. Den eneste afvigelse, der fandtes, var, at der i højre og venstre proscenium lå fire mand på hver side, knælende på en forhøjning. De spillede alle på Japanesiske guitarer og var klædt i gammeldags dragter, og hver gang skuespillerne paa scenen holdt op at tale, faldt de ind med en mærkelig dyb, gutturaltkingende messe. Det var fortællerne, som fortalte om stykkets videre fremskriden. For at sammenligne det med et Dansk stykke, f. Eks. „Elverhøj", vilde man, når Kristian den Fjerde havde spillet sin scene til ende i elverkrattet og gik ud af scenen, høre fortællerne meddele publikum, at nu satte kongen sig på sin hest og red gennem sommernatten til Højstrup, som lå strålende oplyst til dans, så gik han op ad trappen, medens han hørte dansemusikken klinge, og nu trådte kongen ind i salen med den unge pige. Og i det samme drejede hele scenen, og så så man kongen træde ind i salen. Egentlig var det en udmærket ide, som Japaneserne naturligvis har haft for hundreder af år tilbage, og som vrkelig bevarede kontinuiteten i stykket på en glimrende måde.

Sommetider kom der midt i en samtale en lille bitte forunderlig mand frem på scenen; han var helt klædt i sort og havde en sort hætte over hovedet med spidse sorte øren, ligesom ørerne paa et hestehoved. Han satte sig som en lille dæmon med ryggen til publikum ved siden af de skuespillere, der netop skulde føre en længere samtale. Der blev han siddende, til samtalen var forbi, og så hoppede han ud igen. Jeg forstod i begyndelsen ikke, hvad han skulde, men saa fik jeg at vide, at det var suffløren. Det Japanesiske theater har også *sin* konveniens: en mand, der er klædt i sort, er usynlig, — ham ser man ikke.

Efter denne afdeling kom et stykke af en ny art. Det var ganske vist ikke realistisk, men dog af mere ubunden art. Det var et forvandlingsstykke med en mængde rollehavende, men mærkelig nok var det den samme hovedskuespiller, der spillede de fleste af personerne. Han havde nemlig en så forbløffende evne til at klæde sig om så hurtigt og omtrent på selve scenen, at man pludselig syntes, at der som ved trylleri stod en helt ny person på scenen i løbet af så kort tid, som man bruger til at blinke. Stykket handlede om et barn, som guderne havde udstødt, og som skulde frelses fra en eller anden ond fyrste eller magt, som forfulgte det. Det skulde druknes i det store vandfald og altsaa reddes herfra. Der var bl. a. en scene, hvor en gammel, rystende og forskræmt japaneserbonde skulde kaste barnet fra den høje brink ned i vandfaldet. I samme øjeblik, han havde gjort det, skjulte han

Den gamle Japanesiske fægteskole i Kyoto.

Den hellige, røde bro i Nikko.

sig i rædsel under den måtte, Japanesiske bønder bruger som kappe; og i næste sekund styrtede en hel ny person — men det var den samme skuespiller — nøgen på hovedet i vandfaldet og reddede barnet. Mens han dukkede under i vandet kom pludselig vandfaldets gud frem oppe i vandkaskaderne med langt udslået hår og i en anden klædning; det var atter den samme skuespiller. Så opstod der en kamp i selve vandfaldet, mellem barnets redningsmand og en ny person, som vilde rive det fra ham, således at hovedskuespilleren spillede snart den ene, snart den anden af de to personer. Snart var han barnets redningsmand, snart den anden, idet han changerede med en anden skuespiller, som var tatoveret på kroppen, lige som han selv. Denne skuespiller sagde dog ingenting; det var hovedskuespilleren, der havde alle replikerne på begge sider at fremsige. Den anden brugtes kun til staffage. Der var et øjeblik, hvor hovedskuespilleren kom op på landjorden og slog sin Japanesiske parasol op, og i samme sekund stod der en helt anden person på scenen, han havde nemlig som et lyn byttet dragt med staffageskuespilleren og givet ham barnet i armene, således at staffageskuespilleren nu spillede redningsmanden og han selv den anden. — Derpå rev han barnet fra redningsmanden og slog staffageskuespilleren til jorden, styrtede ham ud i vandfaldet, løb op på en lille høj og lagde barnet på brinken, faldt selv på knæ bag nogle risbunker og takkede guderne for redningen. I samme øjeblik kom den samme hovedskuespiller gående ad broen fra

baggrunden op over tilskuerpladserne som en ganske ny person og tog barnet i sine arme under tilskuernes endeløse jubel.

Hovedskuespilleren spillede forresten rigtig godt, men var dog ikke nogen særlig fremragende skuespiller. Den kolossale lykke, han gjorde, beroede på hans rent ud forbløffende færdighed i at forvandle sig og klæde sig om, blot medens en anden person måske dækkede ham, f. eks. under slagsmålet i vandet. Han gjorde bl. a. det fuldkomne taskenspiller-kunststykke, medens han rullede rundt i vandet med sin modstander, at bytte klæder med denne flere gange, således at tilskuerne til slut var aldeles fortumlede og næppe vidste, hvem der var hvem.

Efter dette kom der en gammel komedie eller måske snarere tragedie. Dragterne var pragtfulde og fantastiske forunderlige af farver og former, men spillet bestod mest i tomme, bombastiske bevægelser og vedtagen tradition uden noget egentlig indhold, en tradition, der var langt mere outreret end den Kinesiske og slet intet havde af de Kinesiske theaterforestillingers forunderlige finhed og fantastiske poesi. Det var ganske mærkeligt at se disse forestillinger, hvor de to lande, Kina og Japan, karakteriserede sig selv. Det ældgamle Kina ved sin fine poesi og sin fantastiske kultur, som ikke har det mindste med livets virkelighed og naturlighed at gøre, og det mere kølige og forstandsmæssige Japan, hvor den klare,

Helligt optog foran et thehus i Japan.

logiske beregning og sarkastiske virkelighed spiller den afgørende rolle i folkekarakteren.

Det var i det hele en indholdsrig theateraften, thi efter dette kom til overflod en afdeling med sang og dans.

En danserinde kom frem, pragtfuldt smykket med en høj, kunstfærdig opsat, gnistrende sort frisure og klædt i et dejligt sort kostume, overbroderet med guld og farver, med en højrød underkjole og en enorm skrå sløjfe af rød, broderet silke på ryggen. Dansen var kun snoninger, drejninger og stillinger, ikke dans, sådan som vi forstår det. Bevægelserne endte stadig med, at det fine, lille, porcellænsagtige ansigt drejedes skråt opad med et forundret og spørgende udtryk, som om hun vilde sige: „Hvad skal dog alt dette betyde?"

Derefter dansede to bitte små Japaneserinder aldeles som to sommerfugle, der flagrede gennem luften. De forfulgtes af et forfærdeligt uhyre, som kom jagende på broen over tilskuerpladsen i et pragtfuldt rødt og gyldent fantastisk silkegevandt og med en vældig manke, som hang ned ad ryggen og over begge skuldre på ham. Den så ud, som om den var lavet af kæmpelange, hvide bjørnehår. Uhyret var hvidmalet i ansigtet, og fordybningerne i ansigtet var trukne stærkt op med zinnober og guld. I baggrunden var der en række store højrøde og gyldne skærmbrætter med Japanesiske fyrregrene, og storke, som svævede over den Japanesiske gyldne himmel. I midten var der en mægtig forhøjning, hvortil tre trappetrin

førte op, og på forhøjningen sad en række mænd i sorte og rustrøde, broderede silkedragter og spillede og sang.

Det var den forunderligste musik. Dansen var ligesom skuespillet ledsaget af den tidligere beskrevne mærkelige, dybe, gutturale messe. Det var som en sammenblanding af et katolsk, dybt religiøst kor, og de forunderligste, mest raffinerede moderne dissonanser.

Efter forestillingen kørte vi til Josivara. I Japan gør sig den samme opfattelse gældende med hensyn til forholdet mellem mand og kvinde, som i Kina. Her er ægteskaberne endnu mere end i Kina baserede på fornuftpartier og forretningshensyn. Men da kærlighedslivet er meget stærkt udviklet i Japan, foregår forelskelserne dels på thehusene, dels — og navnlig — i Josivara. Japaneserne står næsten endnu mere uforstående end Kineserne overfor den evropæiske moralfølelse, ligesom de aldeles intet uanstændigt kan se i det nøgne. Det er dem heller ikke muligt at se nogetsomhelst galt i det naturlige forhold mellem mand og kvinde. Af den grund har staten oprettet og opretholder stadig en vældig bydel i Tokio, hvor der kun findes Josivarahuse, og hvor der findes samlet ca. 3000 courtisaner. Josivara er et sted, som enhver kan besøge, alt går nydeligt og net og forsåvidt anstændigt til. Det er absolut et sted, hvorhen en Japaneser altid tager sin gæst.

Vi kørte altså over til Josivara sammen med vore to fornemme Japanesiske købmænd og gjorde først ophold udenfor

Josivarakurtisane.

Anden klasses Josivara kurtisaner i deres forgyldte bure.

kvarteret i et såkaldt „waitinghouse“, hvor alt, efter Japanesisk etikette, blev ordnet, så vi kunde blive modtaget, som vi burde i det ældste og fornemste hus i Josivara. Da der herfra var bleven sendt løbere i forvejen for at melde vor ankomst, kørte vi op igennem kvarteret. Det bestod udelukkende af sådanne huse og var overraskende og overvældende pragtfuldt. Langs gaderne lå de høje, fantastiske gammeldags træhuse med træsøjler, udskårne trægallerier og opsvungne tagskæg. Udfor stueetagerne var væggen taget bort og erstattet af et åbent, udskåret og rigt forgyldt trægitter. I loftet indenfor hang masser af kulørte lygter. På gulvet sad på røde silketæpper tyve til tredive Josivarapiger, hver med et lille sort og rødt lakbord foran sig og røg af lange, fine Japanesiske piber. De havde høje, kunstfærdigt opsatte frisurer, var stærkt sminkede, elfenbenshvide med røde læber og i pragtfulde silkeklæder i gammel stil. Alle i hvert hus havde samme slags dragt. Underkimonoerne var af muslingerød crêpesilke, overkimonoerne lyseblå og violette og overbroderede med blomster i guld og farver i tusinde variationer. Det var et aldeles pragtfuldt syn. — Hvilket emne for en eksotisk maler! — Der var ikke spor af den Evropæiske ildelugtende frivolitet over dette kvarter. Det var ordentligt, net og yderst renligt, smagfuldt og gjort med stor skønhedssans. Det er en statsinstitution med embedsmænd, som har deres værd i staten og selv ved, hvad de er værd. Selvfølgelig er det altsammen som det skal være, fordi det er staten selv, der har oprettet dette.

På hver side af det lange, forgyldte gitter sad en Japaneser og viftede sig roligt med sin vifte. Han sad eller lå på knæ i en slags bedestol og var klædt i stribede silkeklæder. Med ham afgjorde man den forretningsmæssige side af besøget.

Vi kørte op til det store hus, hvor der var truffet foranstaltninger til vor modtagelse, og modtoges i forhallen af syv gamle, Japanesiske tjenerinder. De kastede sig på knæ og slog gentagende deres hoveder mod gulvet til velkomst. Længere henne lå tre gamle Japanesere på knæ og slog også hovederne i gulvet. De gamle tjenerinder tog os ved hånden og ledte os ovenpå. Vi kom ind i et værelse med fine Japanesiske stråmåtter på gulvet og fik Japanesiske Kimonoer på i stedet for vore egne klæder. Så blev der bragt et langt, en halv alen højt, sort og forgyldt lakeret træbord ind, hvorpå der serveredes muslinger, champignons, ferskner m. m. Vi spiste dette med pinde og drak Japanesisk vin dertil. De tre gamle Japaneserinder opvartede os på det bedste.

Vi sad der et kvarter, en halv time, tre kvarter og kunde ikke begribe, hvorfor alting trak så længe ud. Redwin og jeg var jo ikke komne til Josivara for at sidde og spise med de to købmænd, men for at se det interessante liv. Jeg sparkede til Redwin under bordet, og han sparkede igen og fortalte mig paa Fransk, at dette var den Japanesiske etikette — det nyttede ikke at gøre vrøvl.

Endelig kom vi da igennem de tre kvarter sammen med de to Japanesere, idet vi talte om silke- og rismarkedet og hun-

drede andre ligegylde ting. Pludselig blev papirdørene ganske sagte trukket til side. De tre gamle Japaneserinder lagde sig på knæ og berørte gulvet med panden, og nu kom fire unge Japaneserinder, efter sigende de kostbareste og skønneste i hele Josivara, ind. De var klædt i pragtfulde violette og højrøde silkekimonoer, var sminkede kridhvide med stærkt farvede røde læber, sorte, malede øjne og havde et udtryk i ansigtet, saa dødsens bedrøvet og alvorligt, som om de var slagtofre, der førtes til alteret.

De indtog en række plastiske stillinger i en slags dans af samme art som den, vi havde set på theatret. Derpå standsede de i en sådan stilling et øjeblik foran os og gik så ud af døren igen lige så lydløst, som de var komne, på deres skinnende hvide lærredsstrømper, — og papirdørene gled sagte til. Der blev ikke sagt et ord, og da dørene var lukkede, fortsatte vi samtalen, ganske som om ingen havde været inde i stuen.

Der gik igen tre kvarter på denne måde, og jeg begreb efterhånden ikke et ord af det hele. Imidlertid, dette var den Japanesiske etikette. En kvinde indtager nemlig i Japan så ringe og lav en stilling, at ingen mand med respekt for sig selv vilde vise eller indrømme, at han kommer til Josivara at nogensomhelst anden grund end for at drikke the, spise muslinger, drike sake og tale med sine bekendte. At man bagefter stifter bekendtskab med de unge Josivarapiger, regnes formelt set som en fuldkommen biting. Og straks at forlange at

komme til at tale med en af Josivarapigerne vilde for en fornem Japaneser være noget lignende som ved et Evropæisk middagsselskab straks at forlange den Havannacigar, der almindeligvis ventes efter måltidet.

Vi tilbragte altså atter tre kvarter i samtale med de to Japanesiske købmænd. Redwin og jeg kedede os ganske forfærdeligt. Men der var ikke noget åt gøre ved det. Endelig rejste de gamle Japaneserinder sig og tog hver en af os ved hånden for at føre os alle ovenpå.

Redwin og jeg, som begge følte denne raceafsky for fremmede folkeslag, vi slet ikke forstår herhjemme, men som udvikles så stærkt under opholdet i Østen, besluttede at gå med for at se værelserne, da vi ikke, således som de to Japanesiske købmænd, havde i sinde at blive der, men vilde tage hjem.

Vi blev ført ovenpå i et af de øverste stokværk, hvorfra der var udsigt over hele Josivara og ud over Tokio. Der var først et forværelse, hvor en Japanesisk tjenerinde sad på gulvet og ventede. Et pragtfuldt forgyldt skærmbrædt dækkede for åbningen ind til det egentlige værelse. Og her fandtes midt på gulvet et lignende leje som i hotellet: fem silkepuder ovenpå hinanden, silketæpper og et stort grønt moskitonæt med højrøde kanter. Pa hovedgærdet lå en lignende rund rød pude til manden, og ved siden af stod der den nydeligste, rødlakerede, skarpe lille lak-skammel, næsten et torturinstrument, hvori kvinden lægger sin nakke, for at hendes kunstfærdige frisure ikke skal ødelægges under søvnen.

En kurtisane, som gennem papirdøren går ind i en gæsts rum i Josivara.

To unge piger i Josivara i deres værelse om formiddagen.

Redwin og jeg gik ud på den forunderlig fantastisk udskårne altan, så ned gennem gaden og over på de andre huse på den anden side.

Hvilket fantastisk syn! Den dunkelblå nattehimmel og den store stille måne, som lyste over byen, og lige overfor, ned gennem gadens husrækker med de fantastiske tage, udskårne trapper og søjler, så man ind i små, oplyste rum bag de forgyldte Japanesiske skærmbrætter. Hvor man vendte sig, skimtede man par ved par i ømme stillinger i deres blomstrede, stærktfarvede silkekimonoer. Det hele var som en stor, æventyr-elskovsstad. Der var ingensomhelst larm, ingen skrigen, hujen eller stygge råb, kun stilhed, måneskin, nat, strålende farver i de dæmpet oplyste rum og — elskov.

Vi stod længe betagne og stirrede på dette syn. Så gik vi atter ind i værelset.

Pludselig gled den nydeligste lille Japaneserinde ind ved siden af skærmbrættet — en af dem, der havde danset for os. Hun havde aflagt sin pragtfulde, rødviolette dragt, havde kun en nydelig blå og hvid blomstret tynd kimono om sit slanke nøgne legeme, og så sin kunstfærdig opsatte gnistrende sorte frisure. Hun var smuk og sød og smilede venligt og nydeligt, hverken undseligt eller på nogen måde påtrængende. Hun gjorde nærmest indtryk af en smuk og nydelig ginske ung pige, der var bestemt til at være den mandlige herskers tjenerinde. Det var en af de to Japaneserinder, der altså var bestemt for os. Vi kunde ikke tale med hende, men vi satte

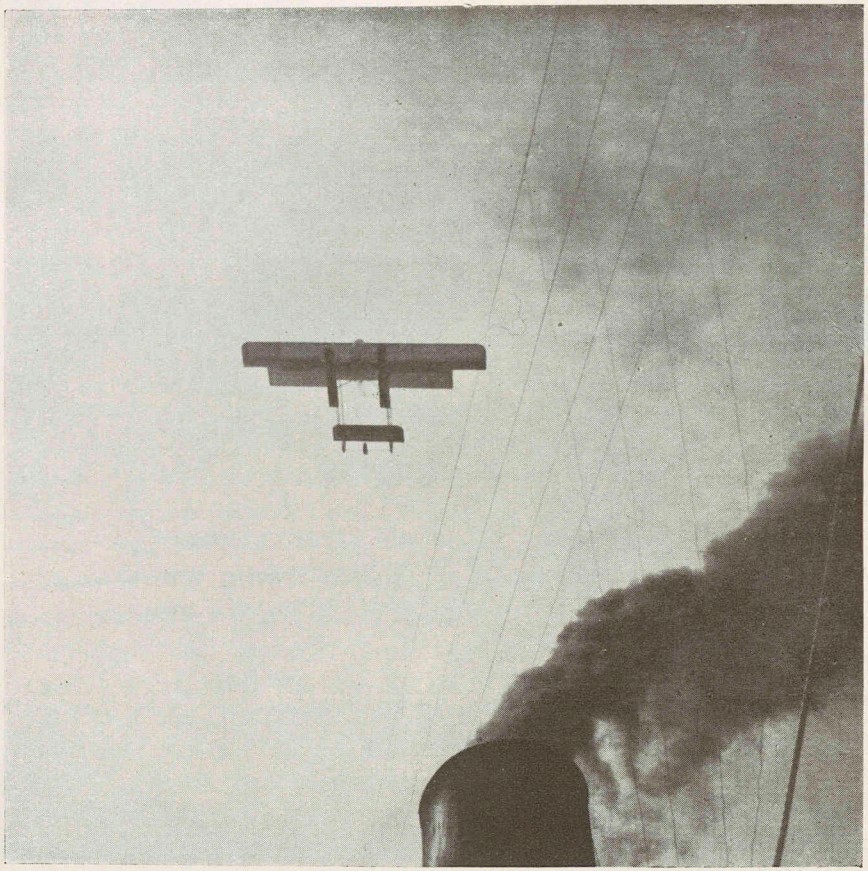
os ned på gulvet på Japanesisk vis. Den ældre tjenerinde kom med et stort fad kager, som altid i de Japanesiske huse bydes gæsterne. Da hun så, at vi ikke havde lyst til at blive, kaldte hun på den anden Japaneserinde, og vi satte os alle fem i en kreds på det fine, rene stråtæppe og spøgte, lo og spiste kager. De unge piger var aldeles indtagende, og havde et utvungent og naturligt væsen. De var ganske som nette unge piger, der spøgte med jævnaldrende venner, men en virkelig samtale kunde vi naturligvis ikke føre med dem, da Redwin kun kunde nogle få Japanesiske ord og jeg slet intet.

Efterhånden var det blevet sent, og Redwin og jeg skulde hjem. Vi tog så afsked med vore henrivende små veninder; de forærede os hver til erindring en Japanesisk vifte, som de havde følt sig forpligtet til at vifte os med under samtalen. Jeg forsøgte en gang — sådan som man gør hjemme — at være galant overfor den kvindelige part ved at lade det være mig, der viftede hende, men det vilde de på ingen måde tillade. Vi fik altsaa deres vifter til afskedsminde, tjenerinderne fik en pengegave, og så fulgte de os allesammen ned i forhallen, hvor de unge piger og tjenerinderne på det venligste tog afsked med os. Da vi gik ned ad de brede trætrapper og ud mellem træsøjlerne, så vi dem allesammen i deres blomstrede kimonoer ligge på knæ, smilende til os, og sænke de fine hoveder helt ned mod gulvplankerne

Vi forlod dette sted med de forunderligste følelser af fremmedartethed og dog betagne af deres blide venlighed og uskyldighed.

Regnvejr i Tokio. Gadefejer i halmdragt.

Det moderne Japan. Flyvemaskine over den store Stilleoceansdamper, da vi står ud af Jokohamas havn.

Vi fik fat i vore rickshaws. Det var begyndt at regne lidt. Vi kørte ud, svingede ned gennem Josivara og kørte ad det gamle, store Tokios gader. I den sagte morgenregn kom fra yderkanten af byen de Japanesiske bønder med deres lange, tohjulede vogne pakket fulde af grøntsager, til markedet. Vognene blev trukket af de små Japanesiske langhårede heste. Bønderne selv gik ved siden af vognen, iført lange lysegule halmdragter og deres brede, spidse hatte over de gule, kloge, markerede ansigter.

Vi er bleven opdraget til at tro, at Japan er bleven en moderne stat. Hvilken misforståelse!

Disse bønder i deres lange maleriske halmdragter, i den stille, sagte drivende regn, og hele den fantastiske kærlighedsby, vi lige havde lagt bag os, — det var Japan, som det havde været i tusinder af år, — og som det vil vedblive at være i hundreder og atter af hundreder af år, trods al let påtaget ydre Evropæisk kultur.

XVI

JACK LONDON

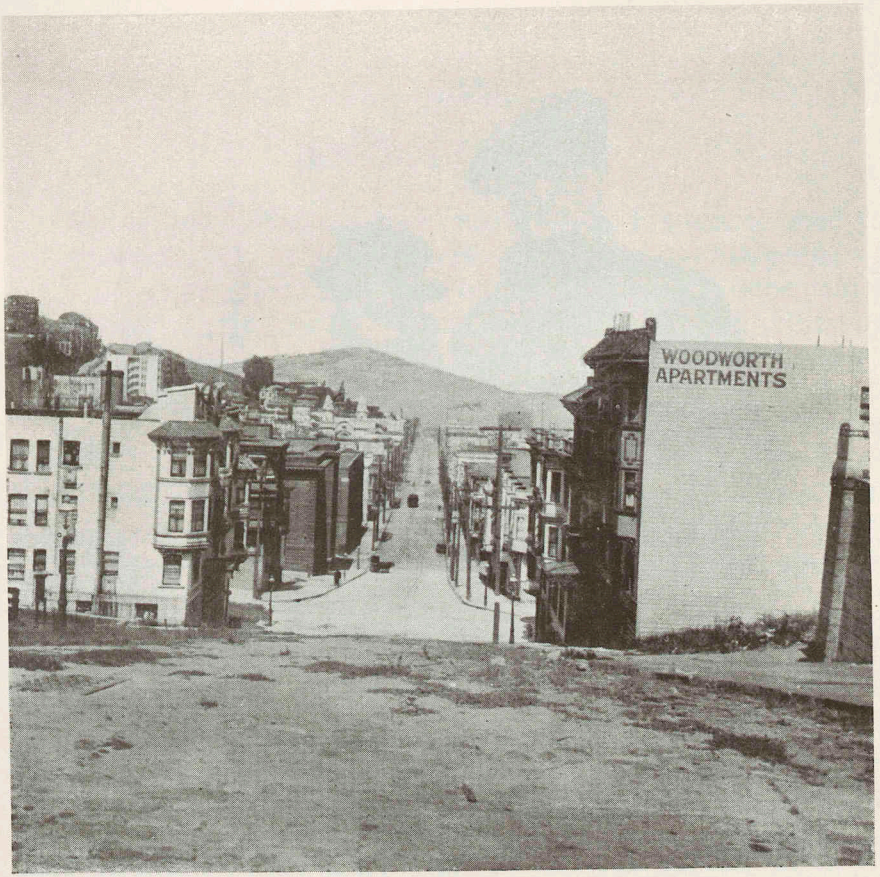
En af mine Amerikanske venner i S. Francisco, med to unge damer og en dansk herre, kom tidlig om morgenen op på det store Fairmont hotel og hentede mig i deres store Amerikanske automobil. Vi skulde køre ud i Kalifornien og besøge Amerikas berømteste nulevende forfatter, Jack London.

Fairmont hotellet ligger højt oppe i S. Francisco med udsigt ud over byen og bugten. I den friske, tidlige morgen, foer vi, som ad rutchbaner ned ad de voldsomt stejle, Amerikanske gader til de store færger, som går over S. Franciscobugten til Oakland. Vi kørte det store automobil ud på færgen, og medens denne dampede afsted, indtog vort muntre, Amerikanske selskab, siddende på høje barstole, en rask breakfast nede i færgens lunch-counter.

Vi kom over til Oakland og kørte ind gennem Kalifornien, for at forsøge at finde den berømte „valley of the moon", hvor Jack London har slået sig ned. Naturligvis kørte vi fejl adskillige gange; Amerikanske veje er nemlig ikke til at spøge med, de går som vinden blæser, og som Vorherre og regnskyllene har skabt dem.

Amerikanske venner fra San Francisco.

Typisk gade i San Francisko (byen er som bekendt anlagt på høje).

Det var i slutningen af August måned, og landskabet var gult og afbrændt. Det havde igrunden en stor lighed med Indien; overalt var der høje og dale i en uendelighed og så gult, gult, gult og afbrændt.

Endelig op på formiddagen fandt vi da indkørslen til „the valley of the moon" og kørte op gennem dalen. Det var glødende varmt. Vi spurgte en Amerikaner i fløjlsbukser og manchetskjorte om vejen til Jack Londons place. Endelig fandt vi op til den store låge, som var meget snedig indrettet, således at man ved at trække i nogle snore på hver side kunde åbne den fra automobilet. På lågen stod: „by kindness you use this gate, in kindness close it. Jack London."

Vi kørte ind på Jack Londons jord gennem alle slags store udstrakte plantninger med vindruer, æbler, ferskner, humle og alt, hvad der findes af havekultur. Helt oppe i spidsen af Månedalen, boede Jack London, og Månedalens sider gik som høje takkede kamme på siderne af os.

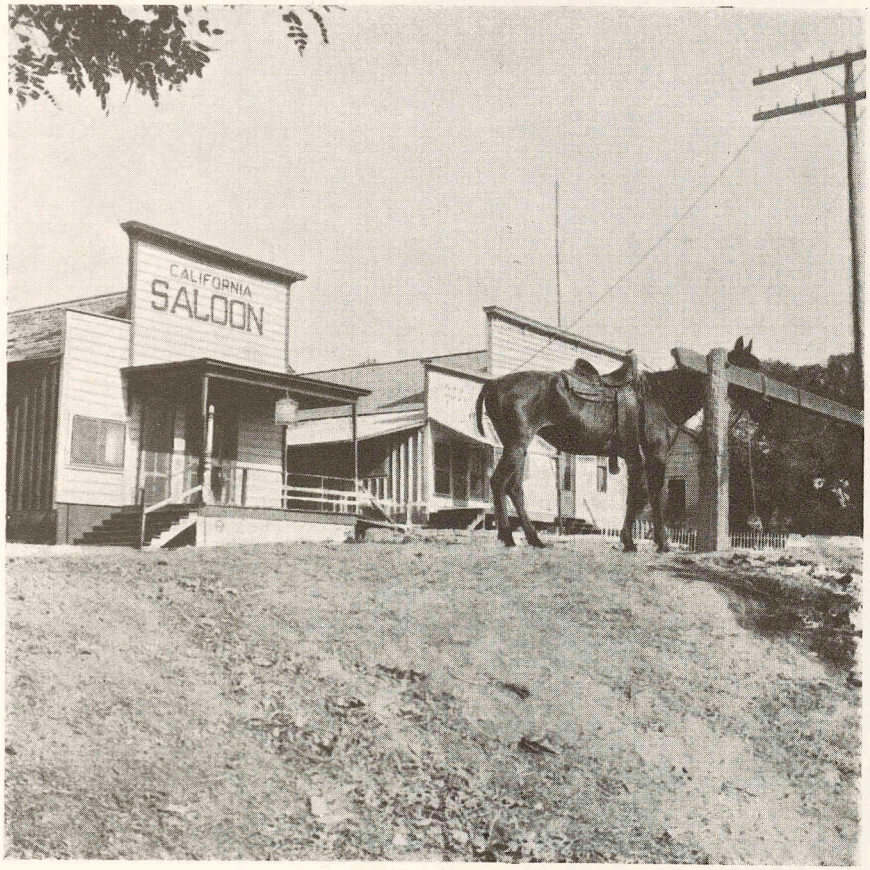
Vi kom op til huset. Det lignede en nydelig gammeldags forpagterbolig hjemme. Ved siden af det lå en mægtig automobil-vognport. Fru Charmian, således som hun også hedder i bogen „the valley of the moon" — og den lille foxterrier „Possum" — også som i bogen — kom ud på verandaen for at tage imod os. Hun var forfærdelig sød, elskværdig og venlig og havde hele den overstrømmende, Amerikanske gæstfrihed, der mest af alt gør Amerikanerne så indtagende. Jeg havde i forvejen telefoneret min ankomst. Men nu kom her

fem mennesker i stedet for een til frokost. Det gjorde imidlertid aldeles intet, tværtimod syntes det meget snarere at forhøje hendes elskværdighed. Skønt fru London aldrig havde set nogen af os, bad hun os straks, om vi ikke alene vilde blive der til frokost og middag, men også hele den næste dag.

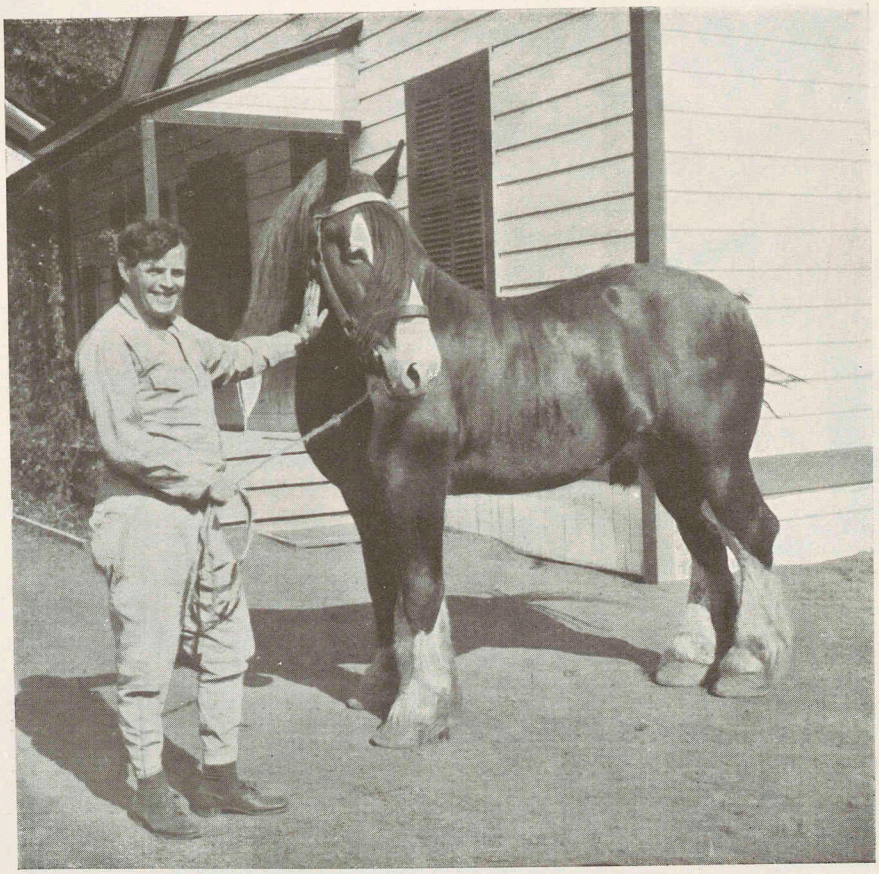
Vi blev befriet for vore støvkapper og kom ind i spisestuen, hvor Jack London sad. Det var et stort, dæmpet oplyst rum, hvis vægge var dækket af de dejligste vævninger, arbejder af Sydhavsø-beboere. Under loftet hang kæmpemæssige, halvrunde skåle af kalabasfrugter, som indeholdt det elektriske lys. Møbler og andre ting langs væggene fortalte om Jack Londons og hans hustrus rejser gennem ørigerne i det store, stille ocean.

Jack London rejste sig og kom os i møde og trykkede vore hænder; han brugte venstre hånd. Han var klædt næsten som en Cowboy; gule khaki-ridebenklæder, khakiskjorte og ridegamacher, og havde en grøn skærm over øjnene, hvilket Amerikanerne har en stor forkærlighed for.

Han var høj og kraftig. Havde en formelig kæmpekrop. Det pragtfulde hoved og et ansigt, der uden at være harmonisk smukt, var aldeles dejligt. Trækkene var kraftige, fulde af ånd, vid, viljestyrke og voldsomme lidenskaber, og samtidig var der noget af en naiv drengs udtryk deri. Hans smukke øjne havde på samme tid det blideste, varmeste udtryk og var fulde af skælmeri. Han var aldeles storartet. Der var

Typisk Sydkalifornisk landsby.

Jack London på sit gods med sin bedste hingst.

noget ved hele hans personlighed, der mindede om Bjørnstjerne Bjørnson og samtidig om en af Thorvaldsens eller Marstrands store Romerske modeller.

Hun var ganske som i bogen. En stor lidenskabelig mund, strålende øjne, lille af skabning, Fransk, egentlig ikke smuk, men af en indtagende djævelskhed, og sød og fiks på sin egen måde. Man forstod straks ved at se disse to kontraster af ydre, at hun må have været ham til kolossal hjælp, fordi hun supplerer ham fuldstændig. Hun er lidt ældre end han, skønt han ser ældre ud. Det har også været ham en hjælp. Han er noget af en bjørn og en ulv eller måske snarere en ulvehund. Hun, en art slank væver mår eller en sommerfugl; — begge lige åndfulde. Det slog mig her, at geniale begavelser slet ikke behøver fin og ædel herkomst for at få dannelse og finhed. Eller også er det resultatet af Amerikas mærkelige folkeblandinger, der her har blandet Fransk, Engelsk, Skandinavisk og Spansk blod sammen til en forunderlig lidenskabelig harmoni i to mennesker.

Det er mærkeligt, hvor kunstnere er ens i alle lande. Denne mand, der for nogle år tilbage var østersfisker og sømand i Oakland og barn af landets bredeste lag, gjorde her, da vi satte os til bords, ganske samme indtryk på mig, som jeg havde fået på tidligere rejser, når jeg f. eks. besøgte de store Franske malere og forfattere i deres smukke, ejendommelige huse udenfor Paris, i Montigny — Marlotte

eller St. Cloud. Samme ånd, samme livlighed, samme interesser, samme lidenskabelige tale og samme ivrige, varme og vittige diskussion!

Vi satte os alle omkring det lange bord og begyndte at snakke, som om vi havde kendt hverandre i mange år. London interesserer sig for alt mellem himmel og jord, lige fra sejlsport i større forstand til videnskabelig jorddyrkning, ridning, hesteopdræt, litteratur, Tysk og Fransk filosofi, og sprog og karakterblandinger hos alle folk, lige fra det gamle Frankrig til Fidjiøerne. Jack London er en glimrende taler, hans diskussion er voldsom paradoxal, men altid vittig og tindrende af varme, smil og energi.

Han spurgte os, om vi kunde ride, hvortil vi svarede ja. Så råbte han til en af de Japanesiske tjenere, som vartede os op: „Vi skal have ni sadlede heste op for døren efter frokost.“ Og sandelig, da vi havde spist og drukket og røget færdig og kom ud på verandaen, stod der ni heste på rad, med Mexikanske cowboysadler og Spanske hovedtøjer! De unge damer lånte rideskørter af fru London, som selv var i korte khakibuxer med lyserød silkeskjorte og lignede en fiks dreng. Vi svang os op på de Kaliforniske heste. Jack London trak den store Amerikanske landmands- eller cowboyhat ned i panden, og afsted foer han i spidsen for hele kavalkaden op gennem vindruemarker, ferskenlunde, haver, skove og krat. Vi red rundt om hele den vældige ejendom og fik et indtryk af hele Månedalens udstrakte dejlighed,

Jack London og hans kone paa deres gods i Månedalen. Kalifornien.

Jack London og forfatteren til hest udenfor førstnævntes nylig nedbrændte hovedgård.

bjærgkammene på begge dens sider, sænkningerne, skovene og lundene mellem dem, den lignede mest af alt en blanding af Italiensk og Skandinavisk natur. Jack London førte an og kommanderede hele ridtet. Han var en glimrende fører for de unge damer, der ikke var ridevante. Vi kom ned til et stort stenhus, hvor kun de tykke, nøgne kampestensmure stod tilbage. Det var hans egentlige hovedbygning, men for nogle uger siden var det hele brændt af en nat over hovedet på ham. Efter hvad han selv mente, var ilden påsat af nogle tidligere kammerater, som nu var vrede og misundelige over hans held og fremgang. Men alt sådant tager man med et smil og et skuldertræk i Amerika, man flytter over i en mindre bolig sålænge og bygger det hele op igen. Men det er altså ikke så underligt, at der over Jack Londons seng på den åbne veranda, hvor han sover om natten, altid hænger en kæmpestor, lang revolver med tolv skarpe skud. I brugen af denne siges London at være en mester.

Vi red højere op i dalen, og kom gennem fyrre- og granskove og standsede ved en yndig lille bjærgsø, der dannedes af vandet fra elven, som løb ned gennem dalen. Her sprang vi af hestene, og Jack London meddelte, at nu skulde vi alle bade. Han havde bygget et blokhus, hvori der var både afklædningsværelser, styrtebad, håndklæder og badedragter. Under utroligt halløj blev vi nu allesammen iførte de mest fantastiske klædningsstykker og styrtede os på hovedet i den dejlige, klare, kølige bjærgsø. Her tumlede vi rundt og holdt

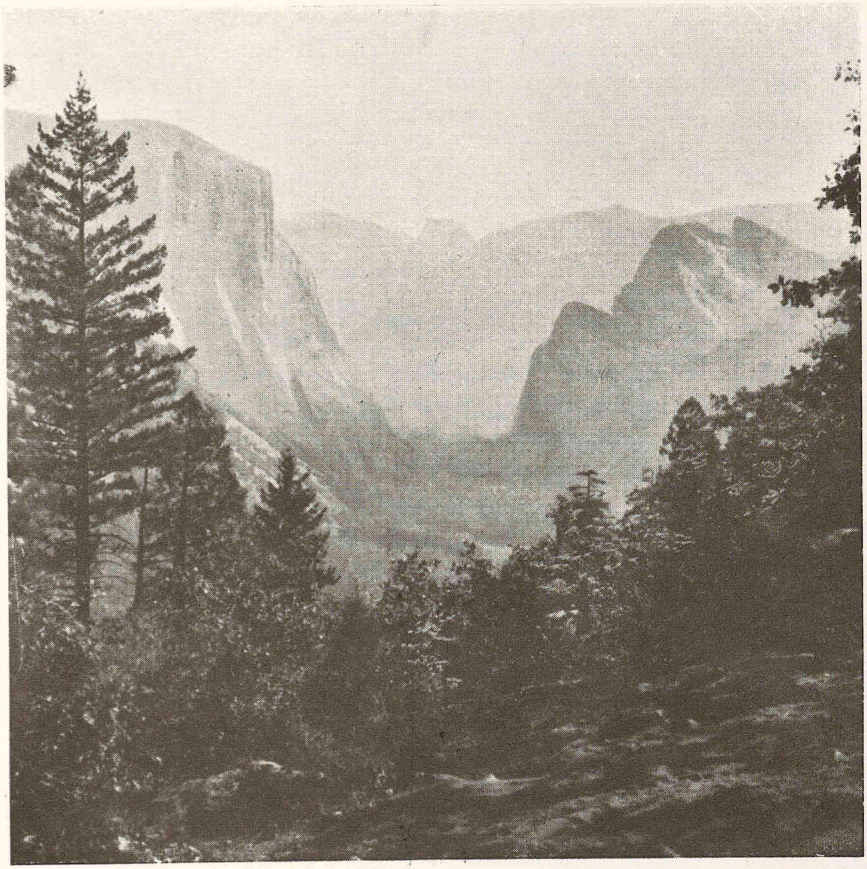
et leben, som kun Amerikanere kan det. De er som glade, livlige børn, og de forstår hundrede gange bedre at more sig end Evropæerne, der er gamle og kedelige i sammenligning med dem. Vi fotograferede, sprang buk over hinanden, dykkede og lavede alle slags hundekunster. Overfladen af søen var ganske varm af den stærke sol, men blot én alen nede var vandet ganske koldt. Det var underligt sådan at svømme med overkroppen i varmt og benene i koldt vand.

Jack London og hans kone svømmede som fisk, men vi andre, der var født i et land, omgivet af vand, gav dem ikke noget efter i den kunst.

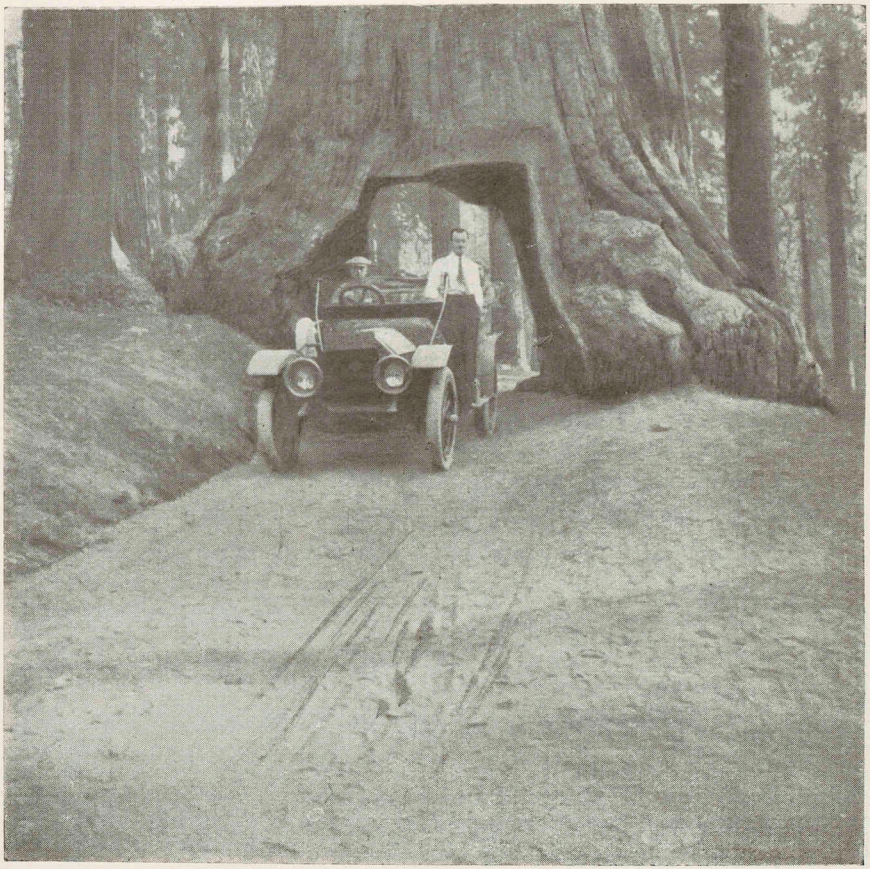
Vi fik vore klæder på igen, fik sadlet vore heste, der havde stået bundne ved træerne og red afsted igen gennem de dejlige vinhaver og ferskenlunde.

Vi havde en lystig og animeret middag, hvor vi skændtes om alle problemer mellem himmel og jord, navnlig om vegetarianisme og totalafholdenhed, som jeg forsvarede, og som Jack London angreb med al den livlighed og det skælmeri, han er i besiddelse af, skønt han selv i virkeligheden er en ivrig tilhænger af begge dele.

Efter middagen lagde hele selskabet sig ud i den Amerikanske hængekøje, der hang mellem træerne udenfor huset. En Amerikansk hængekøje er nemlig ikke kun til een. Den er et helt sejl, der er spændt ud, og der kan ligge mindst 20 personer. Vi lå da alle mellem hinanden i det gyngende sejl og så på den store, klare måne og de tindrende stjærner

Kalifornien.

Gennem et af Jordens største træer. Kalifornien.

i den stille, skønne aften. Jack London fortalte historier fra sit tidligere liv og fra sine sejlture. Fru London og de unge Amerikanske damer lo, og flirtede og gjorde nar ad os mandfolk på denne særegne, charmerende måde, som kun Amerikanerinder forstår, og som ingen andre kvindelige væsener på Jorden kan gøre dem efter.

Det blev sent og samtalen døde efterhånden hen. Dagen havde været lang og varm, jeg var træt, og uden at vide af det, var jeg så uheldig at falde i søvn et øjeblik i stilheden og måneskinnet, med mit hoved lige i nærheden af fru London. Jeg ved ikke, hvor længe jeg havde sovet, men pludselig vågnede jeg ved en forfærdelig lattersalve fra hele selskabet. Jeg spurgte forskrækket fru London, hvad der var i vejen, og hun svarede mig med det underfundigste skælmeri, at jeg i søvne havde fortalt om aldeles forfærdelige ting, jeg havde foretaget mig i Japan, udtalelser, som hun og de andre erklærede, de umuligt kunde gentage. Hele aftenen igennem pinte og plagede de mig med de historier, jeg skulde have røbet, og kom med allehånde dunkle hentydninger. Først næste formiddag ved afrejsen fik jeg endelig at vide, at jeg ikke havde sagt eet ord!

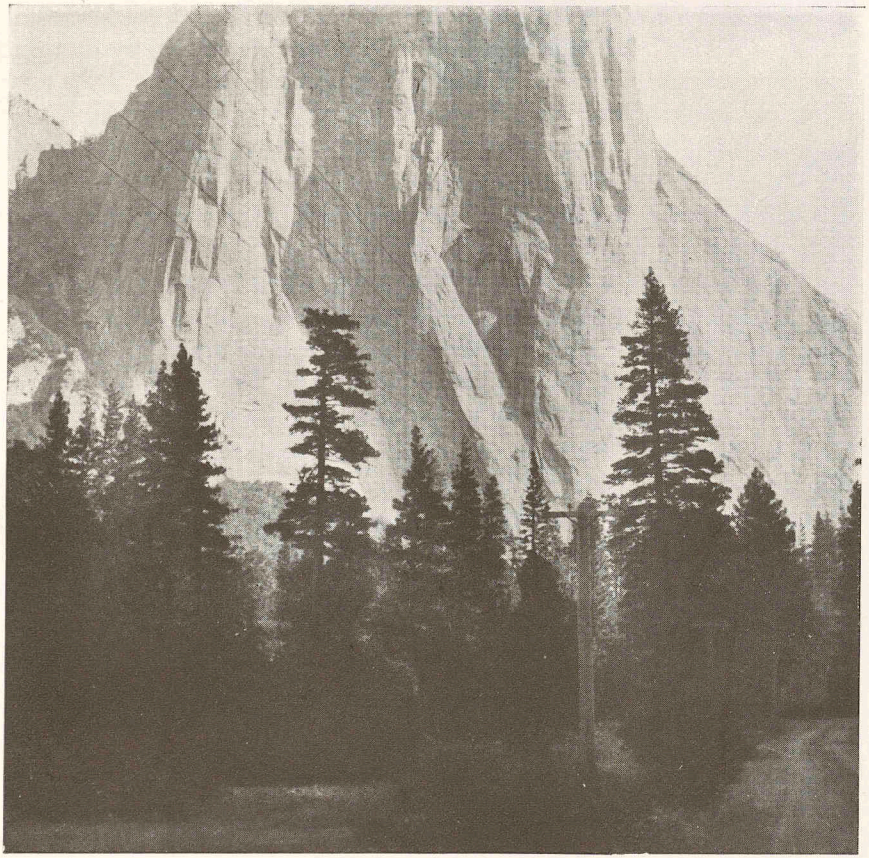
For at straffe mig for min ugalante søvnighed havde fru London fundet på det hele. Den slags ting er så betegnende for Amerikanerne. Deres selskabelighed er altid ledsaget af den slags „jokes".

Vi gik tilbage til stuerne. Damerne trak sig tilbage. Vi

mandfolk, hvoriblandt en Norsk billedhugger ved navn Frølich, som lever i St. Francisko, gav os til at spille kort. Naturligvis poker. Jack London var en glimrende spiller og havde den grinagtigste, underfundigste evne til at bluffe overfor os andre, således at han, trods dårlige kort, altid gik af med sejren. Tilsidst blev det for trivielt at spille om jetons og penge. Amerikanerne fandt så på, at nu skulde vi spille om noget rigtig spændende: den, der tabte, skulde dømmes til at spise en af de guldfisk, der svømmede om i den store beholder, som stod fyldt med blomster midt på bordet. Straffen skærpedes yderligere ved, at alle de andre skulde have lov til at sige alt, hvad de vilde til ham, mens han gjorde det. Kastede han op, skulde han betale 10 dollars i bøde.

En ung ulykkelig Amerikaner var den tabende. Tøvende og elendig tog han den våde, kolde guldfisk op og slugte den hurtig, medens billedhuggeren og Jack London på det mest hårrejsende udmalede for ham, hvad der nu foregik. Et øjeblik efter styrtede han dødbleg i ansigtet ud af døren og forsvandt under selskabets endeløse latter.

Næste morgen tidlig kom Jack London og vækkede os mandfolk. Vi stod op, barberede os og tog styrtebad. Londons arbejdere, som boede i samme hus, kom også for at vaske sig og bade, før de gik på arbejde. Alt var meget demokratisk indrettet. Arbejderne havde alting lige så godt som selve familien og lige så nydeligt indrettede badeværelser, W. C. osv. Så gik vi over og spiste frokost, endnu leende over af-

Yosemitee Valley. Kalifornien.

Bagpå exprestoget gennem Sierra Nevada i Saltsletterne.

tenens hændelser og den ulykkelige unge Amerikaner. Fru Charmian kom ind i en blåblomstret Japanesisk silkekimono og på hovedet en af de nydelige Franske kniplingskapper, som omtales i „The valley of the moon", med den lille, vævre Fossum springende ved siden af sig. Vi fik forfærdelige skænd for vor drengeagtige og skarnagtige opførsel med guldfisken, men opnåede dog tilsidst tilgivelse. Jack London forærede os nogle erindringer fra månedalen og nogle meget smukke Kinesiske piber, hvori han indridsede sit navn; piber, som han havde fået på sin lange tur „the cruise of the Snark". Vi fik naturligvis deres fotografier og lovede til gengæld at sende dem vore. Og så kørte vi vort store automobil frem, steg op i det, svingede ud af gården og vinkede og viftede farvel til det sidste billede af Jack London og hans hustru.

De stod begge i solskinnet mellem blomsterne og de frodige ranker oppe på den store veranda. Han i sit gule khakitøj med det store mørke, viltre, halvkrøllede hår, med armen omkring sin lille, gratiøse kone i den lyseblå, skinnende silkekimono.

Så kørte vi atter gennem lågen. Vi holdt stille og lukkede den, taknemlige og betagne af den overstrømmende Amerikanske hjærtelighed og gæstfrihed, vi havde mødt. Vi lukkede den fast og omhyggeligt og vinkede et sidste farvel til skiltet og navnet med inskriptionen; By kindness you use this gate — in kindness close it *Jack London.*

XVII

„DEN SIDSTE MOHIKANER"

Roger Nielsen, en af redaktørerne for familien Nebles store danske blad „Den Danske Pioner" i Omaha, havde lovet at følge mig op til Sioux City og Winnebago for at vise mig Indianer-reservationerne.

Dagbog, Onsdag 24. September 1915.

Jeg stod op kl. $5^1/_2$ i mørke og foer i en taxicab til toget, Roger Nielsen var der allerede. Det skylregnede og var endnu ganske mørkt. Vi spiste hurtigt breakfast i den lille snavsede ventesal, dårlig og tør Amerikansk mad, og kørte i en snavset jernbane til en lille landstation, hvis navn jeg ikke mere husker. Her stod vi ud og fik at vide, at det var ikke det rigtige sted, gik på toget igen, og kørte til en station et par „stops" længere oppe på linjen. Vi fik der fat i en lille, gammel, itubrækket Fordcar og kørte gennem majsmarker, over bakker og dale, ad skrækkelige opblødte hjulspor og jordveje med dybe huller og sænkninger, over gammel opdyrket prærie til Winnebago-reservationen. Der så ud ganske som de sørgeligste, mest gudsforladte steder hjemme i Danmark. Det var i September måned med regn og søle. Her var bare den forskel fra hjemme, at alt var dårligt dyrket. Man så straks, at

Mormontemplet i Saltsøstaden.

Danske i Omaha. De tre herrer i midten er de to brødre Neble og Roger Nielsen.

farmerne her ikke drev deres landbrug på nogen intensiv og systematisk måde, men kun gjorde det allernødvendigste ud af arbejdet og så forresten lod jordbunden besørge det øvrige.

På reservationens kontor fandt vi agenten for denne, en meget elskværdig Amerikansk skolelærer. Han forestillede os for alle på kontoret, lige fra sin øverste mand til skriverdrengen. Han førte os rundt til dem og forestillede os for hver især med største omstændelighed. Så trak han os over til doktoren, der var en lille, undersætsig mand, højst original. Derefter videre til hvem der kunde være af arbejdere og snedkere, overalt blev vi forestillet for mr. so and so.

I al sin Amerikanske nethed og mangel på fantasi var det ham aldeles umuligt at begribe, at vi var komne derover for at få et indtryk af den berømte Indianerrace. Nej, vi skulde først og fremmest se bygningerne, tale med kontorfolkene og se alle udenomsbekvemmelighederne! Vi gik over til doktoren igen.

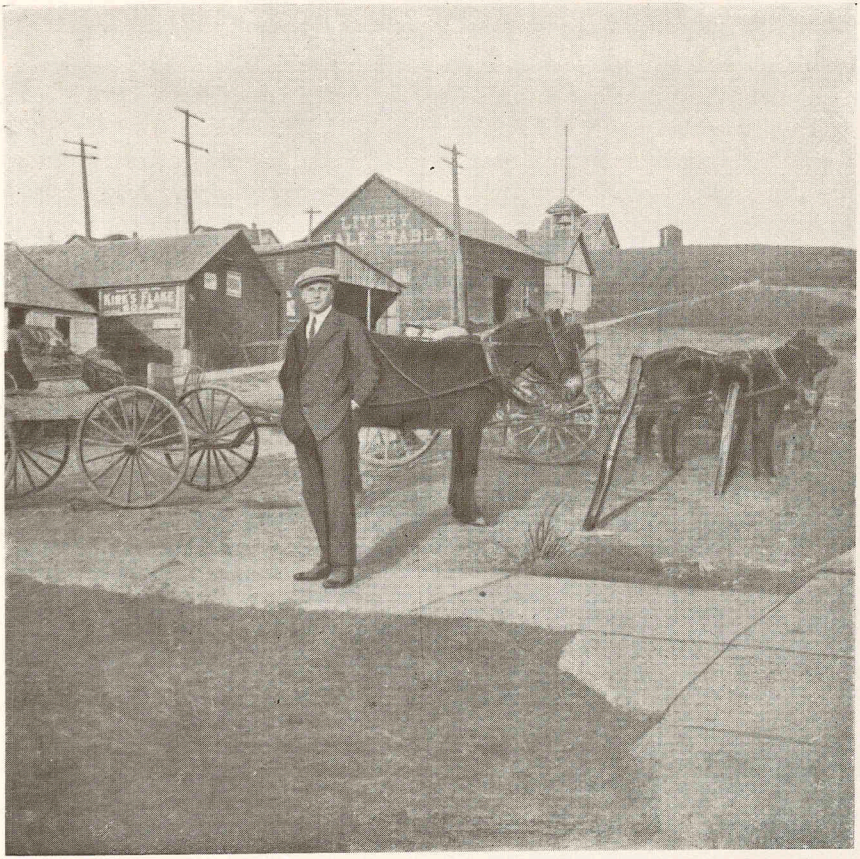
Der kom en gammel tyk Indianerkone med et brunt sjal over skuldrene, en tyk, folderig nederdel og med øjet hængende helt nede på kinden af sygdom. Doktoren sagde, at hun led af syfilis, en sygdom, der var meget udbredt blandt rødhuderne. Agenten forestillede os for nogle Indianere, der netop kom op til det lille kontor. Det var et sørgeligt syn. De var i Amerikanske færdigsyede dragter af billigt stof, med brede, udstoppede skuldre. Selv var de store, fede og ophovnede med degenererede, blege ansigter, store, ubeslutsomme

munde og tunge, bløde, våde hænder. Skolelæreren trak os elskværdigt over for at vise os Indianernes nye hospital, som netop var under bygning. Det var en gammel Amerikansk brædde-bygning med bølgebliktag, der blev bygget om og moderniseret. Der var indrettet to badeværelser og tre W. C. er — for Indianere!!

Vi blev ført videre rundt. Så deres grisestier og deres grise, deres vognport o. s. v., o. s. v. Det lignede en dårlig holdt, temmelig snavset gård hjemme i Danmark.

Så spiste vi frokost ovre hos agenten i det nette, lille Amerikanske hus. Rigtig Amerikansk, uden mindste hygge og skønhedssans eller den hyggelighedens poesi, som vi kender hjemme fra Evropa. Hans kone, — tjenestefolk holdtes naturligvis ikke, det gøres så godt som ikke i middelstanden i Amerika — udrettede alt. De gjorde sig den største og elskværdigste umage for, at vi skulde synes så godt som muligt om alting. Vi fik en net, Amerikansk frokost, og agenten underholdt os stadig på det venligste om kontorarbejdet og de sanitære forbedringer.

Efter frokosten kørte vi i vor Fordcar ned til Indianerhusene. Vejene var skrækkelige, som de slettest mulige markveje hjemme. Man har nemlig ingen sten her midt inde i landet, hvor tidligere prærien bredte sig. Vejene er kun jordveje, der skrabes glatte med en slags skrællemaskine; men såsnart regnen kommer, forvandles de til det mest bundløse morads. De er så dårlige, at da vi kørte op til reservationen, kom vi over

Typisk moderne Amerikansk landsby på Prærien.

Sioux-Indianerhøvdingen Jim Fugl og forfatteren på Prærien i nærheden af Omaha.

en bro, hvori der var så store huller, at vor vogn var lige på nippet til at styrte i.

Vi kom op til Jim Fugls hus. Udenfor det gik der en del fede, svære Indianske koner i beskidte almuedragter og med forfærdelige, ophovnede, tykke maver. Jim Fugl selv var en pæn gammel Indianer, en slags høvding. Han var elskværdig og skikkelig, og for at glæde os gik han ind og tog sin Indianerdragt på. Vi fotograferede ham, og når man så hans profil, var der alligevel midt i al degenerationen, racefordærvetheden og mærkerne af sygdom og fattigdom, noget fint, ædelt og smukt over ham. Efterhånden kom der flere Indianere i Amerikanske arbejderklæder til. — De var dovne, fede og umulige.

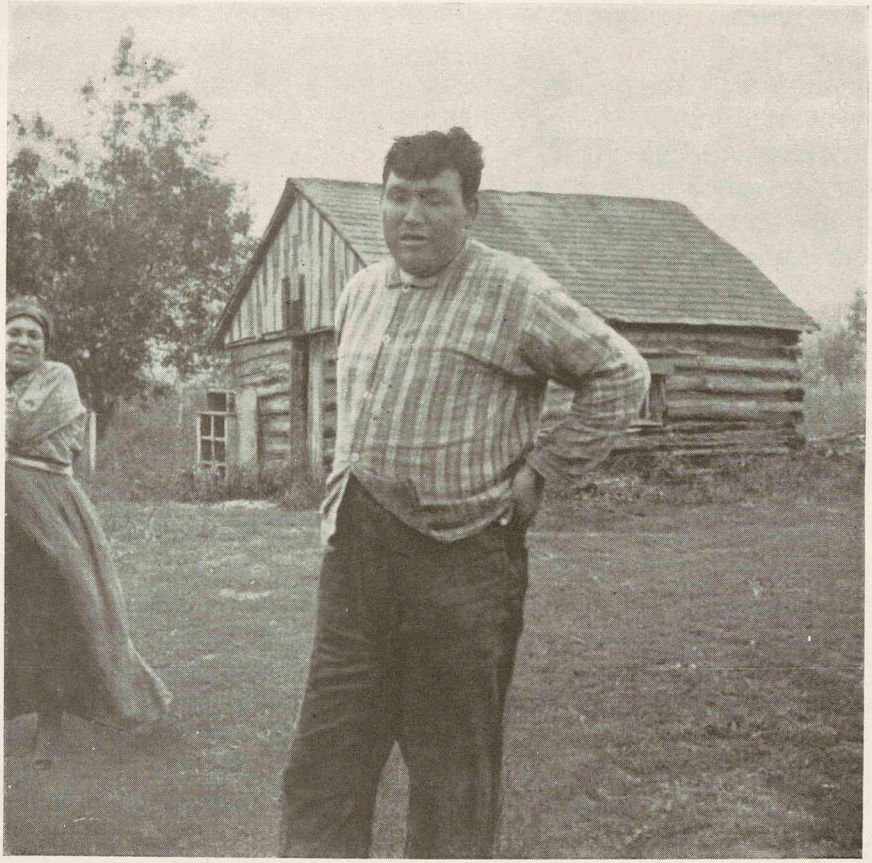
Hvilken misforståelse fra ende til anden! og hvilken uretfærdighed!!

Når Amerikanerne har berøvet landets oprindelige beboere hele deres land og hjem, så kunde de jo nok afse et vildt- og fiskerigt stykke skov- og bjærgland til de sørgelige rester af den slægt, som de selv har dødsdømt, i sådanne egne hvor Indianerne færdedes som skovenes og præriernes herrer i gamle dage, — og så lade dem selv om resten. Al den skønne Indianske poesi og naturromantik er fuldstændig forsvunden, nedtrykt og revet op med rode af den Amerikanske grå, kolde realisme, af de indtrængende hvides fuldkomne mangel på forståelse, og af Amerikanernes næsten barnlige jagen efter penge og hurtig og øjeblikkelig fordel.

Den meget elskværdige skolelærer var som et billede i lille format af den Amerikanske regerings tankegang. Fuldkommen uforstående overfor dette døende, tragiske og romantiske folk; søgende at gøre så meget godt som muligt på alle punkter, med disse skrækkelige og misforståede velgerninger, hvoraf højdepunkterne var W. C. og badeværelse, for et nomadefolk! Indianerne, som slet ikke interesserer sig for jordbrug, lever her som små fattige bønder og får en fast årlig pengeunderstøttelse af regeringen. De er blevet dovne og ødelagte af den tunge Amerikanske mad, som de slet ikke kan tåle, og er næsten uden undtagelse alle grimme, hæslige og ophovnede. Hvilken misforståelse i det hele fra regeringens side! Alt hvad den i den bedste mening gør for dem, er netop den bedste og sikreste vej til fuldkommen at ødelægge dem.

Der skulde næste dag være en Indiansk fest og rødhuder fra nabo reservationerne var allerede ankomne med deres telte og gjorde forberedelser — til den store årlige medicindans eller danse — pow wow, som det hedder på Indiansk. Inde i et af teltene sad tre gamle Indianerkoner og syede læderbukser med farvet broderi og sidefrynser. De kunde kun tale Indiansk, og da vi vilde fotografere dem, sprang de hurtigt og forskræmte op og løb deres vej.

Der var andre skrækkelige tykke Indianerkvinder i snavsede nederdele og nattrøjer af flonel, de lignede Zigøjnerkoner hjemme hos os, og der var nogle tykke, underlig vanskabte

The broken treetop.

unge piger. Kun een eneste var ganske køn, med bløde, sorte, vemodige øjne. En Indianer sad stor og tung med sin vældige krop helt sammenfalden på en bænk og drev. Hans navn var „the brooken treetop". Han var som et sindbillede på hele den Indianske race.

Men i al deres ødelæggelse er der dog endnu noget ædelt over dem. Det er et folk, mod hvem de hvide har gjort forfærdelig uret.

I Amerika fortælles, at Indianerne, da de første rå Evropæiske æventyrere og pionerer kom ind i landet, var et elskværdigt og venligt jægerfolk, men at de først indtrængende skarer behandlede dem saa forfærdeligt, slog dem ihjel, stjal og røvede alt fra dem og derved vakte et vanvittigt raseri og fortvivlelse i det ellers så blide folk. — Alle de kendte fortællinger om Indianernes grusomhed og vildskab bliver rimelige og forståelige på baggrund af Evropæernes første ugerninger, og er rimeligvis virkelig foregåede.

Vi kørte op for at se reservationens bedste gård. Skolelæreren syntes så udmærket godt om ejeren: han havde telefon. —

Den næste var en uordentlig gård, hvor man tydelig kunde se, at der ikke havde været bestilt noget i de sidste otte dage. Ud af gården kom en stor, stærk, luddoven Indianer på henved tyve år og sagde udaset, idet han pegede ud over bedriften: „lots of work! lots of work!!" Det var tydeligt, at han ikke havde rørt en finger i adskillige dage, det kunde man se på den snavsede halm, der flød om i gården, hvor

redskaberne lå i en syndig forvirring mellem hverandre. En stor, fed dreng med en tyk uformelig bagdel og et meget degenereret udseende, og en kone, der var ved at revne af fedt, fulgte ham.

Inde i stuen hang på væggen et glansbilledskilderi med et skrevet dokument, indfattet i glas og ramme. Det var noget, vi endelig måtte se, sagde skolelæreren. Regeringens folk våger nemlig over, at alle indianerfamilierne har dette på væggen. Det var — et skrevet bevis på, at disse to Indianere virkelig var rigtig viede!

Der hang andre græsselige Tyske olietryk på væggene og det hos Indianere, som er bekendt for deres skønne broderier og farvesammenstillinger! Men de lærer her at beundre den slags godtkøbs glansbilleder, og der gøres så meget som muligt for at holde dem borte fra deres skønne, naturlige, nationale håndarbejder. Inde i huset var der brede store Amerikanske senge, men så snavsede og modbydelige, at man ikke kunde lade være at føle sig overbevist om, at beboerne vilde have haft meget bedre af, som deres forfædre, at sove på et leje af blade og grene, på en bakkeskrænt.

Sørgeligt — uendeligt sørgeligt var det hele.

Jeg købte en smuk, gammel Indiansk dragt, broderede med farvede pigge af hulepindsvin, samt en stor fjedermanke, af Jim Fugl. Endvidere et par sko med perlebroderier og endelig en pibe, som han selv havde skåret ud. Hans egen dragt var en lignende som den, jeg købte, kun havde han et farvet

Indianerkone og unge Indianske piger.

Indianerbørn af den berømte Sioux stamme.

bånd bundet om hovedet, og deri havde han stukket en ørnefjer.

Vi kørte op til inspektørens bolig igen. Der fik vi et andet automobil og kørte i dette ned til selve Winnebago. På et skilt på et af husene i den lille hovedgade stod Jensen, Drug-store.

Her gik vi ind og spiste ice-cream. Jensen selv var Sønderjyde og talte Dansk, men han kaldte sig for Tysk, — dette ansås nemlig for at være finere.

Vi drev omkring i den lille sørgelige og uordentlige by med grimme gader og skønhedsforladte huse af brædder og bølgeblik. Så tog vi med toget til Sioux City.

Disse Indianere, som vi havde set, var altså vor barndoms berømte og vældige Sioux-Indianerstamme. Med disse rødhuder havde vor barndoms helte, Fileas Fogg og Passepartout i Jules Vernes roman deres vidunderlige eventyr her midt inde på de store prærier.

På hotellet blev jeg interviewet af et par meget tarvelige journalister fra Sioux Citys blade. De var ganske unge, og lignede nærmest fede, snavsede skoledrenge hjemme. De interesserede sig mest for, om jeg kendte Kongen af Danmark, og om jeg havde talt og „shaked hands“ med nogen af den danske kongefamilie.

25.—9.—1915. Vi kørte om morgenen med toget tilbage til Winnebago. Toget var fuldt af lusede Indianere, Indianer-

koner og Negre med forfærdelige manerer, — og dem var vi nødt til at sidde ved siden af. Vi kom til Winnebago, gik op til en vognmand og spurgte ham, om han vilde køre for os, op til Indianer-reservationen og derfra igen til Sioux City. Der var endeløse forhandlinger, vi kunde ikke få at vide, om han vilde eller ikke. Kronen på det hele blev sat, da vognmanden høfligt og frygtsomt spurgte karlen, der var i hans tjeneste, om han vilde køre, hvorpå denne vendte ryggen til og svarede, at han havde ikke lyst. Man må sige, at tjenestefolk i Amerika er storartede! Vi gik så op til en Indianer, der gerne vilde køre for os.

Da det var blevet mørkt, fik vi en lille vogn, der var indrettet til to, men meget spinkel. Vi kørte op til reservationen for at se på Indianerfest og medicindansen. Den Indianer, der kørte for os, bar navnet „Forfølgeren" — „den, der forfølger fjenden og aldrig lader ham i ro" —, han var barnlig, stupid og ganske umulig.

Det øsregnede. Vi kom op til teltene. Der var bål i dem allesammen, og alle var forsamlede omkring ilden. De sad der i deres pjaskvåde tøj. På jorden omkring bålet sejlede alting rundt i vandet, som drev fra teltvæggene og klæderne. Vi kom ind i et telt, satte os ned og snakkede med et par af de unge Indianere. De andre sad andægtige og ventede på deres religiøse fest og var vrede over, at vi to hvide var der. Høvdingen i teltet sagde ikke et ord til os, han kunde kun Indiansk. Han sad med en mut og tvær mine og så på

sine hullede støvler, der var pjaskvåde. I de andre telte var røgen så stærk, at den hang over folkene, som et helt tag.

Inde i det lange telt sad nogle mænd, som slog på en slags tromme og rystede kalebasser med ærter og småsten i. En Indianer, svøbt i et rødt uldtæppe, holdt en lang, forfærdelig hurtig enetale eller bøn på tyve minutter, så tog andre fat; derpå stod de alle op og dansede omkring det store, lange bål, indsvøbt i deres røde uldtæpper, idet de sang hedenske, religiøse sange. Det lød ganske som i en kirke, eller i et Japanesisk teater. Alt var dyngvådt, så vådt, at vandet drev af det.

Udenfor teltene var en døv Indianer ifærd med at lave store stykker kød i stand, som han kogte i vand i tre gulvspande, der hang i kæder over det store brændebål. Alt var sørgeligt snavset og fattigt.

Vi kørte afsted. Der gik nemlig ikke flere tog til Sioux City, hvor vi skulde være om morgenen. Det klarede op, og regnen sagtnede, men vejen var aldeles forfærdelig, og vi var skrækkelig våde. Indianeren sad på vort skød og kørte. Vandet drev af hans klæder, ned i vort skød. Han faldt i søvn et øjeblik. Langt om længe, efter at vi havde været i fare for at styrte i vandhuller og igennem itubrækkede broer, nåede vi op til Dakota City. Der drejede vi om ved kirken, som Indianeren hele tiden havde talt om.

Klokken var et om natten.

Vi bankede først et hotel op, men værten vilde ikke have os og lukkede døren igen. Så kørte vi hen til et andet lille

hotel. Værten kom ned, iført skjorte og benklæder, og var forfærdelig snavset, men forresten elskværdig. Vi kom ind og fik vore våde yderklæder af, mens værten fik fat i noget brænde og tændte ild op i sit komfur. Han beklagede, at han havde kun een seng; men der var vel ikke noget i vejen for, at vi kunde ligge der alle tre! Både Roger Nielsen og jeg modsatte os imidlertid på det kraftigste et sådant arrangement. Vi friskede os op med en hjertelig latter over vor komiske stilling. Derefter blev den snavsede Indianer lagt ned i den varme stald, og Roger Nielsen og jeg krøb ned i den store Amerikanske seng, hvor vi straks faldt i søvn, trætte og våde, som vi var. —

26.—9.—1915. Kl. 5 om morgenen blev vi vækkede og kørte videre til Sioux City. Den fede, degenerede Indianerkarl forsøgte naturligvis at snyde os ved betalingen, men vi havde i virkeligheden så ondt af ham og gjorde derfor ingen vrøvl, men gav ham, hvad han forlangte og drikkepenge foruden.

Så vendte han vognen og drog den samme sølede vej tilbage i regn, blæst og kulde i sit lille, spinkle køretøj og med sin lille magre, gamle hest.

SLUTNING

En hjertelig afsked med vore fremragende landsmænd brødrene Neble og Roger Nielsen, og det store Amerikanske tog foer ud fra Omaha over de endeløse opdyrkede prærier og de store grå floder, over Chicago over Washington over Niagara til New York.

Jeg havde ventet mig så meget af Amerika, men denne sidste del af rejsen var en skuffelse. Hvad søger man vel på en rejse andet end skønhed, ejendommelighed og fremmede folkeslags kultur. Men intet af dette fandt man i det østlige Amerika. De Øst-Amerikanske byer er for en Evropæer næsten forfærdende i deres mangel på skønhed. Landskabet med undtagelse af Niagara, var for det meste sørgeligt.

Andre Evropæere, som kommer første gang til Amerika betages af landet og byernes mægtige dimensioner. Jeg kom fra Indien og Kina, hvor dimensionerne er langt, langt større. Så efter hvad jeg havde set i det enorme Kina formåede dette ikke at gøre noget indtryk.

Det er naturligvis uretfærdigt et eneste øjeblik at drage nogen sammenligning med Østen, dets ældgamle, rige, vidunderlige kultur, og Amerikas hastigt opbyggede byer.

Men man må dog fremhæve, at det slår den rejsende med

forfærdelse i Amerika at se kæmpebyer, hvor der ikke findes en eneste bygning af nogen kunstnerisk værdi.

At se kæmpebyer, som kun bestaar af meningsløs høje jernkonstruktioner omstøbt med cement, som kun er egnet til at forpeste luften i de gader, hvori de ligger og ved deres sammenpakning af mennesker kun går ud på at ødelægge nerver og hjerner.

Det er virkelig sandt, jeg så i Øst-amerika kun to ting af virkelig skønhed og kultur. Det var Brooklynbroens bue og Amerkanerindernes klæder. Ellers ser alt ud, som om det var lavet i numre pr. million på maskine.

Man savner i Amerika, i hvert fald i den østlige del, alt det, som overhovedet gør livet værd at leve her i Evropa. Jeg vilde hellere være den fattigste embedsmand i Evropa, end den rigeste fabrikant i San Louis, når jeg skulde være tvunget til at bruge mine penge der.

En ting hæver Amerikanerne udover alle andre folk på Jorden, og det er den uhyre elskværdighed, hjertelighed og venlighed imod andre mennesker. Det er den eneste ting, der forsoner en med Østamerika.

Vi står på dækket af den Danske damper og glider ud af New Yorks havn. Forbi den store frihedsstatue, der svinder mørk og truende i skumringen og tågen.

Ak, er det ikke næsten til at smile over at sætte en frihedsstatue ved indgangen til Amerika! Amerika er ikke noget frit land. Det er bunden af tusinde fordomme, tusinde ved-

tægter, som indskrænker den personlige frihed og den personlige tænkemåde og gør borgerne til et nummer i stedet for til et personligt individ.

Nej, friheden, den findes sandelig ikke i Amerika, hvor alle, alle uden undtagelse styrter afsted i et vildt løb, som halvløbske trækheste i et usynligt seletøj, med en usynlig magt svingende en vældig pisk over deres hoveder, nemlig: The almighty dollar. Nej, friheden den findes i Paris — i Berlin — på det Evropæiske kontinent — i Rom. Alle de gamle steder, hvor man fra gammel tid aldeles ikke behøver penge for at kunne leve et lykkeligt og tilfreds liv. Hvor enhver kan have lov for sine naboer at sige, gøre og mene omtrent hvad han vil. — Eller friheden fandtes vel endnu langt snarere i det hede Indien, i det vældige fantastiske Kina, hvor et par skåle ris, nogle frugter og lidt fisk var alt, hvad der var nødvendigt, for at gøre de ydre livsvilkår lykkelige.

Vi sejler på Atlanterhavet. Hvor mærkeligt at se sine egne himmelstrøg igen. Luften er ikke længer dyb og azurblaa og havet er ikke længer smaragdgrønt. Der er tåget og luften er tung af vand, alle farverne er blege, bleggrå og blegblå, ganske som på det Københavnske grå porcellæn.

Vi nærmer os Nordenglands kyst! Hvilken sø! Bølgerne tordner som forhamre på skibets jernsider. Hvilke kræfter i hvert bølgeslag. Ingen andre have på jorden har noget lignende. I de Indiske og Kinesiske have var bølgerne fede og bløde. Men her er de voldsomme og forfærdelige. De slår

på os som en kæmpemæssig knoglet og forfærdelig boksers næveslag.

Man forstår at Portugiserne og Nord-Evropæerne har kunnet sejle på alle have og har erobret jordkloden tilsøs. De har nemlig fra de var børn pjasket husvant på de værste have i verden — den Biscayiske havbugt og Nordsøen.

Der dukker en stor sort liner op på siden af os i skumringen. En båd fuld af Engelske søfolk med geværer og redningsveste kommer på siden. Løjtnanterne kommer ombord og tager kommandoen på broen. Kaptajnen går i sin kahyt, og passagererne kaster appelsiner og cigaretter ned til søfolkene i den gyngende båd på det sorte vand. —

Næste morgen ligger vi blidt og stille i den kæmpemæssige, naturlige havnebugt i Kirkwall. Den ligner en ældgammel Dansk by. Alle navnene derinde klinger Dansk, og befolkningens tale lyder nærmest som Jydsk.

Et par Tyske militærlæger, som kommer fra Kina bliver roligt og uden det mindste spræl, venligt og forretningsmæssigt taget af skibet af de Engelske officerer og bragt i land i Kirkwall, for at gå i Engelsk fangenskab.

Stemningen hos alle ombord er sørgmodig og trykket. De Tyske damer fra Kina er alle sortklædte og græder, og skønt ingen af os, hverken officerer eller passagerer tænker på undervandsbåde og miner, er det som om der har lagt sig en usynlig sørgestemning over skibet, havet, nattekulden og mørket.

Hjemme igen. (Forfatterens moder ved ankomsten.)

Minerækken, der lukker for Kirkwallbugten, bliver lukket op, og vi damper ud igen i den mørke, tunge Nordsø.

Krigen, som vi ikke har tænkt på i måneder er igen i alles tanker dag og nat. Krigen —, krigen —, krigen — —.

Det er søndag morgen. Jeg vågner i Skagerak.

Solen står op i øst, sløret i horisonten, kigger ind gennem mit køjevindue. Da pludselig spiller hornorkestret langt oppe på agterdækket, langsomt og højtideligt:

Dejlig er jorden
prægtig er Guds himmel
skøn er sjælenes pilgrimsgang
gennem de fagre riger på jorden —.

Tårerne står i mine øjne. Hele min barndom vælder op i mit sind her på søen med de grå tåger, de lave, grågrønne kyster og de sorte, hårde bølger.

Vi går forbi kullen. Ind forbi det gamle, skønne Kronborg. Ind gennem minefeltet ved Tårbæk, og endelig — rådhustårnet, marmorkirken, — mastekranen, — frelserskirke. —

Vi lægger til ved kajen, og et øjeblik efter står på dækket den elskede, som ingen elskerinde i verden kan erstatte en mand, og slutter den rejsende i sine arme. —

Billed- og Text-Trykning:
I. Cohens Bogtrykkerier — Georg A. Bach

Klichéerne:
Dansk Reproduktions-Anstalt

Omslagsklichéer:
Nøhrlinds Reproduktions-Anstalt

J. COHENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

